

RUDA Śląska

www.rudaslaska.pl

Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminy Ruda Śląska do roku 2030

Ruda Śląska, październik 2021

Opracowanie:

DELTA PARTNER
STOWARZYSZENIE WSPIERANIA
INICJATYW GOSPODARCZYCH

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Założenia metodologiczne ewaluacji, założenia GPR i struktura dokumentu	7
1. Założenia metodologiczne ewaluacji.....	7
2. Założenia GPR i struktura dokumentu.....	8
3. Analiza realizacji projektów rewitalizacyjnych	11
1. Projekty rewitalizacji – dane liczbowe	11
2. Podobszar rewitalizacji Ruda.....	17
2. Podobszar rewitalizacji Orzegów.....	20
3. Podobszar rewitalizacji Godula	22
4. Podobszar rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel.....	22
5. Podobszar rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus.....	23
6. Podobszar rewitalizacji Teren przy 1 Maja.....	25
7. Podobszar rewitalizacji Szyb Mikołaj.....	25
8. Podobszar rewitalizacji Muzeum PRL.....	25
9. Podobszar rewitalizacji Wirek/Czarny Las.....	26
10. Podobszar rewitalizacji Bykowina/Kochłowice	27
11. Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom	28
12. Podobszar rewitalizacji Tereny po KWK Pokój	30
13. Projekty rewitalizacji obejmujące 2 i więcej podobszarów.....	30
14. Pozostałe działania realizowane w obszarach rewitalizacji na terenie miasta Ruda Śląska.	34
4. Analiza postępu realizacji wskaźników	39
5. Analiza zmian dokonanych/zachodzących w obszarze rewitalizacji.....	44
1. Demografia	45
2. Wykluczenie społeczne.....	49
3. Bezrobocie	53
4. Bezpieczeństwo publiczne.....	61
5. Przedsiębiorczość	63
6. Środowisko	65
6. Wyniki badań jakościowych	68
1. Mozaika	69
2. Partycypacja	69
3. Bufory	70
4. Interesariusze i partnerstwa publiczno-prywatne	71
5. Punkty – nie trajektorie	71
6. Spoiwa relacji społecznych.....	72
7. Jednostki JST - redefinicja strategii działań na ze społecznością.....	72

8.	Elewacje – co poza fasadami?	73
9.	„Zależy, gdzie” – czyli o skuteczności działań rewitalizacyjnych	73
10.	Co się udało – czyli efekt Bilbao	73
11.	Perspektywy	74
7.	Efekty działań rewitalizacyjnych – przykładowe zdjęcia.....	75
8.	Ocena realizacji celów GPR.....	79
1.	Realizacja celów strategicznych	79
2.	Ocena według przyjętych kryteriów ewaluacyjnych	82
9.	Wnioski i rekomendacje.....	85
1.	Wnioski z analizy statystycznej i dotychczasowego wdrażania GPR.....	85
2.	Rekomendacje zmian w dokumencie GPR oraz procesie rewitalizacji w Mieście	87
10.	Spis tabel i rysunków.....	91

1. Wprowadzenie

„Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku” jest efektem przekształcenia opracowanego w 2014 roku „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku”. Przekształcenie związane jest z wejściem w życie ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1023), która zakłada konieczność koncentracji terytorialnej podejmowanych działań w obszarze nie większym niż 20 % powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez nie więcej niż 30 % mieszkańców gminy. Gminny Program Rewitalizacji kontynuuje podstawowe założenia procesu rewitalizacji Rudy Śląskiej sformułowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji, w tym podtrzymanie (i doszczegółowienie) celów strategicznych i operacyjnych, jak również większości projektów, zawartych w dokumencie z 2015 r. Opisywany program został przygotowany w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji oraz w zgodności z Wytycznymi Ministra Rozwoju „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” z dnia 2 sierpnia 2016 r.

Cel opracowania, jakim jest *„Ewaluacja GPR Miasta Ruda Śląska do 2030 roku”* to ocena stopnia realizacji zadań rewitalizacyjnych opisanych w GPR. Ocena polega na gromadzeniu danych i informacji, umożliwiających udzielenie odpowiedzi na pytanie czy i w jakim stopniu osiągnane są cele wymienione i opisane w GPR, ze szczególnym uwzględnieniem projektów, dla których sporządzono karty projektów. Ponadto ewaluacja dostarcza praktycznych wniosków i rekomendacji, które służą udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji rewitalizacyjnej. To także próba refleksji nad sensem programu – m.in. pomaga stwierdzić, czy obrane cele faktycznie odpowiadają na realne potrzeby, czy ich osiągnięcie zmieni sytuację w podobszarach rewitalizacji w sposób przedstawiony w wizji. Jest to także działanie, które polega na sprawdzeniu, czy działania (projekty) przyjęte w GPR pozwolą osiągnąć założone cele programu. Efekty prowadzonych prac mogą zatem posłużyć jako element samokształcenia realizatorów programu, doskonalenia podejmowanych działań, a poprzez refleksję nad stanem wdrażania, mogą także przyczynić się do integracji zespołu wdrażającego i poprzez wdrażane modyfikacje, sprzyjać budowaniu wiarygodności kierunków wdrażanych zmian.

W ramach diagnozy obszaru rewitalizacji zrealizowano badania społeczne, polegające na przeprowadzeniu wywiadów indywidualnych, warsztatów konsultacyjnych oraz spacerów badawczych połączonych z wykonaniem dokumentacji fotograficznej oraz przeprowadzeniem dyskusji z mieszkańcami obszaru rewitalizacji. W badaniach wzięli udział mieszkańcy obszaru rewitalizacji, liderzy społeczni oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji publicznych prowadzących działania w obszarze. Do udziału w wywiadach, spotkaniach i spacerach zaproszeni zostali przede wszystkim przedstawiciele Komitetu Rewitalizacji, przedstawiciele instytucji

zaangażowanych w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, osoby zamieszkujące rewitalizowany obszar, a także członkowie Rady Miasta Ruda Śląska. Interesariusze przysłużyli się badaniom poprzez ocenę efektywności, trafności i skuteczności realizacji założeń GPR, a także proponując ewentualne zmiany w przyjętych na początku realizacji Programu założeniach.

Zgodnie z przyjętymi założeniami system monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji składa się z dwóch elementów:

- bieżącego monitoringu oraz ewaluacji i ma za zadanie ocenę stopnia realizacji programu, osiągnięcia określonych w nim celów i kierunków działań,
- ocenę zmian jakie wywoła realizacja programu na wyznaczonych do rewitalizacji podobszarach.

Ewaluacja zawiera analizę wyników opisanych powyżej badań społecznych oraz udostępnionych danych, tj.:

- ocenę stopnia rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji,
- zestawienie przyjętych w Programie przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających wraz z stopniem ich realizacji oraz zestawieniem wskaźników do osiągnięcia w przedsięwzięciach wykonanych i niewykonanych, zestawieniem wskaźników osiągniętych w przedsięwzięciach wykonanych, informacją merytoryczną na temat realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i wykonanych wskaźników, informacji na temat problemów w realizacji projektów i przyczyn niewykonanie projektów, zestawieniem finansowym wykonanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

2. Założenia metodologiczne ewaluacji, założenia GPR i struktura dokumentu

1. Założenia metodologiczne ewaluacji

W ramach badań ewaluacyjnych wykorzystano zróżnicowane metody badawcze zawierające ilościowy i jakościowy charakter. Cały proces badawczy przygotowany został w oparciu o koncepcję metodologii badania opisaną w rozdziale 12. Gminnego Programu Rewitalizacji „System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu”. Opisaną w GPR koncepcję metodologiczną dostosowano do etapu ewaluacji śródkresowej (on-going) procesu wdrażania założeń GPR. Poniżej pokrótce scharakteryzowano kluczowe metody badawcze oraz zwrócono na ich rolę / kontekst z punktu widzenia zaplanowanego procesu ewaluacyjnego.

Rodzaj czynności	Opis
Analiza desk reseach 	Analiza źródeł zastanych (desk research) to technika polegająca na zgromadzeniu i przeanalizowaniu danych zawartych w istniejących już dokumentach, raportach, sprawozdaniach. W obrębie badania analizie podane zostały dane statystyczne zawarte w dokumentach kontekstowych wskazanych przez Zamawiającego, w tym w szczególności rocznych sprawozdaniach z realizacji GPR z lat 2018-2020. Oprócz tego wykorzystano dane agregowane przez instytucje publiczne, w tym jednostki gminne takie jak Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej etc. oraz Główny Urząd Statystyczny. Celem analizy było zgromadzenie informacji na temat zagadnień związanych z głównym tematem badania oraz wskazanymi zagadnieniami szczegółowymi. Na podstawie wyników analizy statystycznej dokonano oceny postępu realizacji wdrażania GPR oraz dokonano oceny zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Wyniki przeprowadzonych prac zawarto w rozdziałach 3-5.
Badania jakościowe 	Badania jakościowe przeprowadzone zostały w oparciu o wywiady indywidualne oraz warsztaty konsultacyjne. Uzupełnieniem powyższych metod badawczych, były spacery studyjne prowadzone w obszarach rewitalizacji, w trakcie których prowadzono rozmowy z mieszkańcami oraz wykonano dokumentację fotograficzną. W trakcie prowadzonych badań do udziału w wywiadach, spotkaniach i spacerach zaproszeni zostali w szczególności przedstawiciele Komitetu Rewitalizacji, przedstawiciele instytucji zaangażowanych w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Badania z udziałem interesariuszy procesu realizacji założeń GPR posłużyły do dokonania oceny efektywności, trafności i skuteczności realizacji założeń GPR. Pozwoliły także na określenie aktualnego na czas badania stanu i efektów realizacji zadań GPR oraz wskazania ewentualnych propozycji zmian w przyjętych na początku realizacji GPR założeniach. Poniżej skrótkowo zaprezentowano założenia każdej z metod badawczych.

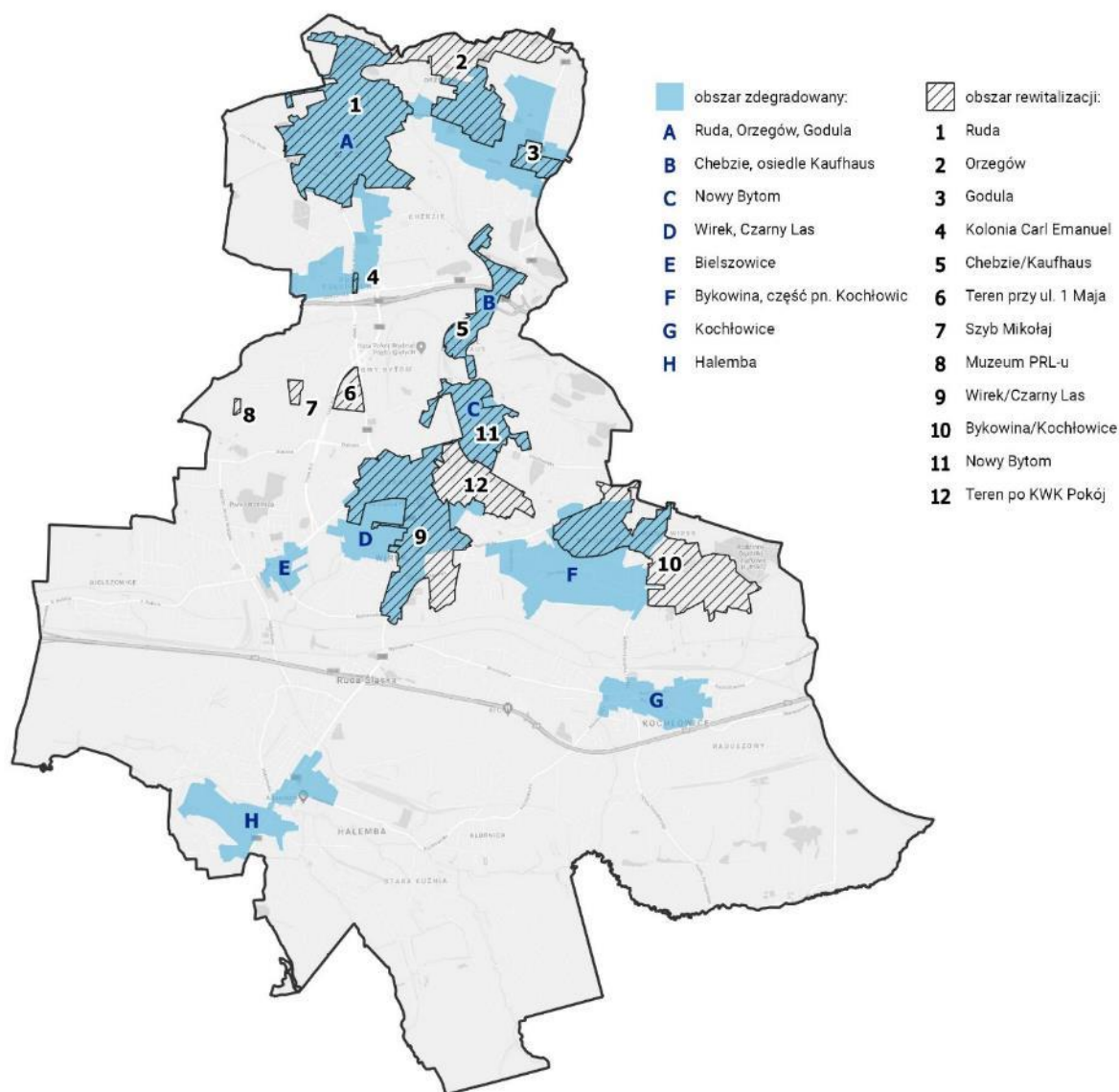
Wywiady pogłębione 	Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) to metoda umożliwiająca pozyskanie danych o charakterze jakościowym. Badanie IDI polega na prowadzeniu przez badacza rozmowy z respondentem w oparciu o przygotowany scenariusz zawierający kluczowe zagadnienia związane z tematem badania. Zadawane pytania mają charakter otwarty, dzięki czemu umożliwiają respondentowi swobodną wypowiedź, a badaczowi możliwość pogłębienia interesujących go kwestii.
Warsztaty konsultacyjne 	Warsztaty konsultacyjne przeprowadzone zostały w celu zapoznania się interesariuszy, odbiorców, użytkowników i realizatorów założeń GPR z wstępnymi wynikami przeprowadzonej diagnozy. Celem warsztatów było także uzyskanie informacji zwrotnej na temat przytoczonych danych, ich weryfikacja i uzupełnienie. W trakcie warsztatów proszono także rozmówców o dokonanie oceny zmian zachodzących w trakcie realizacji założeń GPR oraz wskazanie dalszych wniosków i rekomendacji zmian w planowanym procesie w kolejnych latach.
Spacer badawczy 	Spacer badawczy to interaktywna, terenowa metoda pytania mieszkańców o ich opinie w jakiejś kwestii – stosuje się ją przede wszystkim do badania przestrzeni oraz oceny zachodzących w niej zmian. Z tej metody najczęściej korzysta się, chcąc dokonać oceny przestrzeni oczami jej użytkowników (np. pod kątem dostosowania do potrzeb osób starszych lub niepełnosprawnych, ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych) lub w celu zebrania pomysłów na nowe rozwiązania w sposobie zagospodarowania przestrzeni. W przypadku przedmiotowego badania, spacerowały skupiły się na ocenie i odbiorze społecznym przeprowadzonych na tym etapie działań rewitalizacyjnych.
Uwaga metodologiczna 	W ramach prac ewaluacyjnych dostrzeżono problemy związane z dostępnością danych statystycznych, ich aktualności i spójności. Niestety mimo szczegółowych zapisów w GPR dotyczących sposobu agregowania danych liczbowych, w trakcie realizacji zadań GPR pojawiły się nieścisłości, które sprawiły, iż części danych nie udało się poddać analizie – dotyczy to w szczególności danych o postępie realizacji Programu wskaźników oraz danych o zmianach zachodzących w obszarze rewitalizacji. W dokumencie zabrakło przede wszystkim danych bazowych z okresu, w którym opracowywano GRP, dlatego w analizie i w samym w opracowaniu posłużono się możliwie najaktualniejszymi dostępnymi danymi zbieżnymi z zakresem dokumentu jak i położono nacisk na badania jakościowe. Zdiagnozowany problem stanowi jeden z istotnych elementów wniosków i rekomendacji płynących z ewaluacji.

2. Założenia GPR i struktura dokumentu

Wynikiem prac delimitacyjnych, badań i analiz prowadzonych na etapie przygotowawczym Gminnego Programu Rewitalizacji, było wyznaczenie w Rudzie Śląskiej obszaru zdegradowanego oraz 12 podobszarów rewitalizacji, tj.: Ruda, Orzegów, Godula, Kolonia Carl Emanuel, Chebzie/Kaufhaus, Teren przy 1 Maja, Szyb Mikołaj, Muzeum PRL, Wirek/Czarny Las, Bykowina/Kochłowice, Nowy Bytom oraz Tereny po KWK Pokój. Wyznaczony obszar rewitalizacji objął 8,87 km², czyli 11,4% powierzchni miasta

zamieszkałe przez 36 764 osoby stanowiące 27,7% mieszkańców miasta. Poniżej zaprezentowano poglądową mapę miasta Ruda Śląska, wraz zaznaczonym obszarem zdegradowanym oraz obszarem rewitalizacji.

Rysunek 1 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Ruda Śląska

podkład mapowy: ©2021 Google

Cel główny Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku to „*Podniesienie społecznej, gospodarczej i przestrzennej spójności dzielnic poprzez realizację kompleksowych, komplementarnych i zintegrowanych terytorialnie projektów i działań rewitalizacyjnych*”. Jest on realizowany poprzez pięć celów strategicznych odnoszących się do wymiarów rewitalizacji miasta:

- **Cel strategiczny 1.** Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji, zintegrowania wspólnot sąsiedzkich i społeczności lokalnych.

- **Cel strategiczny 2.** Wzrost poziomu zatrudnienia i atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji.
- **Cel strategiczny 3.** Modernizacja starej zabudowy mieszkaniowej i jej bezpośredniego otoczenia w centrach dzielnic.
- **Cel strategiczny 4.** Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz terenów zieleni urządzonej, w tym terenów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych.
- **Cel strategiczny 5.** Kreowanie nowych aktywności zachowujących, eksponujących i rozwijających dziedzictwo kulturowe i postindustrialne miasta.

Zdefiniowanie celu głównego pozwoliło na opracowanie 38 przedsięwzięć podstawowych oraz 44 przedsięwzięć uzupełniających. Oprócz nich w mieście realizowanych jest 16 dodatkowych przedsięwzięć, które nie zostały wymienione w GPR, a które są powiązane z realizacją założeń GPR. Łącznie analizą objęto zatem 98 przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które zostały do tej pory zrealizowane, są na etapie realizacji, lub są do realizacji przewidziane.

W dalszej części opracowania (rozdział 3) zamieszczona została tabela ze szczegółowymi opisami etapów realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Informacje zawarte w tabeli uzyskane zostały w wyniku działań prowadzonych w ramach monitoringu i sprawozdawczości z postępu realizacji prac w ramach GPR oraz przeprowadzonych w związku z ewaluacją wywiadów z osobami zaangażowanymi w realizację przedsięwzięć określonych w GPR.

W ramach analizy postępu realizacji wskaźników (rozdział 4) przygotowana została tabela zawierająca wszystkie wymienione wskaźniki oraz uwzględniająca możliwość zgromadzenia informacji o ich postępie. Dane do opracowania GPR pozyskiwane były od wydziałów i referatów Urzędu Miasta oraz instytucji miejskich/publicznych (w zakresie kompetencji poszczególnych jednostek), a także instytucji kultury, spółdzielni mieszkaniowych oraz pozostałych interesariuszy rewitalizacji definiowanych w ustawie o rewitalizacji.

Analiza zmian zachodzących w obszarze rewitalizacji (rozdział 5), przeprowadzona została w oparciu o gromadzenie i analizę danych na poziomie adresowym, z możliwością agregacji dla poszczególnych jednostek modularnych (GRID siatki heksagonów/sześciokątów). Analizą objęto między innymi dane demograficzne, a także dane na temat bezrobocia, przedsiębiorczości i kwestii wykluczenia społecznego.

Rozdział 6 zawiera wyniki przeprowadzonych badań społecznych, tj. wywiadów indywidualnych, rozmów prowadzonych w trakcie spacerów badawczych oraz warsztatów konsultacyjnych.

W podsumowaniu ewaluacji zawarto natomiast kluczowe wnioski z przeprowadzonej analizy oraz rekomendacje dotyczące wprowadzenia zmian w Programie.

3. Analiza realizacji projektów rewitalizacyjnych

Przygotowując analizę realizacji projektów rewitalizacyjnych, posłużono się w szczególności danymi zawartymi w Sprawozdaniach z realizacji GPR z lat 2018-2020. W zestawieniu zaprezentowano podział na przedsięwzięcia podstawowe i uzupełniające przypisane każdemu z 12 podobszarów rewitalizacji, przedsięwzięcia realizowane w 2 lub więcej podobszarach jednocześnie oraz pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które realizowane są w duchu założeń GPR, lecz nie zostały w nim wprost wymienione. Zgodnie z zapisami obowiązującego Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku, analiza realizacji projektów rewitalizacyjnych, której efekty opisane zostały w rozdziale 3, obejmuje ocenę stopnia rozwiązania problemów zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji, a w tym sprawozdanie zawierające:

- zestawienie przyjętych w GPR przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających ze statusem: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”, w zależności od aktualnego postępu rzeczowego.
- zestawienie wskaźników do osiągnięcia w przedsięwzięciach wykonanych i niewykonanych,
- zestawienie wskaźników osiągniętych w przedsięwzięciach wykonanych,
- informacja merytoryczną na temat realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i wykonanych wskaźników, w tym informacja na temat problemów w realizacji projektów i przyczyn niewykonania projektów,
- zestawienie finansowe wykonanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W tym celu przygotowano zostało zestawienie tabelaryczne zawierające informacje o stopniu realizacji/zaawansowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz pojawiających się trudnościach w ich realizacji i poziomie osiągnięcia zakładanych wskaźników. W sprawozdaniu zawarte zostały możliwie najnowsze dane, tj. za okres do końca 2020 r.

Projekty rewitalizacji – dane liczbowe

W Gminnym Programie Rewitalizacji przewidziano do realizacji 54 projekty podstawowe oraz 49 projektów uzupełniających, w rozbiciu na 12 podobszarów rewitalizacji. Część z nich realizowana jest jako projekty wspólne dla 2 lub więcej podobszarów. Oprócz nich Miasto realizuje kolejnych 28 projektów, które nie zostały wpisane do GPR, lecz zgodne są z założeniami procesu rewitalizacji w mieście. Na 31 grudnia 2020 łącznie zrealizowano 24 projekty (z 103) wpisane do GPR oraz 21 pozostałych projektów, w tym 16 projektów podstawowych. W trakcie realizacji znajdują się kolejne 44 projekty rewitalizacyjne (wpisane do GPR) oraz kolejne 7 projektów spoza zadań wymienionych

w dokumencie – w tym 20 projektów podstawowych. Łącznie zrealizowano zatem 24 projekty wpisane do GPR oraz 21 projektów uzupełniających – razem 45 z 131 projektów łącznie. Wśród projektów zakładanych do realizacji w kolejnych latach znajduje się kolejnych 35 projektów, w tym 18 z listy podstawowej.

Na poziomie danych liczbowych można wskazać, że dotychczasowe tempo realizacji projektów GPR nie niesie zagrożeń w postaci niezrealizowania założeń przyjętych w dokumencie. Ponadto lista przyjętych rozwiązań, rozszerzona została o kolejne działania, które także realizowane są z dużą skutecznością.

Tabela 1 Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych

	Zrealizowane	W trakcie realizacji	Zakładane do realizacji	Razem
Projekty podstawowe	16	20	18	54
Projekty uzupełniające	8	24	17	49
Łącznie	24	44	35	103
Pozostałe projekty	21	7	0	28
Projekty razem	45	51	35	131

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji GPR z lat 2018-2020

W kolejnej tabeli zaprezentowano stopień realizacji projektów rewitalizacyjnych w formie zestawienia procentowego. Do końca 2020 r. zrealizowanych w pełni zostało 30% projektów podstawowych i 16% projektów uzupełniających. W trakcie realizacji jest mniej więcej połowa zakładanych przedsięwzięć, a zaledwie niemal 1/3 jest zakładanych do realizacji w kolejnych latach. Potwierdza to zatem tezę o braku zagrożeń w realizacji zadań założonych w GPR.

Tabela 2 Odsetek zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych

	Zrealizowane	W trakcie realizacji	Zakładane do realizacji	Razem
Projekty podstawowe	30%	37%	33%	100%
Projekty uzupełniające	16%	49%	35%	100%
Pozostałe projekty	75%	25%	0%	100%
Łącznie	34%	39%	27%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji GPR z lat 2018-2020

Poniższa tabela prezentuje zestawienie realizacji projektów podstawowych w rozbiciu na podobszary rewitalizacji. Najwięcej zrealizowanych projektów podstawowych do tej pory zrealizowano w podobszarach Nowy Bytom (6) oraz Chebzie/Kaufhaus (4). W pozostałych podobszarach albo zrealizowano już znaczną część projektów rewitalizacyjnych, albo znajdują się one w trakcie realizacji. Wyjątek stanowią zaledwie 4 projekty podstawowe, które planowane są do realizacji w kolejnych latach oraz kolejnych 10 projektów obejmujących kilka podobszarów jednocześnie.

Można zatem uznać, iż rewitalizacja w mieście Ruda Śląska przebiega względnie równomiernie w każdym z zakładanych podobszarów rewitalizacji.

Tabela 3 Projekty podstawowe w rozbiciu na podobszary rewitalizacji

	Zrealizowane	W trakcie realizacji	Zakładane do realizacji	Razem
1. Podobszar rewitalizacji Ruda	0	6	0	6
2. Podobszar rewitalizacji Orzegów	2	3	0	5
3. Podobszar rewitalizacji Godula	0	1	1	2
4. Podobszar rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel	0	0	0	0
5. Podobszar rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus	4	2	0	6
6. Podobszar rewitalizacji Teren przy 1 Maja	1	0	0	1
7. Podobszar rewitalizacji Szyb Mikołaj	0	0	1	1
8. Podobszar rewitalizacji Muzeum PRL	0	0	0	0
9. Podobszar rewitalizacji Wirek/Czarny Las	0	2	1	3
10. Podobszar rewitalizacji Bykowina/Kochłowice	1	2	0	3
11. Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom	6	0	1	7
12. Podobszar rewitalizacji Tereny po KWK Pokój	0	0	0	0
13. Projekty rewitalizacji obejmujące 2 i więcej podobszarów	2	4	14	20
Razem	16	20	18	54
Wartość %	30%	37%	33%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji GPR z lat 2018-2020

Podobnej analizie poddano realizację projektów uzupełniających. Do tej pory najwięcej projektów zrealizowano w podobszarze Nowy Bytom (4) oraz Wirek/Czarny Las (2). W trakcie realizacji znajdują się 24 projekty rewitalizacyjne a kolejnych 17 zakładanych jest do realizacji. Wdrażanie projektów z listy uzupełniającej, także odbywa się równomiernie i bez zagrożeń.

Tabela 4 Projekty uzupełniające w rozbiciu na podobszary rewitalizacji

	Zrealizowane	W trakcie realizacji	Zakładane do realizacji	Razem
1. Podobszar rewitalizacji Ruda	1	3	3	7
2. Podobszar rewitalizacji Orzegów	1	0	1	2
3. Podobszar rewitalizacji Godula	0	1	1	2
4. Podobszar rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel	0	1	0	1
5. Podobszar rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus	0	0	0	0
6. Podobszar rewitalizacji Teren przy 1 Maja	0	5	1	6
7. Podobszar rewitalizacji Szyb Mikołaj	0	0	0	0
8. Podobszar rewitalizacji Muzeum PRL	0	0	1	1
9. Podobszar rewitalizacji Wirek/Czarny Las	2	3	2	7
10. Podobszar rewitalizacji Bykowina/Kochłowice	0	3	0	3

	Zrealizowane	W trakcie realizacji	Zakładane do realizacji	Razem
11. Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom	4	6	1	11
12. Podobszar rewitalizacji Tereny po KWK Pokój	0	0	1	1
13. Projekty rewitalizacji obejmujące 2 i więcej podobszarów	0	2	6	8
14. Pozostałe działania realizowane w obszarach rewitalizacji na terenie miasta Ruda Śląska.	21	7	0	28
Razem – projekty uzupełniające	8	24	17	49
Wartość % - tylko projekty uzupełniające	16%	49%	35%	100%
Pozostałe % - tylko projekty pozostałe punkt 14	75%	25%	0%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji GPR z lat 2018-2020

W okresie lat 2018-2020 na realizację projektów rewitalizacyjnych wpisanych do GPR Miasto Ruda Śląska pozyskało i wydatkowało (wraz ze środkami własnymi) co najmniej 116 438 911,17 zł. Wartość ta obejmuje wyłącznie środki wyszczególnione w sprawozdaniach z realizacji GPR w latach 2018-2020. Realna wartość wydatkowanych środków może być zatem wyższa, gdyż w sprawozdaniach nie uwzględniono części poniesionych kosztów realizacji zadań GPR. Ponad połowę wymienionej kwoty, stanowią koszty realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych - 61 841 782,48 zł. Pozostałą część tj. około 47% wartości obejmują projekty z listy uzupełniającej projektów wpisanych do GPR - 54 597 128,69 zł. Oprócz wymienionych kwot, w ramach działań rewitalizacyjnych wydatkowano około 24 250 854,52 zł na realizację zadań, które nie wynikają wprost z Programu, jednak realizują cele i założenia GPR. Łączna wartość środków wydatkowanych w ramach działań rewitalizacyjnych wynosi zatem co najmniej 140 689 765,69 zł. W tabeli poniżej zaprezentowano wartość środków przeznaczonych na działania rewitalizacyjne z uwzględnieniem podobszarów rewitalizacji.

Tabela 5 Zestawienie środków wydatkowanych na realizację projektów rewitalizacyjnych do końca 2020 r.

Nazwa podobszaru	Projekty podstawowe	Projekty uzupełniające	Ilość projektów bez podanych kwot		Liczba projektów ogółem	
			Projekty Podstawowe	Projekty Uzupełniające	Projekty Podstawowe	Projekty Uzupełniające
1 Podobszar rewitalizacji Ruda	683 556,04 zł	19 758 696,44 zł	3	3	6	7
2 Podobszar rewitalizacji Orzegów	24 394 729,86 zł	150,00 zł	3	1	5	2
3 Podobszar rewitalizacji Godula	170 000,00 zł	2 837 424,71 zł	1	1	2	2
4 Podobszar rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel	0,00 zł	7 669 690,76 zł	0	0	0	1
5 Podobszar rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus	0,00 zł	0,00 zł	1	0	1	0
6 Podobszar rewitalizacji Teren przy ul. 1 Maja	12 475 870,34 zł	3 219 256,60 zł	4	2	6	6
7 Podobszar rewitalizacji Szyb Mikołaj	0,00 zł	0,00 zł	1	0	1	0
8 Podobszar rewitalizacji Muzeum PRL	0,00 zł	0,00 zł	0	1	0	1
9 Podobszar rewitalizacji Wirek/Czarny Las	99 014,06 zł	4 434 080,04 zł	1	5	3	7
10 Podobszar rewitalizacji Bykowina/Kochłowice	288 130,66 zł	2 281 268,52 zł	2	2	3	3
11 Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom	8 350 505,78 zł	14 396 561,62 zł	2	3	7	11
12 Podobszar rewitalizacji Tereny po KWK Pokój	0,00 zł	0,00 zł	0	1	0	1
Razem podobszary (12)	46 461 806,74 zł	54 597 128,69 zł	18	19	34	41
Projekty rewitalizacji obejmujące 2 i więcej podobszarów	15 379 975,74 zł	0,00 zł	14	6	20	8
Łącznie 12 podobszarów wraz z projektami wspólnymi	61 841 782,48 zł	54 597 128,69 zł				
Projekty, które nie wynikają wprost z Programu, jednak realizują cele i założenia GPR	24 250 854,52 zł	0,00 zł	4	0	28	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji GPR z lat 2018-2020

W dalszej części rozdziału przedstawiono zbiorczą analizę stopnia realizacji poszczególnych projektów podstawowych i uzupełniających w rozbiciu na poszczególne podobszary rewitalizacji. Oprócz listy projektów, przy części z nich znajduje się omówienie stopnia realizacji, wartość pozyskanych środków oraz osiągniętych wskaźników i rezultatów. Niestety nie wszystkie projekty w zestawieniu zawierają pakiet danych, ze względu na jakość danych, przygotowanych przez podmioty, które dane do sprawozdania przygotowują. Szczegółowe informacje na temat realizowanych w ramach GPR działań znajdują się w Sprawozdaniach z realizacji GPR z lat 2018-2020. Sprawozdania zawierają poszerzony opis przedsięwzięć realizowanych w poszczególnych latach wraz z osiągniętymi na dany okres rezultatami.

1. Podobszar rewitalizacji Ruda

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Ruda:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
P.1.1	Rewitalizacja społeczna – poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Rudy	W trakcie realizacji	29 095,00	Zajęcia organizowane przez Muzeum Miejskie, w tym dla dzieci i szkół, wystawy, warsztaty, wykłady historyczne. Kościół Boży regularnie organizował szereg imprez rozrywkowo-kulturalnych, spotkań z mieszkańcami, wycieczek, ognisk, warsztatów.	łącznie, orientacyjna liczba uczestników wszystkich aktywności organizowanych w dzielnicy: 4463
P.1.2	Odbudowa Domu Karola Goduli jako kultowego miejsca śląskiego biznesu	W trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.
P.1.3	Zabezpieczenie ruin zamku w Rudzie wraz z adaptacją piwnic na cele społeczne, edukacyjne i kulturalne wraz z małą gastronomią	W trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.
P.1.4	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Ruda	W trakcie realizacji	488 400,00	Dotacje celowe z budżetu miasta na dofinansowanie prac konserwatorskich polegających na: - remoncie i malowaniu wnętrza Sanktuarium św. Józefa w Rudzie Śląskiej – Rudzie 100 000 zł, - kapitalnym remoncie dachu budynku położonego przy ul. Jana III Sobieskiego 32 w Rudzie Śląskiej – Rudzie 60 000 zł, - modernizacji budynku oficyny przy ul. Wolności 13 w Rudzie Śląskiej – Rudzie 40 000 zł, - malowaniu kościoła pw. Matki Boskiej Różańcowej w Rudzie Śląskiej – Rudzie - 50 000 zł. Prace remontowe, modernizacja budynku oraz poszczególnych salek oraz pomieszczeń - siedziba Kościoła Bożego przy pl. Chopina 3.	Powierzchnie odnowione: - 6 615,06 m ² pomalowanych ścian i sufitu, - 262 m ² dachu, - 248,929 m ² elewacji Rezultaty projektu: - liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów – 3135 os. - liczba nowych usług 1 (kawiarenka rozbudowana o zamykaną jadalnię)
P.1.5	Adaptacja zabytkowego budynku byłej Fabryki Margaryny na cele społeczne, kulturalne i gospodarcze	W trakcie realizacji	166 061,04	W trakcie realizacji. Budynek został nabyty w kwietniu 2018. Dokonano inwentaryzacji architektoniczno-budowlanej. Została sporządzona ekspertyza stanu zachowania zabytku wraz z zaleceniami konserwatorskiej. Opracowano koncepcję architektoniczną rewitalizacji budynku. Przeprowadzono prace porządkowe (odgruzowanie, zabezpieczenie budynku przed wstępem osób postronnych). Została założona instalacja alarmowa oraz przyłącze	b.d.

				energetyczne. Został opracowany i złożony wniosek dot. finansowania termomodernizacji obiektu do WFOŚiGW. Przeprowadzono dalsze prace porządkowe (odgruzowanie, zabezpieczenie budynku przed wstępem osób postronnych). Została zlecone i wykonane badania stanu zachowania piwnic oraz fundamentów (związane z ruchem samochodów ciężarowych do sąsiedniego obiektu handlowego).	
P.1.6	Modernizacja i adaptacja Szybu Franciszek	Zakładane do realizacji	-	-	-

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Ruda:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.1.1	Renowacja placu Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury	Zakładane do realizacji	-	-	-
U.1.2	Nasz Plac – miejsce integracji mieszkańców	Zakładane do realizacji	-	-	-
U.1.3	Modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Staszica, Kościelnej, Wolności, Wieniawskiego	W trakcie realizacji	439 297,96	W trakcie realizacji. Wymieniono zabytkowe okna na klatkach schodowych w budynkach przy ul. Wieniawskiego 1, 3, 5. Wymieniono pokrycie dachowe w budynku przy ul. Staszica 8 oraz przy ul. Kościelnej 2	
U.1.4	Kompleksowa ochrona obszaru cennego przyrodniczo zlokalizowanego w rejonie Rowu Rudzkiego II oraz ul. Bujoczka w Rudzie Śląskiej wraz z prowadzeniem kampanii informacyjno-edukacyjnych	Zrealizowano	1 300 790,58	Projekt zrealizowany. Projekt został zrealizowany na 5 ha terenu i polegał na ochronie terenu cennego przyrodniczo ze względu na występowanie różnorodności biologicznej oraz poszerzeniu wiedzy mieszkańców w zakresie działań ekologicznych poprzez czynną edukację ekologiczną. Realizacja projektu prowadziła do wzmocnienia bioróżnorodności Rowu Rudzkiego II. W ramach zadania, dokonano rozpoznania i waloryzacji lokalnych zasobów przyrody, redukcja powierzchni zajętych przez rośliny inwazyjne, wprowadzenia nowych gatunków rodzimych na teren, tworzenie budek lęgowych, roboty zieleniarskie, tworzenie ścieżki edukacyjnej, utworzenie ścieżki rowerowej, wykonanie placu zabaw, wyposażenie terenu w ławki	Powierzchnia terenu, objętego projektem – ok. 5 ha
U.1.5	Przyjazny Skwer – miejsce integracji mieszkańców	Zakładane do realizacji	-	-	-

U.1.6	Modernizacja budynków mieszkalnych w dzielnicy Ruda	W trakcie realizacji	25 000,00	Plac Chopina 3 - zrealizowano prace w salach na piętrze oraz zapleczu socjalnym na parterze i potrzeb (odwilgocenie fundamentów, termomodernizacja ścian na zewnątrz, pomieszczenia po projektorni kina, piwnica). Ponadto, wymieniono stary piec c.o. na piec 5 klasy na ekogroszek/pelet. Uzyskano zgodę konserwatora zabytków Miasta Ruda Śląska na odnowienie fasady budynku w części użytkowanej przez Kościół.	
U.1.7	Adaptacja pomieszczeń po byłym komisariacie policji na potrzeby nowej wystawy stałej Muzeum Miejskiego im. Maksymiliana Chroboka	W trakcie realizacji	17 993 607,90	Projekt w trakcie realizacji. Do końca roku 2020 wykonano: - instalacje: niskoprądowe, wentylacji mechanicznej i klimatyzacji, elektryczne, - nagłośnienie wystawy, - tynki wewnętrzne gipsowe, - sufity w pomieszczeniach ekspozycyjnych, komunikacji i salkach wielofunkcyjnych, - posadzki z płytek gresowych, parkietu, wykładzin PCV, obłożenie schodów, balustrady, - montaż białej i osadzenie armatury, - ocieplenie dachu skośnego z blachy, - izolacje przeciwwilgociowe ścian piwnicznych, - przyłącze kanalizacji sanitarnej i deszczowej, - przyłącze wodociągowe, - schody terenowe przy chodniku od ulicy Wolności. Ponadto, wymieniono pokrycie dachu, malowano ściany wewnętrzne oraz sufity, obłożono płytkami ceramicznymi sanitariaty oraz łazienki, przemurowano kominy ponad dachem, czyszczenie elewacji budynku, zagospodarowanie terenu, montaż pochylni dla niepełnosprawnych. Zaktualizowano projekt koncepcji nowej ekspozycji stałej wystawy „Czas to pieniądź” w pomieszczeniach muzeum – trwały prace dostosowawcze.	Pomiar wskaźnika będzie możliwy po oddaniu nowej ekspozycji do użytku

2. Podobszar rewitalizacji Orzegów

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Orzegów:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
P.2.1	Rewitalizacja historycznego Centrum Orzegowa	W trakcie realizacji	3 503 250,26	Rewitalizacji poddana została przestrzeń pomiędzy ul. Czapli, Hłonda, Królowej Jadwigi i Huloka. Polegała w dużej mierze na wykonaniu nowej nawierzchni dwóch placów znajdujących się w tym miejscu. Inwestycja swoim zasięgiem objęła obszar o wielkości blisko 8 tys. m². Najważniejszą jej częścią była przebudowa terenu wokół kościoła pw. św. Michała Archanioła oraz niezagospodarowanego terenu przy ul. Czapli, pomiędzy budynkiem Centrum Inicjatyw Społecznych. W ten sposób powstały połączone ze sobą dwie przestrzenie: tzw. plac górny - wokół kościoła oraz plac dolny - poniżej. Ich łącznikiem jest istniejąca skarpa, na której wybudowane zostały schody oraz specjalna pochylnia dla osób niepełnosprawnych. Dodatkowo na skarpie zainstalowane zostały specjalne stopnie do siedzenia. Na dolnym placu przy ul. Czapli wybudowano fontannę, która posiada 5 dysz z podświetleniem. Ciekawym elementem architektonicznym jest tzw. domek wodny, czyli obiekt kubaturowy, w którym znajduje się automatyka i technologia wody dla fontanny. Budynek nawiązuje do tamtejszej zabudowy. Wykonany został z cegły klinkierowej. Na ścianie od strony rynku zainstalowany został podświetlony zegar. W ramach inwestycji zmodernizowane zostało oświetlenie znajdujące się w przebudowywanej przestrzeni, pojawiły się także nowe oprawy oświetleniowe. Ponadto zainstalowano ponad 30 nowych ławek oraz dużą pergolę. Zieleń stanowi ok. 36 proc. całości zagospodarowywanego terenu.	Liczba zrewitalizowanych obiektów: 1, Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni: 0,89 ha
P.2.2	Aktywizacja społeczna – poprawa warunków Funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Orzegowa	W trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.
P.2.3	Przebudowa i modernizacja ośrodka sportowo-rekreacyjnego w Rudzie Śląskiej w dzielnicy Orzegów	zrealizowane	b.d.	W podstawowym zakresie, zgodnym z kartą projektu – zadanie zostało zakończone, kontynuacja działań w latach kolejnych.	b.d.
P.2.4	Rekultywacja i remediacja terenów dawnej koksowni Orzegów	zrealizowane	20 891 479,60	Projekt polegał na przeprowadzeniu prac rekultywacyjnych na 5-hektarowym terenie po byłej koksowni Orzegów w Rudzie Śląskiej. Teren został oczyszczony z niebezpiecznych substancji. Z gleby usunięte zostały metale ciężkie, cyjanki oraz związki ropopochodne, a cały obszar dawnego zakładu zaadaptowano na park z licznymi atrakcjami, m.in. tarasem widokowym, górką saneczkową, placami zabaw i ścieżką	Powierzchnia poddana rekultywacji - 4,82 ha Powierzchnia biologicznie czynna - 3,93 ha

				dydaktyczną. Najważniejszą częścią inwestycji było zneutralizowanie niebezpiecznych związków, które zalegały nie tylko w gruncie, ale i w wodach podziemnych. W dalszej kolejności uporządkowana została dzika roślinność. Istotną częścią przedsięwzięcia było zabezpieczenie ruin budowli. Aby oczyścić teren, zastosowano jednocześnie technologię bioremediacji (usuwania zanieczyszczeń za pomocą żywych mikroorganizmów) i fitoremediacji (technologii wykorzystującej rośliny w procesie oczyszczania). Zastosowano także tzw. bariery reaktywne, w których dochodzi do procesu geochemicznego między zanieczyszczoną substancją a materiałem wypełniającym barierę.	
P.2.5	Rewitalizacja Społeczna historycznego Centrum Orzegowa	W trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Orzegów:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.2.1	Mikroświat Orzegów – spacer historyczny	zrealizowane	150,00	Zorganizowanie spaceru historycznego	Liczba przeprowadzonych spacerów: 1
U.2.2	Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych mieszkańców w rejonie ul. Orzegowskiej i włączenie ich w życie społeczne Orzegowa	Zakładane do realizacji	-	-	-

3. Podobszar rewitalizacji Godula

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Godula:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
P.3.1	Przebudowa Placu Niepodległości	Zakładane do realizacji	b.d.	Opracowana koncepcja przebudowy placu	b.d.
P.3.2	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Godula	W trakcie realizacji	170 000,00	Wymiana pokrycia dachu od strony południowej i zachodniej wieży głównej kościoła pw. Ścięcia św. Jana Chrzyciela	115 m ² odnowionego dachu

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Godula:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.3.1	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Goduli, Nowaka, Kolbego, Tiałowskiego, Czereśniowej	w trakcie realizacji	2 837 424,71	Remont, modernizacja i ucieplnienie budynków przy ulicach: Tiałowskiego 5, 10, 12, Goduli 21, 27, 29, 32, 33, Kolbego 1, 2, 4, 6, Nowaka 1, 6, 8, 10, 12, Czereśniowej 10, 12, 14	Brak danych
U.3.2	Rewitalizacja społeczna – poprawa warunków Funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Goduli	Zakładane do realizacji	-	-	-

4. Podobszar rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Kolonia Carl Emanuel:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.4.1	Rewaloryzacja i modernizacja zabudowanego osiedla w rejonie osiedla ul. Wolności - Raciborska	w trakcie realizacji	7 669 690,76	Wykonano renowację elewacji budynków przy ul. Raciborskiej 3, 5. Przeprowadzono prace konserwatorskie w budynkach przy ul. Raciborskiej 9, 11.	530 m ² odnowionego dachu

5. Podobszar rewitalizacji Chebbie/Kaufhaus

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Chebbie/Kaufhaus:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
P.5.1	Rewitalizacja infrastrukturalna osiedla Kaufhaus	W trakcie realizacji	2 494 009,17	Rewitalizacja podwórka przy ul. Podgórze 5-15, w ramach Programu Renowacji Podwórek.	b.d.
P.5.2	Stacja Biblioteka – rewitalizacja Zabytkowego budynku dworca kolejowego w Rudzie Śląskiej	zrealizowane	9 981 861,17	W ramach prac adaptacyjnych, w budynku dworca urządzono Miejską Bibliotekę Publiczną wraz z funkcjami towarzyszącymi. Wykonano instalację co, kotłowni gazowej, instalacji wentylacji i klimatyzacji, wykonano instalację systemu sygnalizacji pożaru, wykonano instalację elektryczną z instalacjami nisko-prądowymi strukturalnymi, wykonano instalację wod-kan z dostawą urządzeń, przeprowadzono roboty związane z zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą, wykonano roboty renowacyjne ozdobnych elementów ornamentów itp, wykonano roboty konstrukcyjne związanych z przebudową budynku. Poprzez wymianę pokrycia dachowego z elementami konstrukcji i obróbek blacharskich, wykonano wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wykonano naprawę schodów zewnętrznych, wykonano renowację balustrad i zadaszeń nad wejściem, wykonano antresolę wraz z przeszkleniem, wykonano nowe posadzki, wykonanie tynków wewnętrznych i okładzin ścian, wykonano renowację elewacji, wykonano renowację zewnętrznych ścian piwnicy, wykonano izolację przeciwwilgociową fundamentów, przebudowano uzbrojenie terenu przy budynku-sieć elektryczna, wod-kan. Wybudowano parking przy bibliotece 48 szt. miejsc postojowych. Wyposażono zaadaptowany budynek w ruchomości istotne do funkcjonowania obiektu (meble, sprzęt audio), urządzono w pełni funkcjonującą bibliotekę i czytelnię.	Liczba zrewitalizowanych obiektów - 1
P.5.3	Pociąg do książek – działania promujące otwarcie „Stacji Biblioteka”	Zrealizowane	b.d.	b.d.	b.d.
P.5.4	Aktywizacja społeczna Osiedla Kaufhaus – zmiana wizerunku i rozwój społeczności lokalnej	W trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.
P.5.5	CIS – Centrum Integracji Społecznej	Zrealizowane	b.d.	b.d.	b.d.
P.5.6	Zaczarowane podwórko	Zrealizowane	b.d.	b.d.	b.d.

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Chebzie/Kaufhaus:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.5.1	Budowa węzła przesiadkowego oraz przebudowa przystanków zintegrowanych z różnymi rodzajami systemów transportowych na terenie miasta Ruda Śląska	W trakcie realizacji	1 693 820,33	Budowa parkingu przy dworcu kolejowym, częściowa przebudowa układu ulic w dzielnicy.	b.d.
U.5.2	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie ul. Pawła	W trakcie realizacji	711 280,94	Modernizacja budynków mieszkaniowych przy ulicach: Pawła 1, 5, 9-9a, 11, 13, 17	b.d.
U.5.3	Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego osiedla w rejonie osiedla ul. Szafranka, Nowobytomskiej, Styczyńskiego	W trakcie realizacji	805 155,75	Modernizacja budynków mieszkaniowych przy ulicach: Nowobytomskiej 1, Szafranka 1-3	b.d.
U.5.4	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykonanie indywidualnych kotłowni gazowych, zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz docieplenie Ścian zewnętrznych	w trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.
U.5.5	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Chebzie	w trakcie realizacji	8 999,58	Modernizacja budynków mieszkalnych przy ulicach: Przedtorze, Dworcowa	b.d.
U.5.6	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Chebzia i osiedla Kaufhaus	Zakładane do realizacji	-	-	-

6. Podobszar rewitalizacji Teren przy 1 Maja

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Teren przy 1 Maja:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
P.6.1	Strefa przemysłu czasu wolnego	zrealizowane	b.d.	W roku 2020 nieruchomość została zbyta z przeznaczeniem pod budowę hal logistycznych. Operatorem jest firma Panattoni. Nie została co prawda zrealizowana funkcja pierwotnie zakładana, na etapie tworzenia GPR, choć generalnie po stosownej zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, został osiągnięty cel, w postaci aktywizacji gospodarczej terenu poprzemysłowego, W efekcie docelowo zostanie utworzona określona liczba miejsc pracy oraz przeprowadzone będą niezbędne prace rekultywacyjne na tym terenie.	Powierzchnia terenu objętego inwestycją – ok. 13 ha.

7. Podobszar rewitalizacji Szyb Mikołaj

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Szyb Mikołaj:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
P.7.1	Rewaloryzacja i adaptacja Szybu Mikołaj przy ul. Szyb Walenty w Rudzie Śląskiej	Zakładany do realizacji	-	-	-

8. Podobszar rewitalizacji Muzeum PRL

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Muzeum PRL:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.8.1	Folwark Dwór Nowa Ruda – Muzeum PRL-u	Zakładany do realizacji	-	-	-

9. Podobszar rewitalizacji Wirek/Czarny Las

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Wirek/Czarny Las:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
P.9.1	Rewitalizacja historycznego centrum dzielnicy Wirek	W trakcie realizacji	90 000,00	Renowacja elewacji wraz z termomodernizacją budynku położonego przy ul. 1 Maja 246	414,598 m ² odnowionej elewacji
P.9.2	Osiedle Werdon – rewitalizacja społeczna, zawodowa i infrastrukturalna	Zakładany do realizacji	-	-	-
P.9.3	Program profilaktyczny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej w Wirku	W trakcie realizacji	9 014,06	Realizacja zajęć profilaktycznych, warsztatów i prezentacji dot. zdrowia psychicznego i fizycznego, Zajęcia mające na celu zdobycie wiedzy na temat opalaczy, ich destruktywnego działania na zdrowie fizyczne i psychiczne.	Ilość warsztatów: 5 Ilość spektakli: 1 Prelekcje: 2 Ilość uczestników: 298

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Wirek/Czarny Las:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.9.1	Rewaloryzacja i adaptacja Szybu Andrzej	Zakładany do realizacji	-	-	-
U.9.2	Zabudowa mieszkalno-usługowa w Rudzie Śląskiej w Wirku przy ul. Dąbrowskiego 15	Zakładany do realizacji	-	Trwają negocjacje ze spadkobiercami	b.d.
U.9.3	Termomodernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz docieplenie ścian zewnętrznych	W trakcie realizacji	1 538 175,96	Prace modernizacyjne oraz termomodernizacyjne w budynkach przy ul. Jankowskiego 6, Strażackiej 16A, Dąbrowskiego 9A	- liczba zmodernizowanych energetycznie budynków: 4
U.9.4	Biblioteka Ficus – promocja miejsca	Zrealizowany	b.d.	b.d.	b.d.
U.9.5	Modernizacja i renowacja zabytkowego budynku kolonii robotniczej Ficus w Rudzie Śląskiej	Zrealizowany	2 895 904,08	Uruchomiona została biblioteka i punkt informacyjny Szlaku Zabytków Techniki na zabytkowym osiedlu robotniczym Ficus. To kompleks składający się z odrestaurowanego zabytkowego budynku przy ul. Kubiny 24 oraz nowego parterowego obiektu. W budynku po modernizacji znajduje się punkt informacji turystycznej, ekspozycja muzealna, wypożyczalnia centralna, wypożyczalnia dla dzieci oraz czytelnia czasopism. Obiekt jest wpisany na Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. W odrestaurowanym budynku odbywać się będą wystawy tematyczne, spotkania i imprezy o charakterze regionalnym. W drugiej linii zabudowy znajduje się parterowy budynek, w którym mieści się wypożyczalnia centralna.	Liczba obiektów poddanych rewitalizacji: 1

U.9.6	Modernizacja budynków mieszkalnych w dzielnicy Wirek	W trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.
U.9.7	Rewitalizacja społeczna – poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju	W trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.

10. Podobszar rewitalizacji Bykowina/Kochłowice

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Bykowina/Kochłowice:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
P.10.1	Aktywizacja społeczna -poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Bykowiny	w trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.
P.10.2	Program profilaktyczny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej w Bykowinie	Zrealizowany	b.d.	b.d.	b.d.
P.10.3	Rewitalizacja historycznej części dzielnicy Bykowina wraz z częścią Kochłowic	w trakcie realizacji	288 130,66	Przeprowadzono renowację kamiennych postumentów i wykonano nowe oznakowanie informacyjne średniowiecznego gródka. Udzielono dotacji na prace konserwatorskie: - renowacji elewacji w budynku przy ul. Wyzwolenia 8, - zabezpieczeniu i naprawie ściany frontowej kościoła pw. Trójcy Przenajświętszej, - remoncie dachu w budynku przy ul. Oświęcimskiej 132	Liczba obiektów poddanych renowacji: 1 Powierzchnie odnowione: 105 m² elewacji 220,176 m² elewacji 210 m² dachu

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Bykowina/Kochłowice:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.10.1	Zagospodarowanie obszaru po KWK „Nowy Wirek” i górnej części osiedla Nowa Bykowina	w trakcie realizacji	b.d.	Teren w części został objęty porozumieniem pomiędzy Miastem Ruda Śląska, Spółką Restrukturyzacją Kopalń a Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną. Celem porozumienia jest promocja i aktywizacja gospodarcza terenów po byłej kopalni.	b.d.
U.10.2	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków ul. Siekiela, Wita Stwosza, Okrężnej, Potyki,	w trakcie realizacji	2 281 268,52	Modernizacja budynków i remont elewacji przy ul. Plebiscytowej 1-3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 21, 23, 27, 29-31,	b.d.

	Plebiscytowej, Szewczyka, Pordzika			Ks. Potyki 1, 2, 3, 4, 5-7, 8, 10, 12, 13-15, 25, 27, Drażyka 4, 1-3, 2, 5-7, 8, 6, Siekiela 24-26, 28-30, 32-34, 36-38, Pordzika 2-2b, 4-4a, Okrężnej 3	
U.10.3	Rewitalizacja społeczna – poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Bykowiny i Kochłowic	w trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.

11. Podobszar rewitalizacji Nowy Bytom

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
P.11.1	Rudzki FabLab – Miejski Warsztat Otwarty	Zakładany do realizacji	-	-	-
P.11.2	„Generacje II”	Zrealizowany	62 900,00	Produkty: warsztaty, wystawa, koncert, spektakl, wyjazd tematyczny, wywiady Rezultaty projektu: liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie	32 produktów 200 os.- seniorzy
P.11.3	„Kultura Otwarta”	Zrealizowany	6 000,00	Produkty: imprezy kulturalne Rezultaty projektu: liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie	14 produkty 268 os.
P.11.4	„Ogród Śniadaniowy Miejskiego Centrum Kultury 2018”	Zrealizowany	6 720,00	Produkty: wydarzenie kulturalno – rekreacyjne Rezultaty projektu: liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie	9 produktów 1350 os.- rodziny
P.11.5	„Seniorzy dla seniorów”	Zrealizowany	b.d.	Produkty: występy Rezultaty projektu: liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie	59 produktów 412 os.- seniorzy
P.11.6	„Artystyczny Happening”	Zrealizowany	5 500,00	Produkty: liczba zrealizowanych zajęć, warsztaty, występy Rezultaty projektu: liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie	12 produktów 25 os.
P.11.7	Remont i adaptacja budynku Willi Florianka przy ul. Niedurnego 73 w zabytkowej części Nowego Bytomia	Zrealizowany	8 269 385,78	Zaadaptowano obiekt dla celu publicznego – Pałac Ślubów, uzyskano 5 pokoi hotelowych, restaurację z barem oraz dobudowano windę i zabezpieczono budynek p. poż	-

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Nowy Bytom:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.11.1	Nadanie nowych funkcji przestrzeni w rejonie Miejskiego Centrum Kultury w Rudzie Śląskiej – Nowym Bytomiu	zrealizowane	1 320 367,25	Zrealizowano zadanie, którego celem była zmiana funkcji parkingu na nową przestrzeń publiczną oraz podniesienie jakości terenów sąsiednich. Teren przed Miejskim Centrum Kultury w Rudzie Śląskiej – Nowym Bytomiu został na nowo zagospodarowany. W ramach inwestycji przebudowany został także ciąg pieszy wzdłuż ul. Niedurnego od skrzyżowania z ul. Markowej do skrzyżowania z ul. Hallera. Powstał również fragment ścieżki rowerowej.	Liczba zrewitalizowanych obiektów: 1
U.11.2	Modernizacja obiektu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Markowej 20 poprzez dobudowę szybu windowego wraz z wejściem do budynku oraz termomodernizacja obiektu	zrealizowane	2 277 788,16	Wykonano kompleksową termo-modernizację i ucieplownienie budynku wraz z montażem paneli fotowoltaicznych. Ponadto, rozbudowano budynek o szyb windowy wraz z kabiną, biuro obsługi klienta, pomieszczenia biurowe i sanitarne, niezbędne instalacje oraz zagospodarowanie otoczenia obiektu.	Liczba zrewitalizowanych obiektów: 1
U.11.3	Renowacja Kościoła pw. św. Pawła wraz z wieżą widokową	zrealizowane (bez wieży widokowej)	b.d.	b.d.	b.d.
U.11.4	Modernizacja letniego basenu kąpielowego przy ul. Ratowników 2 - II etap rozbudowy basenu	zakładane do realizacji	-	-	-
U.11.5	Modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych na terenie miasta Ruda Śląska	w trakcie realizacji	1 910 798,28	Modernizacja, remont i termomodernizacja budynków przy ul. Niedurnego 43, 45, 67, 67A, Czarnoleśnej 2, Markowej 9, 11, 13, Damrota 10, 12, Chorzowskiej 13, Furgoła 13, Krasickiego 1, 2	Częściowo osiągnięto efekt ekologiczny – redukcja emisji gazów cieplarnianych
U.11.6	Modernizacja Wielkiego Pieca Hutniczego „A”	w trakcie realizacji	1 275 921,51	Przejęto obiekt, przeprowadzony został międzynarodowy konkurs na zagospodarowanie Wielkiego Pieca – wyłoniona została koncepcja architektoniczna; wykonana została dokumentacja obiektu – skan 3D, chmura punktów, rysunki inwentaryzacyjne, dokonano cyfryzacji archiwalnej dokumentacji. Wykonano dokumentację budowlano-kosztorysową rewitalizacji i adaptacji obiektu Wielkiego Pieca Hutniczego	Rezultat będzie widoczny po zakończeniu realizacji zadania
U.11.7	Remont i adaptacja zabytkowej wieży ciśnień przy ulicy Chorzowskiej 2 na cele kulturalne, społeczne oraz gospodarcze	w trakcie realizacji	24 600,00	Został opracowany program funkcjonalno-użytkowy oraz koncepcja zagospodarowania i koncepcja architektoniczna. Dokonano remontu dachu oraz prac porządkowych w bezpośrednim otoczeniu wieży	Projekt nie uzyskał wsparcia w ramach programu EFRR 10.03.01 – Rewitalizacja terenów zdegradowanych
U.11.8	Modernizacja systemów grzewczych budynków mieszkalnych poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej	w trakcie realizacji	1 434 984,10	Wykonano wewnętrzną instalację centralnego ogrzewania z podłączeniem do miejskiej sieci c.o. Podłączono budynki WMN CENTRUM do sieci ciepłowniczej	b.d.

U.11.9	Modernizacja budynku przy ul. Niedurnego 75	zrealizowane	6 025 462,32	Przebudowano budynek wraz z nadaniem nowych funkcji usługowych.	b.d.
U.11.10	Rewitalizacja historycznego centrum dzielnicy Nowy Bytom	w trakcie realizacji	26 640,00 100 000,00	Zlecono aktualizację kosztorysów inwestorskich dla zadania pn. Termomodernizacja budynku przy ul. Hallera 14a - dyrekcji MOSiR. Realizacja zadania nastąpi w 2021 r. Dotacje celowe z budżetu miasta na dofinansowanie prac konserwatorskich polegających na: - malowaniu klatki schodowej i wymianie okien w częściach budynku położonego przy ul. Piotra Niedurnego 52, - renowacji fragmentu elewacji południowej kościoła pw. św. Pawła zlokalizowanego w Rudzie Śląskiej.	b.d.
U.11.11	Rewitalizacja społeczna - poprawa warunków funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej Nowego Bytomia	w trakcie realizacji	b.d.	b.d.	b.d.

12. Podobszar rewitalizacji Tereny po KWK Pokój

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych w podobszarze rewitalizacji Tereny po KWK Pokój:

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.12.1	Zagospodarowanie terenu Kopalni Węgla Kamiennego „Pokój”	Zakładane do realizacji	-	Miasto przystąpiło do opracowania masterplanu dla terenu po KWK Pokój. Dokument zostanie opracowany do końca roku 2021. Natomiast w roku 2020 teren ten znalazł się w ramach fizek koncepcyjnych dla projektów w ramach funduszu sprawiedliwej transformacji wraz z innymi terenami przemysłowymi.	-

13. Projekty rewitalizacji obejmujące 2 i więcej podobszarów

Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych obejmujących 2 lub więcej podobszarów

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
P.13.1	Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych w Rudzie Śl.	Zakładane do realizacji	-	-	-

P.13.2	Przebudowa i nowe zagospodarowanie wybranych podwórek i skwerów na terenie miasta Ruda Śląska metodą partycypacyjną (lokalizacja: Niedurnego 28, Dąbrowskiego 7, 9, 11, Sienkiewicza, Tuwima, Odrodzenia, Strażacka 12, Kałusa 1828, Krasińskiego 20, 22, 22A, Sienkiewicza 11, 13, 13A, 13B, Sobieskiego, Matejki 7-9, ul. Górnicza, ul. Wesoła, Matejki 2-12, Hlonda, Grunwaldzka, Bytomska	zrealizowane	7 105 815,74	Projekt obejmował renowację 11 podwórek, w najbardziej zdegradowanych przestrzeniach miasta. Prace obejmowały: utwardzenie i odwodnienie terenu, budowę dojazdów, dojeżdż, chodników, miejsc spotkań mieszkańców i placów zabaw z elementami małej architektury, oświetlenie terenu oraz adaptację i uzupełnienie istniejącej zieleni. W pracach brali udział również sami mieszkańcy (nasadzenia, malowanie).	Produkty projektu: - powierzchnia terenów objętych rewitalizacją: 3,20 ha, Rezultaty projektu: - liczba osób korzystająca z utworzonej i zrewaloryzowanej przestrzeni: 3 002 osób/rok
P.13.3	Ruda Śląska dla rodzin	Zakładane do realizacji	-	-	-
P.13.4	Poprawa warunków funkcjonowania społeczności lokalnych Rudy, Orzegowa i Goduli	Zakładane do realizacji	-	-	-
P.13.5	Ruda Śląska dla społeczności lokalnych	W trakcie realizacji	417 097,31	Utworzono dwa miejsca organizowania społeczności lokalnych, tj. świetlice dla mieszkańców Nowego Bytomia i Chebzia przy ul. Pileckiego 23/02 oraz w dzielnicy Wirek przy ul. Ściegiennego 6/1. Dodatkowo na Osiedlu Kaufhaus uruchomiono i dodatkowo wyposażono punkt pralniczy, w którym w 2018 r. wykonano 1433 nieodpłatne usługi pralnicze (średnio 5 dziennie). Utworzono dwa punkty prysznicowe dla mieszkańców Osiedla, osób bezdomnych, objętych usługami itp., z którego w 2018 r. skorzystały 623 osoby (średnio 3 osoby dziennie). Kontynuowany był punkt pomocy rzeczowej okresowo zasilany przez darczyńców. Programy Aktywności Lokalnej prowadzone były przez pięciu animatorów. W ramach działań środowiskowych odbywały się cykliczne zajęcia świetlicowe z animatorami, organizowane były kulturalne wydarzenia plenerowe. Zorganizowano zawody amatorskiej ligi piłki nożnej dla młodzieży Asfalcioł Liga Futbol (ALF).	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem: 63
P.13.6	Projekt praca. Obszar rewitalizacji - obszarem nowych możliwości	Zakładane do realizacji	-	-	-
P.13.7	Wsparcie dla osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (I) - „Projekt praca. Obszar rewitalizacji – obszarem nowych możliwości – II edycja”	w trakcie realizacji	316 567,22	- stałe wsparcie Doradcy Klienta (na podstawie kompleksowej analizy potrzeb), - przygotowywano/modyfikowano Indywidualny Plan Działania, - organizowano staże, które umożliwiły zdobycie potrzebnego doświadczenia zawodowego, rozwój kompetencji społecznych, podniosły umiejętności zawodowe na konkretnym Stanowisku,	-liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie: 40, -liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie: 34,

				- prowadzono działania informacyjno-promocyjne m.in. poprzez rozpowszechniać nie plakatów	- liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu: 18, - liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: 9
P.13.8	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (II)	Zakładane do realizacji	-	-	-
P.13.9	Wsparcie osób bezrobotnych w trwałym zaistnieniu na rynku pracy (III)	Zakładane do realizacji	-	-	-
P.13.10	Dotacja na start	Zakładane do realizacji	-	-	-
P.13.11	Spotkania, spacer integracyjne, prelekcje w obszarach rewitalizacji	Zakładane do realizacji	-	-	-
P.13.12	Szlaki wielkich rodów przemysłowych i ważnych miejsc historycznych	Zakładane do realizacji	-	-	-
P.13.13	Trakt Rudzki 1 – rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska (Czajkowskiego, Skwer przy ul. Tuwima, Niemcewicza, hałda pocynkowa w rejonie ul. 1 Maja, Tołstoja, Skwer przy Czarnoleśnej, Park przy ul. Hallera, Park Dworski, Park Młodzieży wraz z „Burloch”)	w trakcie realizacji	9 482 800,26	Wykonano roboty w zakresie nasadzeń zieleni, małej architektury, nawierzchni ścieżek oraz ich oświetlenia. Zostały zrealizowane w całości dwa zadania: - Zadanie I Trasa Św. Wawrzyńca przy ul. Nowary, Czajkowskiego, - Zadanie II Park Industrialny przy ul. Katowickiej, Tuwima.	Rezultat został częściowo osiągnięty
P.13.14	Trakt Rudzki 2 – rozwój zielonych przestrzeni miasta Ruda Śląska	Zakładane do realizacji	-	-	-
P.13.15	Rozwój szans na sukces mieszkańców miasta Ruda Śląska	Zakładane do realizacji	-	-	-
P.13.16	Ruda Śląska stawia na podwórka – integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa społeczności lokalnych – etap I	Zrealizowane	706 827,10	Objęto wsparciem w projekcie 38 osób. Wsparcie obejmowało doradztwo zawodowe, psychologiczne, szkolenia z zakresu aktywizacji zawodowej, szkolenia zawodowe. Mieszkańcy danych podwórek uczestniczyli aktywnie w procesach rewitalizacji. Organizowane były lokalne (dzielnicowe) imprezy „Dni sąsiedzkiej integracji”, podczas których mieszkańcy mają okazję się spotkać oraz aktywnie uczestniczyć w różnego rodzaju atrakcjach.	Rezultat został całkowicie osiągnięty (100%)

P.13.17	Ruda Śląska stawia na podwórka – integracja i aktywizacja społeczno-zawodowa społeczności lokalnych – etap 2	Zakładane do realizacji			
P.13.18	Kurs na zmianę	Zakładane do realizacji			
P.13.19	Firma z Rudą. Promocja samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych Rudy Śląskiej	Zakładane do realizacji			
P.13.20	Moje małe zmiany w kierunku pracy	w trakcie realizacji	729 175,18	Wsparcie obejmowało doradztwo zawodowe, psychologiczne, szkolenia z zakresu aktywizacji zawodowej, szkolenia zawodowe, subsydiowane zatrudnienie.	Objęto wsparciem w projekcie 14 osób.

Lista uzupełniających projektów rewitalizacyjnych obejmujących 2 lub więcej podobszarów

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
U.13.1	Modernizacja infrastruktury energetycznej komunalnych budynków mieszkalnych poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zakładane do realizacji	-	-	-
U.13.2	Rozbudowa Śląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości o Strefę Aktywności Innowacyjnej, w ramach rewitalizacji gospodarczej miasta Ruda Śląska	Zakładane do realizacji	-	-	-
U.13.3	Wsparcie wzrostu kwalifikacji i kompetencji w zakresie umiejętności cyfrowych i języków obcych osób dorosłych na obszarach rewitalizowanych w Rudzie Śląskiej	Zakładane do realizacji	-	-	-
U.13.4	Termomod. budynków mieszkalnych poprzez docieplenie przegród bud. wraz z wyk. dla każdego budynku lokalnej instalacji c.o. z kotłem	w trakcie realizacji	7 318 693,43	Wykonano termomodernizację budynku przy ul. Matejki 2-12 w zakresie ocieplenia ścian zewnętrznych wraz z cokołem, ocieplenia stropu ostatniej kondygnacji, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, dostosowania budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Rezultat został osiągnięty częściowo

	gazowym (budynki przy ul. Matejki 2, 2A, 2B, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12; Mickiewicza 1; Różyckiego 19; Kubiny 31, Kałusa 1; Sienkiewicza 1, 3; Dąbrowskiego 7; Bytomskiej 39 – 41; Wita Stwosza 3; Hallera 10				
U.13.5	Modernizacja budynków mieszkalnych poprzez wykonanie remontu elewacji zabytkowych oraz odbudowa budynku przy ul. 1 Maja	Zakładane do realizacji	-	-	-
U.13.6	Adaptacja lokali mieszkalnych i użytkowych na mieszkania socjalne w Rudzie Śląskiej	Zakładane do realizacji	-	-	-
U.13.7	Horyzontalny Program Renowacji Podwórek	Zakładane do realizacji	-	-	-
U.13.8	Zmniejszenie niskiej emisji poprzez termomod. budynków mieszkalnych, modernizację obiektów i podniesienie jakości technicznej budynków, odnawialne źródła energii, wymianę źródeł ciepła w podobszarach rewitalizacji	w trakcie realizacji	5 714 098,84	Wykonano dokumentację projektową oraz docieplenie dla budynków przy ul. Katowickiej 148 a oraz 148 b. Wykonano termomodernizację budynku w zakresie ocieplenia dachu, ocieplenia ścian zewnętrznych wraz z cokołem, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, wykonania izolacji przeciwwilgociowej, dostosowania budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Produkty projektu: - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków: 3

14. Pozostałe działania realizowane w obszarach rewitalizacji na terenie miasta Ruda Śląska.

Poniższa tabela zawiera wykaz projektów, które nie wynikają wprost z Programu, jednak realizują cele i założenia GPR

nr projektu	nazwa projektu	status realizacji projektu	nakłady łącznie (brutto w zł)	zakres zadań zrealizowanych w ramach projektu w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2020 r.	poziom realizacji wskaźników określonych w karcie projektu
1	Ruda Śląska dla rodzin	zrealizowane	156 327,88	W ramach projektu podpisano 46 kontraktów socjalnych (36K, 10M) z osobami z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. Rodziny objęte były intensywną pracą socjalną, usługami asystentów rodzin i opieką pedagoga, a ponadto przedstawiciele rodzin dodatkowo brały udział w zajęciach grup samopomocowych. projektów 11 rodzin otrzymało przydział mieszkania socjalnego	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem: 46 Realizację projektu w znacznym stopniu utrudniała rozprzestrzeniająca się pandemia koronawirusa, w efekcie której zaplanowane w projekcie warsztaty oraz

					integracyjne działania środowiskowe zostały przesunięte na termin późniejszy.
2	„Rudzka mAPPka”	zrealizowane	b.d.	W 2020 r. Muzeum Miejskie w Rudzie Śląskiej zrealizowało projekt pod nazwą „Rudzka mAPPka”. Jest to aplikacja webowa, którą można przeglądać na komputerze oraz mobilną z interaktywną mapą miasta działającą na smartfonach.	Brak danych
3	Wydawnictwo muzealne „Warto było walczyć, warto było czekać”	Zrealizowane	b.d.	Muzeum Miejskie zorganizowało konferencję pod tytułem Warto było walczyć, warto było czekać, która odbyła się w dniu 19.10.2018 r. Miała na celu przybliżenie wszystkim zainteresowanym historii Górnego Śląska na tle odradzającego się w 1918 roku państwa polskiego z różnymi jej wątkami i aspektami. Zawarto porozumienie o współpracy z Polsko-Irlandzkim Stowarzyszeniem Edukacyjnym (Polish-Irish-Educational Association) i Rudzkim Stowarzyszeniem Przyjaciół Irlandii „Czarna Koniczyna” - przedmiotem porozumienia jest deklaracja współpracy przy organizacji cyklicznej imprezy kulturalnej pod nazwą „Festiwal Polska Eire”. Podjęto współpracę ze stowarzyszeniami i instytucjami: Rudzkim Uniwersytetem III Wieku, Stowarzyszeniem Pro Fortaliciu, Stowarzyszeniem Prochownia 1910, Regionalnym Instytutem Kultury w Katowicach, Stowarzyszeniem Genius Loci, Polskim Związkiem Filatelistów oddział Ruda Śląska.	Brak danych
4	Wystawa z okazji Roku Rzemiosła Orzegowskiego – „Rzemiosło i handel od początku XX wieku po dzień dzisiejszy” – wystawa powstała z inicjatywy Towarzystwa Miłośników Orzegowa.	Zrealizowane	b.d.	Na rok 2020 zaplanowano 44 wydarzenia oraz 6 cyklicznych działań takich jak: ćwiczenia gimnastyczne, trzy razy w tygodniu fitness, zumba i pilates, Klub Szachowy dla Dzieci i Dorosłych, Kółko Gitarowe, Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, spotkania stowarzyszeń Towarzystwa Miłośników Orzegowa i Śląskiego Związku Pszczelarzy Oddział Ruda Śląska.	Łączna liczba uczestników: 1 143 Odwołano ze względu na pandemię 34 wydarzenia.
5	KakauSzale – Fest Literacki Stacja Biblioteka Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej	zrealizowane	31 702,37	Zrealizowano w formie on-line. Finał konkursu im. ks. Norberta Bonczyka. Uroczyste wręczenie nagrody MBP TABULKI, czyli tytuł Optimus Auctor Silesianus Anno Domini MMXX oraz koncert Wiktorii Mrugacz. Prezentacja autorska, wernisaż poetycki Gałuszka&Pilawa Prezentacje wydawnicze	Brak danych
6	Industriada Natura w przemyśle Stacja Biblioteka Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej	zrealizowane	8 202,93	Zrealizowano w formie on-line. Opowieści z mchu (online) – warsztaty kreatywne Szkłane ogrody (online) – warsztaty kreatywne HIT Wystawa filatelistyczna (online) – wystawa Joga w Bibliogrodzie – warsztaty Komisorz Hanusik na Chebziu – występ "Zielone miasto – zielony Śląsk" – konkurs fotograficzny – konkurs Z kamerą wśród książek – zwiedzanie fabularyzowane Znacie? To posłuchajcie. – koncert zespołu Tomasza Garbasa	Brak danych

7	Zmniejszenie niskiej emisji dla budynków przy ul. Lecha	w trakcie realizacji	1 677 809,75	Wykonano docieplenie budynku przy ul. Lecha 8 oraz opracowano dokumentację projektową budynków przy ul. Lecha 1, 8.	Brak danych
8	Modernizacja boiska do piłki siatkowej i badmintonu na ulicy Bytomskiej 8 Ruda Śląska - Orzegów	zrealizowane	134 253,33	W ramach zadania zmodernizowano boisko wielofunkcyjne do siatkówki i badmintonu zastępując zdegradowaną nawierzchnię asfaltową nawierzchnią poliuretanową. Zamontowano również piłkochwyty, a chodnik szutrowy utwardzono kostką betonową. Zadanie zrealizowano w ramach budżetu obywatelskiego.	Brak danych
9	Modernizacja infrastruktury sportowej SP23 im. Jana Brzechwy w Rudzie Śląskiej	zrealizowane	261 923,70	Wymieniono ogrodzenie terenu oraz zmodernizowano infrastrukturę sportową. Istniejące boisko wielofunkcyjne zostało pokryte nawierzchnią poliuretanową, wymieniono nawierzchnię bieżni do sprintu oraz odbudowano zeskocznik do skoku w dal. Dodatkowo wymieniono piłkochwyty, ławki oraz kosze na śmieci. Istniejące ciągi piesze otrzymały nową nawierzchnię z kostki betonowej typu Holland.	Brak danych
10	Modernizacja instalacji gazowej w budynku ZSZ-P nr 1	zrealizowane	77 791,92	Wykonano demontaż zabudowanego osprzętu w kotłowni olejowej wraz z przebrojeniem kotła na gaz ziemny, zamontowano osprzęt w kotłowni wraz z niezbędnymi materiałami instalacyjnymi oraz wykonano rozruch kotłowni wraz z regulacją kotła gazowego.	Brak danych
11	Modernizacja budynku szkolnego wraz z poprawą standardu użytkowania ZSP-2 przy ul. Glinianej 2	zrealizowane	550 838,71	Wymiana przyłączy kanalizacyjnych, tj. sanitarnej i deszczowej na terenie szkoły.	Brak danych
12	Budowa szybu windowego wraz z przebudową klatki schodowej i dachu w budynku szkoły przy ul. Bujoczka.	zrealizowane	889 422,48	Przebudowa ciągu komunikacji pionowej w budynku wraz z budową szybu windy i montażem dźwigu osobowego oraz przebudowa i zmiana pokrycia dachu.	Brak danych
13	ŻYJ ZDROWO NA SPORTOWO - budowa siłowni napowietrznej przy Zespole Szkół nr 7 w Rudzie Śląskiej	zrealizowane	150 620,00	Wybudowano siłownię napowietrzną. Zadanie zrealizowano w ramach budżetu obywatelskiego.	Brak danych
14	Prowadzenie nadzoru i wykonywanie funkcji kontrolnych nad orzekaniem o niepełnosprawności i jego stopniu	w trakcie realizacji	11 229,90	Opracowano dokumentację projektową. Remont części budynku przy ul. Jadwigi Markowej 20 a	Brak danych
15	Zmiana pokrycia dachowego terenów targowych przy ul. Kupieckiej w Rudzie Śląskiej	w trakcie realizacji	27 060,00	Opracowano ekspertyzę budowlaną zadania terenów targowych przy ul. Kupieckiej. Zgodnie z wydanymi zaleceniami ekspertyzy, PINB wydał postanowienie o usunięciu nieprawidłowości.	Brak danych
16	Dostosowanie SP6 do wymogów ppoż.	Zrealizowane	314 227,49	Wykonano wydzielenie oddziałów przedszkolnych ściankami pożarowymi oraz drzwiami o stosownej odporności pożarowej, wymieniono wykładziny podłóg na niepalne, zapewniono dodatkowe wyjście ewakuacyjne, zabudowano oświetlenie ewakuacyjne i oświetlenie awaryjne, zabudowano dodatkowy hydrant oraz przeprowadzono remont sanitariatów.	Brak danych

17	Postaw na swoje! Wsparcie dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą	Zrealizowane	3 081 172,00	Doradztwo zawodowe i organizacja staży dla osób pozostających bez zatrudnienia.	Wsparcie doradcze i finansowe dla nowopowstałych firm – 64 szt.
18	Krok po kroku - zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej	Zrealizowane	20 000,00	Szkolenia dla osób planujących otworzyć własną działalność gospodarczą	18 osób
19	Najem powierzchni w Inkubatorze	w trakcie realizacji	b.d.	Najem powierzchni biurowej, magazynowej, produkcyjnej. 99,67 % wynajętej powierzchni przy ul. K. Goduli 36; 17 podpisanych umów z przedsiębiorcami. 100% powierzchni przy ul. Szyb Walenty 32; 65 podpisanych umów z przedsiębiorcami.	L. osób zagr. ubóstwem lub wykł. społ. obj. wsparciem: 120
20	Ruda Śląska – koPALnia możliwości	W trakcie realizacji	3 174 087,45	W ramach projektu podjęto realizację trzech programów aktywności lokalnej, tj.: 1.PAL dla mieszkańców Nowego Bytomia i Chebzia ze świetlicą na Kaufhausie przy ul. Pileckiego 23/02, 2.PAL w dzielnicy Ruda ze świetlicą przy ul. Bujoczka 12, 3.PAL dla osób z problemem bezradności opiekuńczo-wychowawczej ze świetlicą przy ul. Bujoczka 12.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem: 93.
21	Wykonanie projektu budowlano-wykonawczego budowy szybu windowego wraz z przeb. klatki schodowej i dachu w bud. szkoły przy ul. Bujoczka 2	W trakcie realizacji	877 000,00	Zakres robót projektowych obejmuje przebudowę ciągu komunikacji pionowej w budynku wraz z budową szybu windy i montażem dźwigu osobowego oraz przebudowę dachu	b.d.
22	Budowa mieszkań komunalnych przy ulicy Bytomskiej/Stromej w Rudzie Śląskiej	Zrealizowane	7 755 759,23	Wybudowano 50 mieszkań komunalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą parkingami, windą, siecią gazową wod-kan, drogami wewnętrznymi	b.d.
23	Modernizacja infrastruktury sportowej placówek oświatowych w Rudzie Śląskiej - remont boisk przy ZSP 6 przy ul. Kałusa 4	Zrealizowane	1 295 645,87	Powstała nowoczesna infrastruktura sportowa dla młodzieży uczącej się w zespole szkół. W ramach zadania wybudowano boisko do piłki nożnej, koszykówki, siatkówki, badmintonu, bieżnia do sprintu, skocznie do skoku w dal, chodniki.	b.d.
24	Modernizacja budynku szkolnego wraz z poprawą standardu użytkowania ZSP-2 przy ul. Glinianej 2	Zrealizowane	399 658,69	Wykonano: - roboty ziemne związane z odkopaniem ściany piwnicznej i dylatacji, - uzupełnienie tynków ścian zewnętrznych piwnicznych, - izolację przeciwwilgociową ścian piwnicznych, - skucie istniejącego muru zbiornika na opał, - drenaż wraz ze studzienką z PVC 300 i pompą do odpompowania wody gruntowej, - wymianę wewnętrznej instalacji kanalizacji sanitarnej, - roboty murarskie i tynkowe zamurowania kanałów, - uszczelnienie kanałów i dylatacji pianką poliuretanową, - demontaż i montaż blach dylatacji.	b.d.
25	Opracowanie projektu bud-wyk instalacji źródeł odnawialnych z energii słonecznej w czterech	W trakcie realizacji	71 000,00	Zakres robót projektowych obejmuje:	b.d.

	obiektach użyteczności publicznej oraz w wybranych obiektach, remont pokrycia dachu w ramach - Zespół Szkół Muzycznych I i II stopnia			instalację źródeł odnawialnych z energii słonecznej w czterech placówkach oświatowych: w tym Zespół Szkół Muzycznych I i II stopnia, ulica Piotra Niedurnego 36.	
26	Nowy start – otwieram firmę!	Zrealizowane	638 768,61	Doradztwo i mentoring dla osób, które założyły w ramach projektu działalność gospodarczą	50 osób
27	Założ biznes po pięćdziesiątce	Zrealizowane	317 251,74	Doradztwo i mentoring dla osób, które założyły w ramach projektu działalność gospodarczą	30 osób
28	Postaw na swoje! Wsparcie dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą	Zrealizowane	2 329 100,47	Szkolenia i doradztwo dla osób, które planują założyć działalność gospodarczą – 64 osoby (270h szkolenia) Wsparcie finansowe na założenie działalności gospodarczej oraz wsparcie pomostowe – 64 osoby Doradztwo i mentoring dla osób, które założyły w ramach projektu działalność gospodarczą – 64 osoby Organizacja Staży dla osób pozostających bez zatrudnienia – 5 osób	197 osób

4. Analiza postępu realizacji wskaźników

W Gminnym Programie Rewitalizacji w rozdziale dotyczącym procedur monitoringu i ewaluacji GPR zawarto zapis o tym, iż jako wartości bazowe wskaźników realizacji celów przyjęto wartości, które brane były pod uwagę w trakcie delimitacji obszaru rewitalizacji oraz na podstawie, których przygotowano pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji, tj. wartości za rok 2016. Niestety wartości te nie zostały podane wprost w dokumencie, a w trakcie przygotowywania Sprawozdań rocznych z realizacji GPR w latach 2018-2020 oprócz braku wskaźników bazowych, znalazły się braki dotyczące wartości osiąganych w ramach poszczególnych wskaźników w kolejnych latach. Ponadto w Sprawozdaniach znalazły się wskaźniki, które nie zostały zdefiniowane w ramach GPR, lecz wskaźniki zaproponowane przez osoby przygotowujące dane do sprawozdania zbiorczego. Sytuacja ta sprawiła, że w ramach ewaluacji nie można jednoznacznie określić stanu postępu zmian zachodzących w ramach poszczególnych wskaźników na przestrzeni lat 2016-2020 (ze względu na brak wartości bazowych), a także nie sposób monitorować zmiany postępu poszczególnych wskaźników, ze względu na ich brak w sprawozdaniach, bądź zastępowanie nowymi wskaźnikami. Problem ten powiązany jest z zastosowaniem etapie delimitacji siatki heksagonalnej, do której nie został dołączony blik bazowy z danymi wyjściowymi przez wykonawcę GPR. Siatka heksagonalna pozwala co prawda na dokładne zdiagnozowanie problemu każdego z analizowanych obszarów do poziomu pojedynczych heksagonów. Jest to jednak proces złożony i wymagający specjalistycznego oprogramowania. W praktyce jest to zatem narzędzie mało użyteczne i wymagające, które nie pozwala na pragmatyczne mierzenie zmiany zachodzącej w obszarze. W dokumencie GPR nie zaproponowano także ujednoliconego formularza wskaźników (wraz z definicją wskaźników), który sugerowałby poszczególnym instytucjom jakie wskaźniki powinny gromadzić i w jakim zakresie. Trudność w analizie danych do pewnego stopnia wynika także ze zbyt obszernego katalogu wskaźników monitoringowych, które w znacznej mierze koncentrują się wyłącznie wokół postępu realizacji wskaźników projektowych, pomijając aspekt zmiany społecznej, czy gospodarczej jaka następuje w poszczególnych podobszarach rewitalizacji np. liczba mieszkańców, liczba przedsiębiorstw etc.

Dla każdego z celów strategicznych przygotowano co najmniej kilka wskaźników monitorowania postępów, lecz ponieważ nie wszystkie są na bieżąco agregowane, w tabeli poniżej zawarto wyłącznie te wskaźniki, które pozwoliły wykazać zachodzące zmiany w co najmniej 2 badanych latach. W oparciu o zagregowane dane można wskazać, że w ramach 4 z 5 celów strategicznych określonych w GPR, następuje stopniowa poprawa sytuacji w ramach każdego z omawianych wskaźników. Innymi słowy stan wdrażania założeń GPR można ocenić pozytywnie. Przykładem wskaźników prezentujących poprawę sytuacji są między innymi:

- Liczba osób dotkniętych bezrobociem długotrwałym - zmiana z poziomu 128 w roku 2019 do 51 w roku 2020,
- Liczba zrealizowanych zajęć, warsztatów, szkoleń, kursów itp. - wartość wskaźnika w roku 2019 to 53, a w roku 2020 - 63,
- Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w projekcie - 117 w roku 2019 oraz 269 w roku 2020,
- Liczba osób (zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) poszukujących pracy/uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu/ pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu – 63 w 2019 r. i 81 w 2020 r.

Wyjątek stanowi jedynie realizacja założeń celu 5. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz terenów zieleni urządzonej, w tym terenów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych, w ramach którego zgromadzono dane wyłącznie dla 1 wskaźnika odnoszącego się do długości ścieżek rowerowych. Długość ścieżek rowerowych w latach 2016-2020 wzrosła z poziomu 23,0 km, do 32,3 km. Nastąpiła zatem poprawa wartości omawianego wskaźnika. Jednakże w latach 2019-2020 ta wartość nie wzrosła, zatem ocena wskaźnika została określona jako „bez zmian”. Jednocześnie w ramach celu 5. przyjęto kolejne 4 wskaźniki monitoringowe, takie jak np. Liczba /powierzchnia terenów poddanych rekultywacji [szt./ha], w przypadku których w oparciu o dane na temat stopnia realizacji projektów rewitalizacyjnych można wskazać progres, mimo, iż nie określono dla nich poziomu realizacji wskaźnika w latach 2019-2020. Dane te można jednak wywnioskować w oparciu o poziom realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Ze względu na zaistniałą sytuację, sugeruje się ponowne ujednolicenie listy analizowanych wskaźników, określenie wartości bazowych, uproszczenie zakresu analizowanych wskaźników, a także przyjęcie wspólnej definicji/zakresu dla analizowanego wskaźnika oraz zmniejszenie liczby wskaźników poddawanych analizie, by proces ten był względnie prosty i możliwy do powtórzenia w kolejnych latach. W przeciwnym wypadku narzędzie to nie będzie funkcjonalne oraz nie pozwoli na rzeczową analizę zmian zachodzących w obszarze celów rewitalizacji. Warto także oprzeć zakres analizowanych wskaźników o dane zawarte w statystykach publicznych np. GUS, które pozwalają na przekrojową i wieloletnią analizę danych (jak np. w przypadku danych dotyczących długości ścieżek rowerowych).

Tabela 6 Zestawienie wskaźników postępu realizacji celów strategicznych GPR

CELE STRATEGICZNE	WSKAŹNIKI	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	ŹRÓDŁO DANYCH	TENDENCJA	WARTOŚĆ W 2019 R.	WARTOŚĆ W 2020 R.	EFEKT DZIAŁAŃ
Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji, zintegrowania wspólnot sąsiedzkich i społeczności lokalnych	Liczba osób dotkniętych bezrobociem długotrwałym (K)	Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej	Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej		128	51	Poprawa
	Liczba zrealizowanych zajęć, warsztatów, szkoleń, kursów itp. (P)	Urząd Miasta Ruda Śląska, Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej, NGO's	monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu		53	63	Poprawa
	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w projekcie (P)	Śląski Inkubator Przedsiębiorczości mSp. z o.o., PUP, Rudzka Agencja Rozwoju „INWESTOR” Sp. z o.o.	monitorowana na podstawie dokumentów potwierdzających rozpoczęcie udziału w projekcie		117	269	Poprawa
	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu (R)	Śląski Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o., PUP, Rudzka Agencja Rozwoju „INWESTOR” Sp. z o.o.	monitorowane na podstawie dokumentów potwierdzających podjęcie pracy lub działalności gospodarczej		63	184	Poprawa
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (R)	Śląski Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o., PUP, Rudzka Agencja Rozwoju „INWESTOR” Sp. z o.o.	monitorowane na podstawie dokumentów potwierdzających uzyskanie kwalifikacji		37	117	Poprawa
Cel 2. Wzrost poziomu zatrudnienia i atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji	Liczba osób (zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) poszukujących pracy/ uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu/ pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (R)	Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej	Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej		63	81	Poprawa
	Liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć, kursów, szkoleń itd. (P)	Śląski Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o., PUP, Rudzka Agencja Rozwoju „INWESTOR” Sp. z o.o.	monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu		53	116	Poprawa

CELE STRATEGICZNE	WSKAŹNIKI	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	ŹRÓDŁO DANYCH	TENDENCJA	WARTOŚĆ W 2019 R.	WARTOŚĆ W 2020 R.	EFEKT DZIAŁAŃ
	Liczba utworzonych miejsc pracy, w tym ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (R)	Śląski Inkubator Przedsiębiorczości Sp. z o.o., PUP, Rudzka Agencja Rozwoju „INWESTOR” Sp. z o.o.	monitorowane na podstawie protokołów z prowadzonego projektu		63	184	Poprawa
Cel 3. Modernizacja starej zabudowy mieszkaniowej i jej bezpośredniego otoczenia w centrach dzielnic	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej / gazowej/ wyposażonych w instalację fotowoltaiczną /kolektory słoneczne (P)	Urząd Miasta Ruda Śląska	Protokół odbioru robót		24	+4 (28)	Poprawa
	Liczba zlikwidowanych źródeł niskiej emisji (R)	Urząd Miasta Ruda Śląska	Protokół odbioru robót		249 szt.	Ok. 420 (na podstawie wniosków o dotację)	Poprawa
	Liczba /powierzchnia terenów poddanych rekultywacji [szt./ha] (P)	Urząd Miasta Ruda Śląska	Protokół odbioru robót		10 szt. Wykonano nasadzenie 291 szt. drzew (brak wskaźnika)	7 szt. Wykonano nasadzenie 300 szt. drzew (brak wskaźnika)	Poprawa
Cel 4. Kreowanie nowych aktywności zachowujących, eksponujących i rozwijających dziedzictwo kulturowe i postindustrialne miasta	Powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją w m ² (P)	Urząd Miasta Ruda Śląska	Protokoły odbioru robót		12,7 ha	15,74 ha	Poprawa
	Liczba oznakowanych obiektów zabytkowych (R)	Urząd Miasta Ruda Śląska	Monitorowane na podstawie raportu z realizacji projektu		140	150	Poprawa
	Liczba odrestaurowanych i udostępnionych dla przyszłych pokoleń obiektów dziedzictwa kulturowego (zabytków) (P)	Urząd Miasta Ruda Śląska	Protokoły odbioru robót		17	+1 (18)	Poprawa

CELE STRATEGICZNE	WSKAŹNIKI	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	ŹRÓDŁO DANYCH	TENDENCJA	WARTOŚĆ W 2019 R.	WARTOŚĆ W 2020 R.	EFEKT DZIAŁAŃ
Cel 5. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz terenów zieleni urządzonej, w tym terenów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych	Długość ścieżek rowerowych (drog dla rowerów) w km (K)	Urząd Miasta Ruda Śląska	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych		32,3 km	32,3 km	Brak zmian* *Dotyczy lat 2019-2020, w roku 2018 długość ścieżek wynosiła 23 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji GPR z lat 2018-2020

5. Analiza zmian dokonanych/zachodzących w obszarze rewitalizacji

Analiza zmian zachodzących w obszarze rewitalizacji, przeprowadzona została w oparciu o próbę zgromadzenia i analizy danych gromadzonych na poziomie adresowym, z możliwością agregacji dla poszczególnych jednostek modularnych (GRID siatki heksagonów/sześciokątów). Przyjęta metoda agregowania danych pozwala na wskazanie ogólnych tendencji zachodzących w mieście w badanych aspektach oraz prześledzenie zmian zachodzących na poziomie pojedynczych jednostek (GRID). W celu omówienia zmian zachodzących w mieście, zakresem analizy objęto tematy takie jak:

- **demografia** – liczba ludności na 1 ha powierzchni w latach 2018-2020,
- **wykluczenie społeczne** – liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w latach 2018-2020,
- **bezrobocie** – liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w latach 2018-2020, udziału bezrobotnych kobiet wśród bezrobotnych ogółem w latach 2018-2020,
- **bezpieczeństwo publiczne** – liczba interwencji Policji na 100 mieszkańców w roku 2020, liczba wykroczeń na 100 mieszkańców w roku 2020, liczba stwierdzonych przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2018-2020,
- **przedsiębiorczość** – liczba aktywnych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w roku 2020,
- **środowisko** - przekroczenia norm zanieczyszczeń w powietrzu na podstawie pomiaru pyłu zawieszonego PM 10 i PM 2,5 oraz emisji dwutlenku węgla i tlenków azotu.

W analizie danych nie ujęto wyłącznie danych dotyczących obszaru infrastruktury, odnoszącego się do liczby awarii sieci wodno-kanalizacyjnej, ze względu na brak dostępnych danych o liczbie odnotowanych awarii. Na stronach Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej dostępne są wyłącznie informacje o bieżących, pojedynczych awariach sieci.

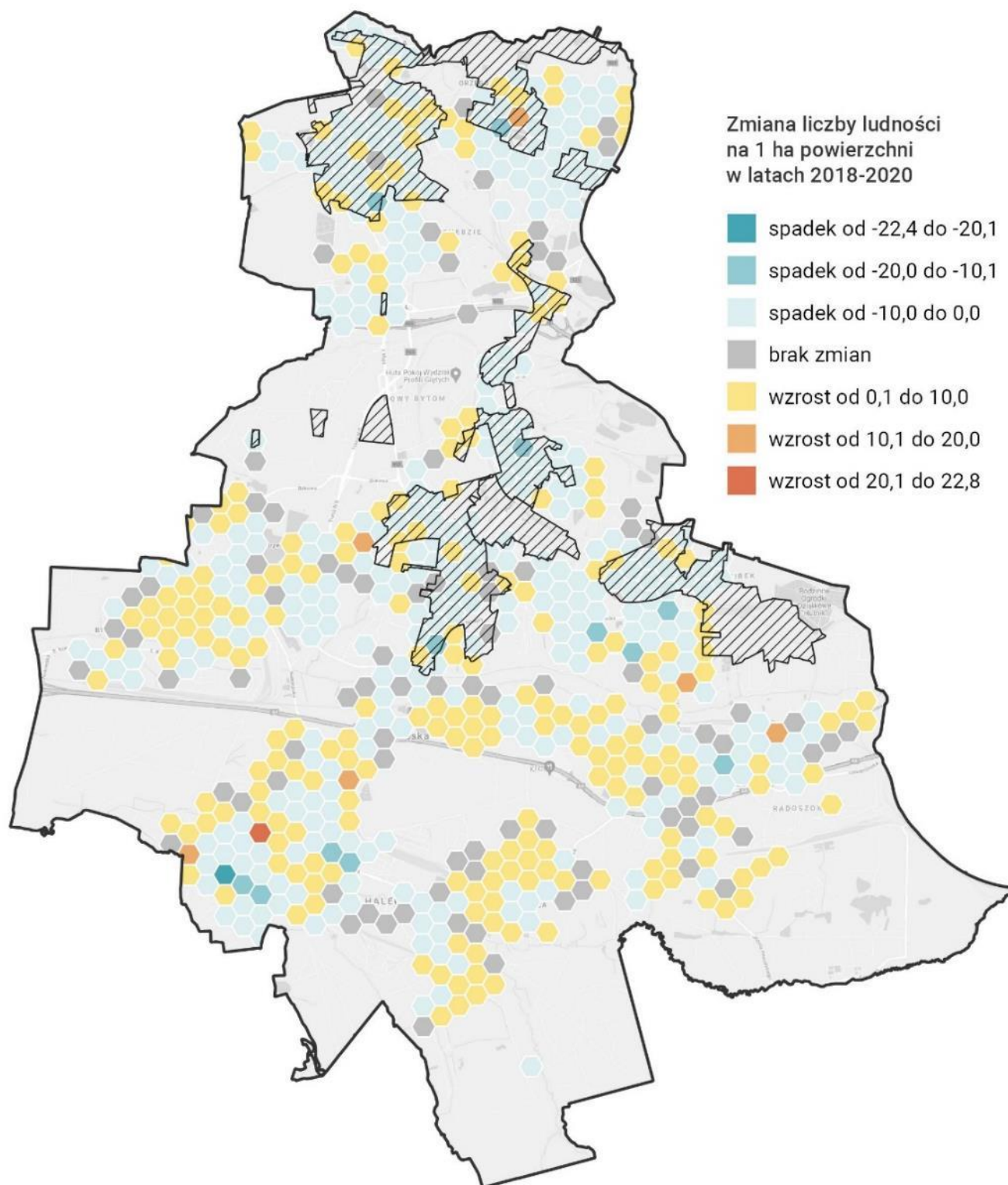
Jednocześnie zaznacza się, że jednym z kluczowych elementów Gminnych Programów Rewitalizacji jest baza danych statystycznych wykorzystana do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obowiązkiem wykonawcy takiego dokumentu jest przekazanie całości danych przestrzennych (*shp, *gpkg itp.) ze spójną dla wszystkich wskaźników bazą adresową a także z podziałem na pola podstawowe, w przypadku Miasta Ruda Śląska – siatki heksagonalnej o powierzchni 5 ha każdej jednostki. Ewaluacja GPR powinna przede wszystkim opierać się na danych bazowych wykorzystanych przy delimitacji (w tym przypadku dla 2016 r.) i być kontynuacją przeprowadzonej analizy poprzez wprowadzenie i agregację najaktualniejszych danych (2020 r.).

Zgodnie z systemem monitoringu i oceny skuteczności działań przedstawionym w rozdziale 12. Gminnego Programu Rewitalizacji dane statystyczne powinny być gromadzone w sposób ciągły na poziomie adresowym w pełnym przekroju tematycznym (m.in. struktura demograficzna, bezrobocie, wykluczenie społeczne itp.). Brak danych bazowych wymusił na wykonawcy niniejszego dokumentu utworzenie spójnej geobazy jedynie dla najaktualniejszych danych, które udało się pozyskać. Wprowadzanie i przetwarzanie danych do analiz przestrzennych jest przedsięwzięciem bardzo pracochłonnym i często skomplikowanym ze względu na różnorodność danych udostępnianych przez instytucje (dane punktowe, liniowe, powierzchniowe, w różnych formatach, o zmiennej agregacji na przestrzeni lat). W rozdziale zaprezentowano wyniki przeprowadzonych prac z uwzględnieniem danych dla lat 2018 oraz 2020 oraz zmianami jakie zaszły w zakresie analizowanych danych.

1. Demografia

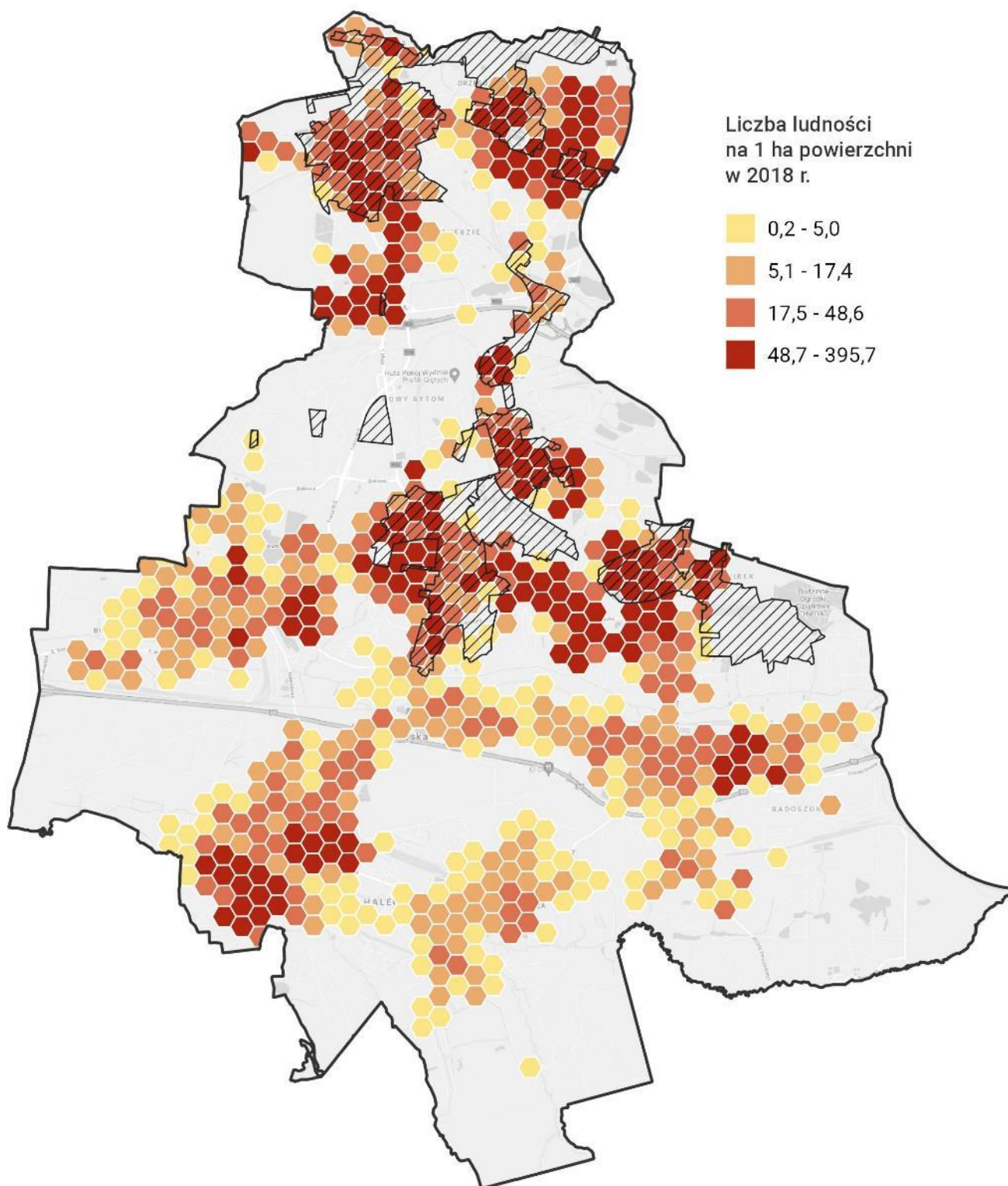
W zakresie zmiennych demograficznych, analizie poddano gęstość zaludnienia mierzoną liczbą ludności przypadającą na każdy hektar powierzchni miasta Ruda Śląska. W roku 2018 liczba mieszkańców Rudy Śląskiej według danych Głównego Urzędu Statystycznego wynosiła 132 729 osób, w tym 69 235 kobiet oraz 63 494 mężczyzn. Średnie zagęszczenie ludności miasta wynosiło natomiast 17,08 os/ha. W latach 2018-2020 populacja miasta zmniejszyła się o -2 787 osób (tj. -2,10%) i wyniosła 129 942 osób. Co istotne w populacji miasta ubytek liczby mężczyzn i kobiet był porównywalny – kolejno -1 387 oraz -1 400, jednocześnie w wartościach procentowych ubytek liczby mężczyzn wyniósł -2,18% a kobiet -2,02%. Zagęszczenie ludności obniżyło się do poziomu 16,72 os/ha (-0,36 os/ha).

Analizując zmiany zagęszczenia ludności miasta można wskazać na niewielkie spadki liczby mieszkańców rejestrowane na podobszarach rewitalizacji oraz przyrost liczby mieszkańców w południowych i zachodnich dzielnicach miasta. Ubytek mieszkańców dotyczy w zasadzie wszystkich podobszarów rewitalizacji (z wyjątkiem części podobszaru Ruda, Orzegów oraz Wirek/Czarny Las). Jednocześnie warto wskazać, iż są to obszary najgęściej zaludnione oraz wyróżniające się największą koncentracją problemów społecznych. Wraz z ogólnym spadkiem liczby mieszkańców, obserwuje się podobny eksodus mieszkańców miasta, którzy stopniowo przenoszą się z północnych do południowych części miasta, w których zagęszczenie liczby ludności do tej pory było mniejsze. Innymi słowy prowadzone do tej pory działania rewitalizacyjne, nie zahamowały odpływu mieszkańców z terenów rewitalizowanych. Co istotne prognozuje się, że nie tylko Ruda Śląska, ale wszystkie miasta na prawach powiatu, jak i całe województwo śląskie w perspektywie najbliższych dekad (2020-2050) według prognoz GUS będą notowały spadek ludności. Spadek ten w latach 2020-2050 wyniesie od około 11% w przypadku miasta Chorzowa (obecnie ok. 110 tys. mieszkańców do 97 tys.) po około 33% w przypadku Świętochłowic i Sosnowca (kolejno 49 tys. do 33 tys. oraz 197 tys. do 131 tys.). Przeciętny spadek liczby ludności w województwie wyniesie natomiast około 18% - z poziomu 4,5 do 3,7 mln.

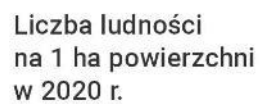
podkład mapowy: ©2021 Google

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Ruda Śląska

podkład mapowy: ©2021 Google

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Ruda Śląska

5,1 - 17,5

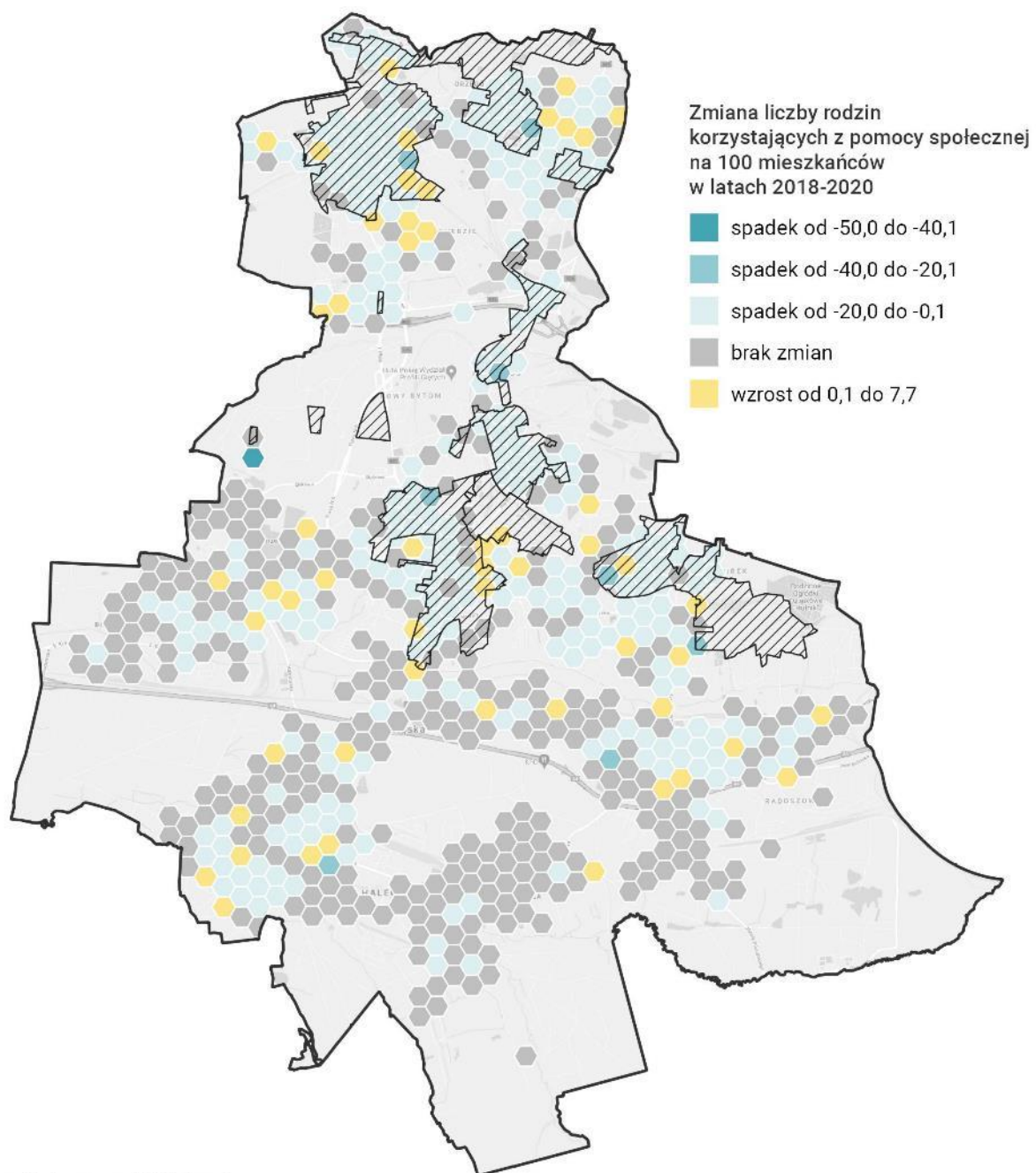
■ 17,6 - 47,3

■ 47,4 - 373,3

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Ruda Śląska

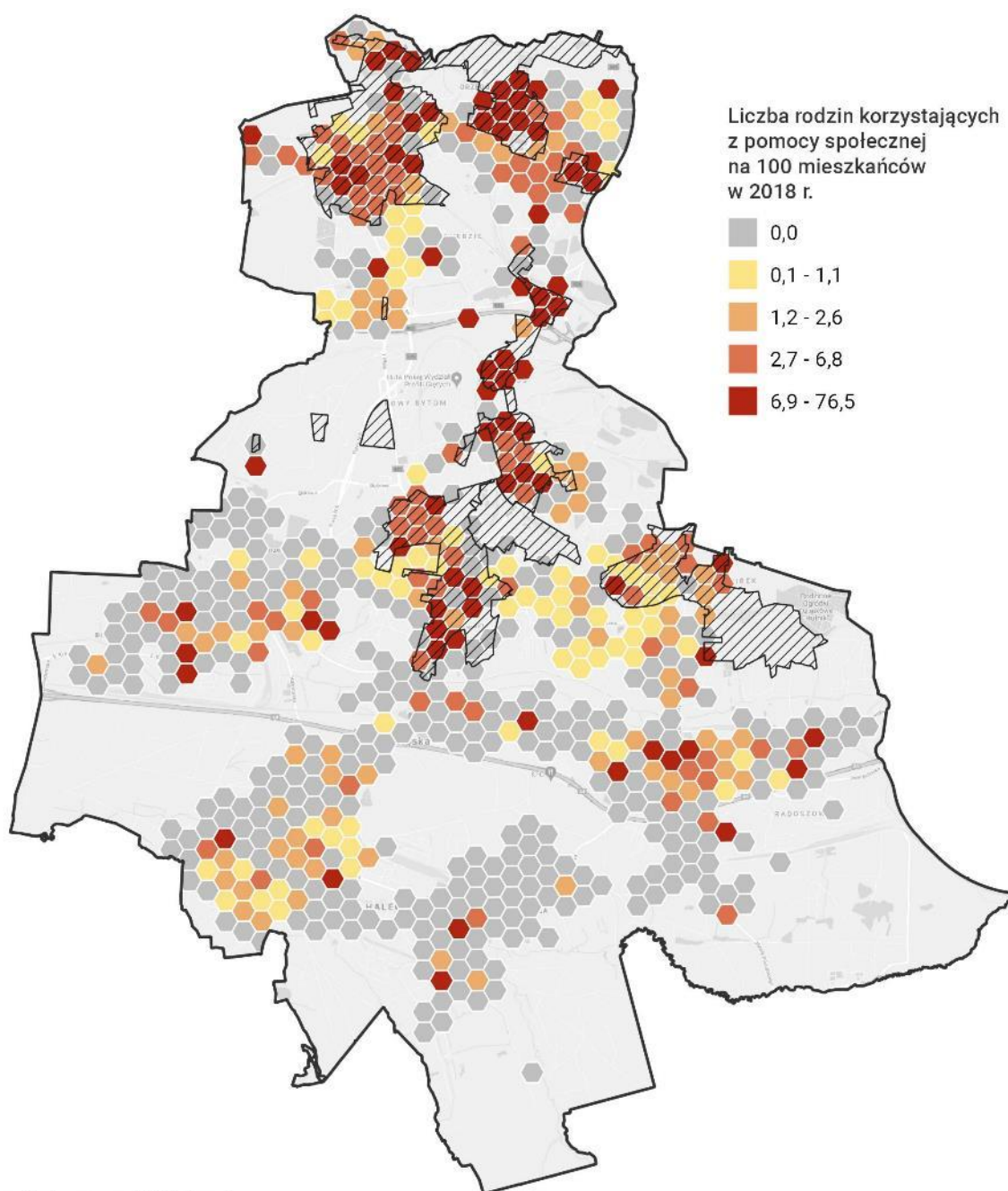
2. Wykluczenie społeczne

W obszarze wykluczenia społecznego, zaprezentowano dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w latach 2018 oraz 2020, a także zmiany jakie zaszły w tym okresie w Rudzie Śląskiej. W roku 2018 w mieście z pomocy społecznej korzystało 4 419 rodzin, tj. około 3,33 rodziny na każde 100 mieszkańców. W okresie do roku 2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej radykalnie zmalała i wyniosła 1 315 (spadek o -3 104 rodziny). Średnia wartość wskaźnika liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej na każde 100 mieszkańców wniosła zatem 1,01. Zmiana jaka zaszła w tym zakresie w całym mieście, ma zatem charakter radykalny. Prezentowane wzrosty wskaźnika na poniższej mapie, dotyczą zatem punktowego przyrostu liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Trudno jednakże upatrywać poziomu obserwowanej zmiany, w samych tylko działaniach rewitalizacyjnych. Prawdopodobnie jest to wynik szerszych przemian związanych ze zmianami na rynku pracy oraz wzrostem poziomu zamożności mieszkańców.

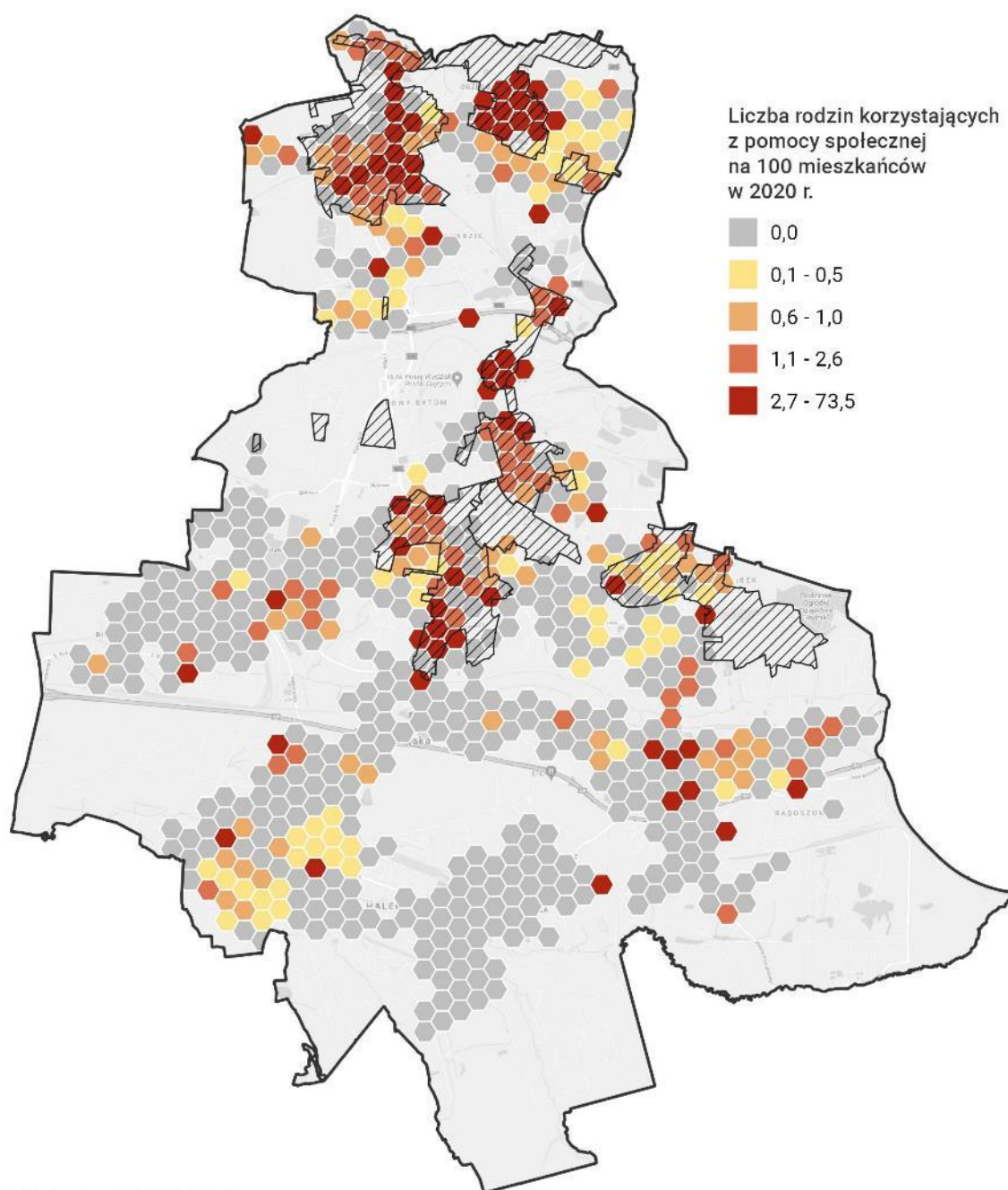
podkład mapowy: ©2021 Google

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Rudzie Śląskiej

podkład mapowy: ©2021 Google

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Rudzie Śląskiej

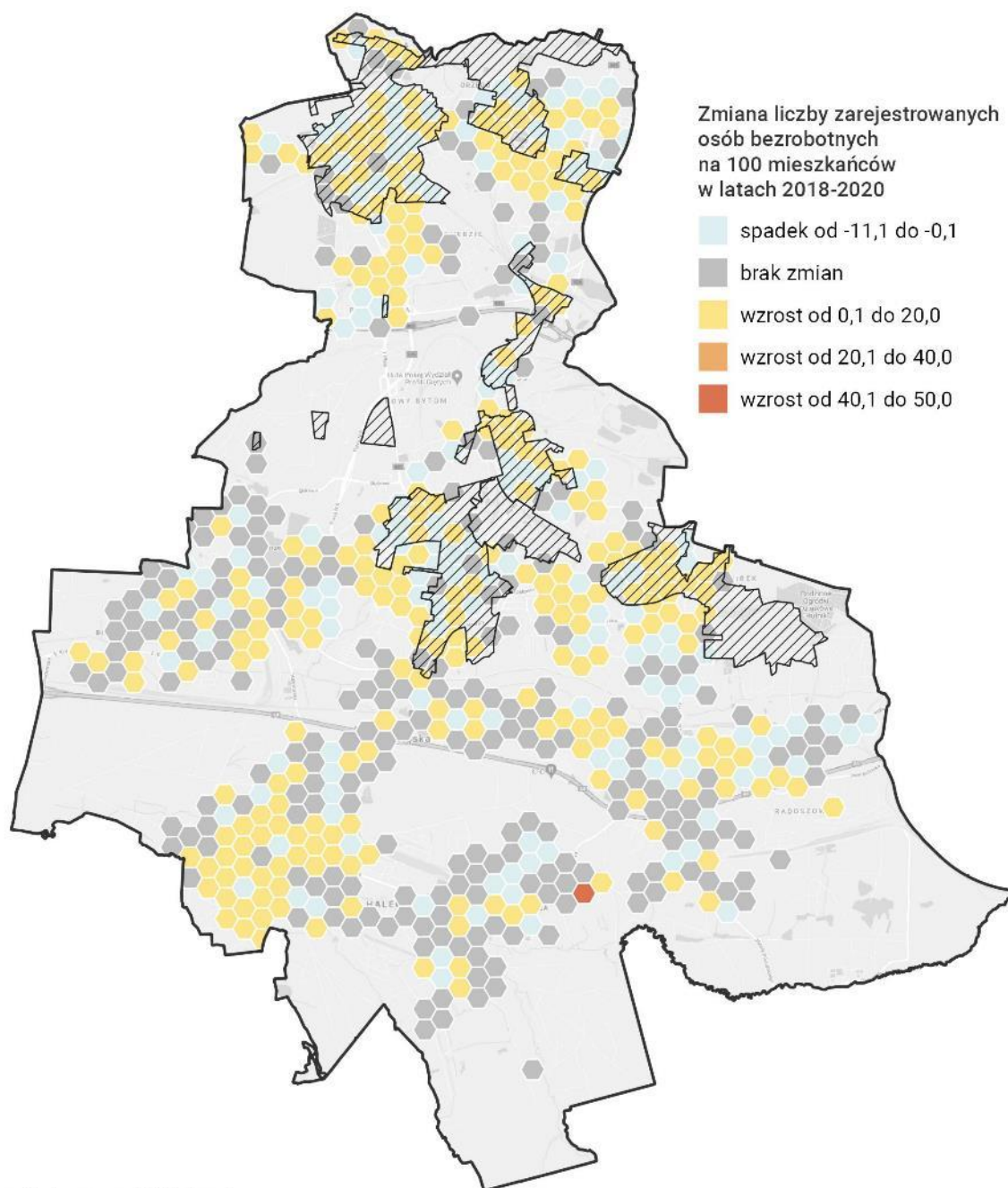
podkład mapowy: ©2021 Google

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Rudzie Śląskiej

3. Bezrobocie

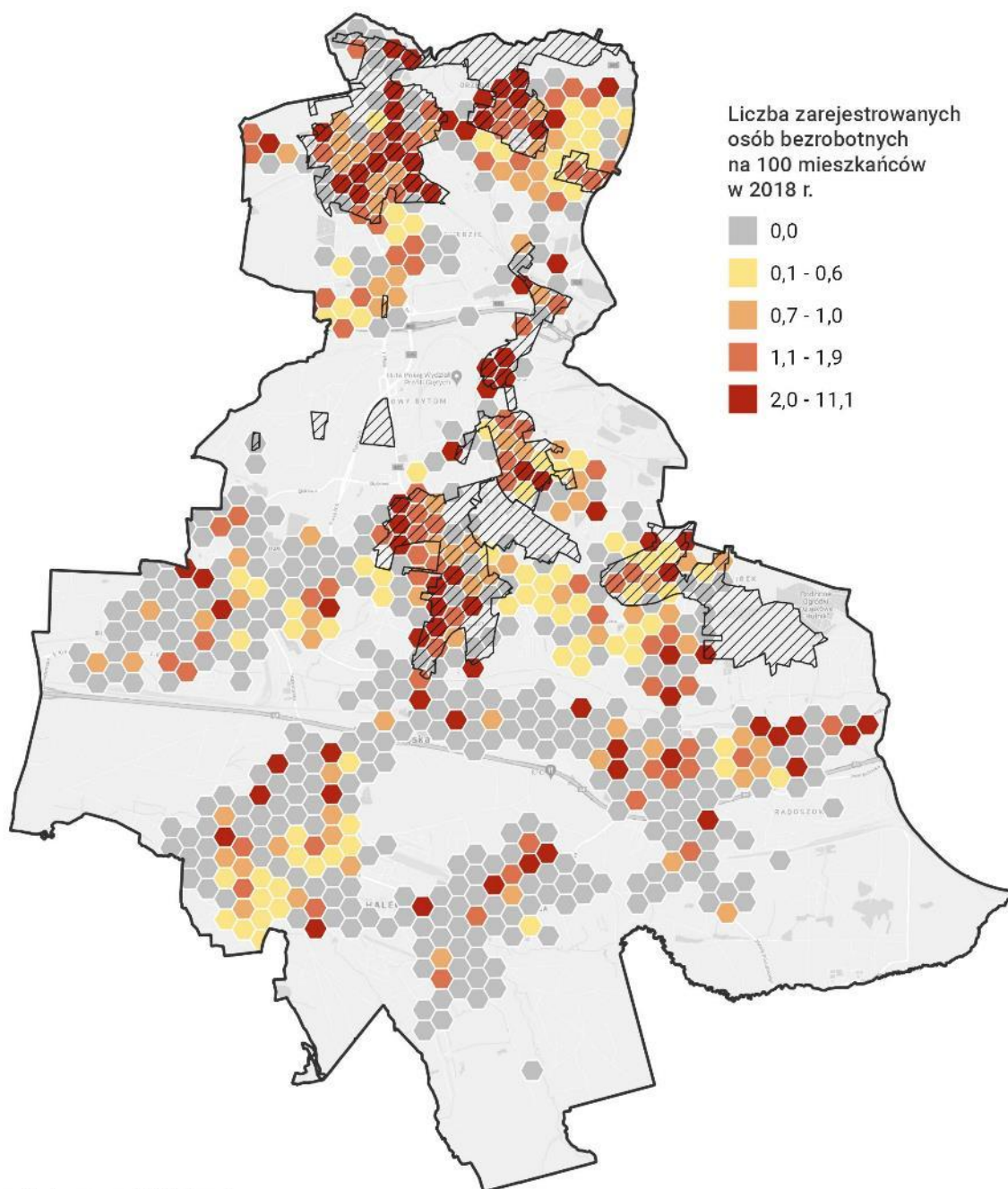
W podrozdziale zaprezentowano zmienne dotyczące liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w latach 2018-2020 oraz udziału bezrobotnych kobiet wśród bezrobotnych ogółem w latach 2018-2020.

Liczba osób bezrobotnych w roku 2020 w porównaniu z rokiem 2018 wzrosła o 194 i wyniosła 1 324. Stopa bezrobocia rejestrowanego w tym okresie wzrosła z poziomu 2,9% do 3,4%, najprawdopodobniej w skutek pandemii COVID-19. Mimo wzrostu stopy bezrobocia oraz przyrostu liczby osób bezrobotnych wyrażonych w wartościach bezwzględnych, bezrobocie nadal nie jest palącym problemem miasta. Przeciętnie na każde 100 mieszkańców miasta, przypada bowiem około 1 osoba bezrobotna. Niemniej jednak zarówno w roku 2018 jak i 2020 szczególna koncentracja osób bezrobotnych obserwowana jest na terenach objętych rewitalizacją. Obszary te wymagają zatem nadal działań interwencyjnych.

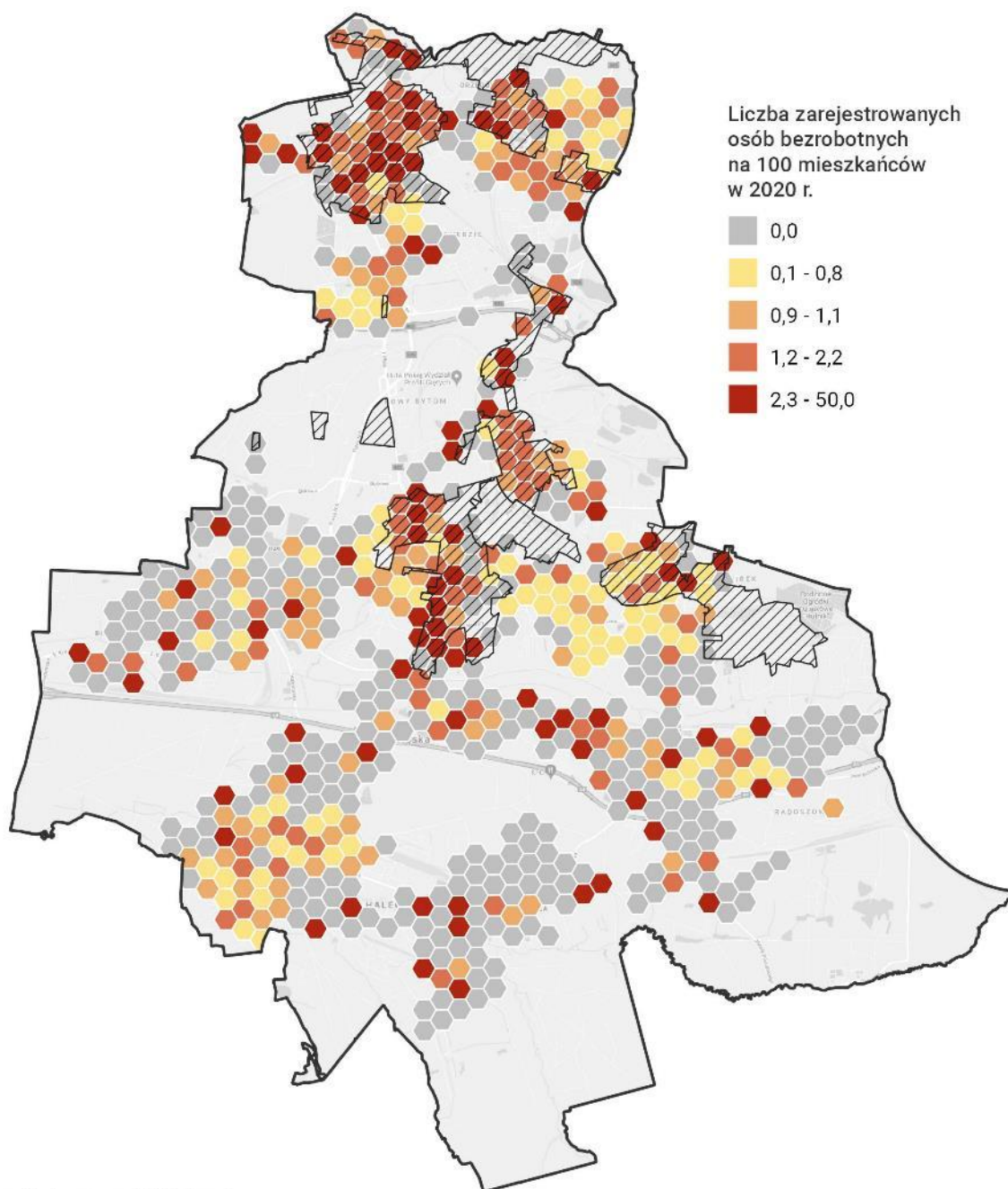
podkład mapowy: ©2021 Google

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Rudzie Śląskiej

podkład mapowy: ©2021 Google

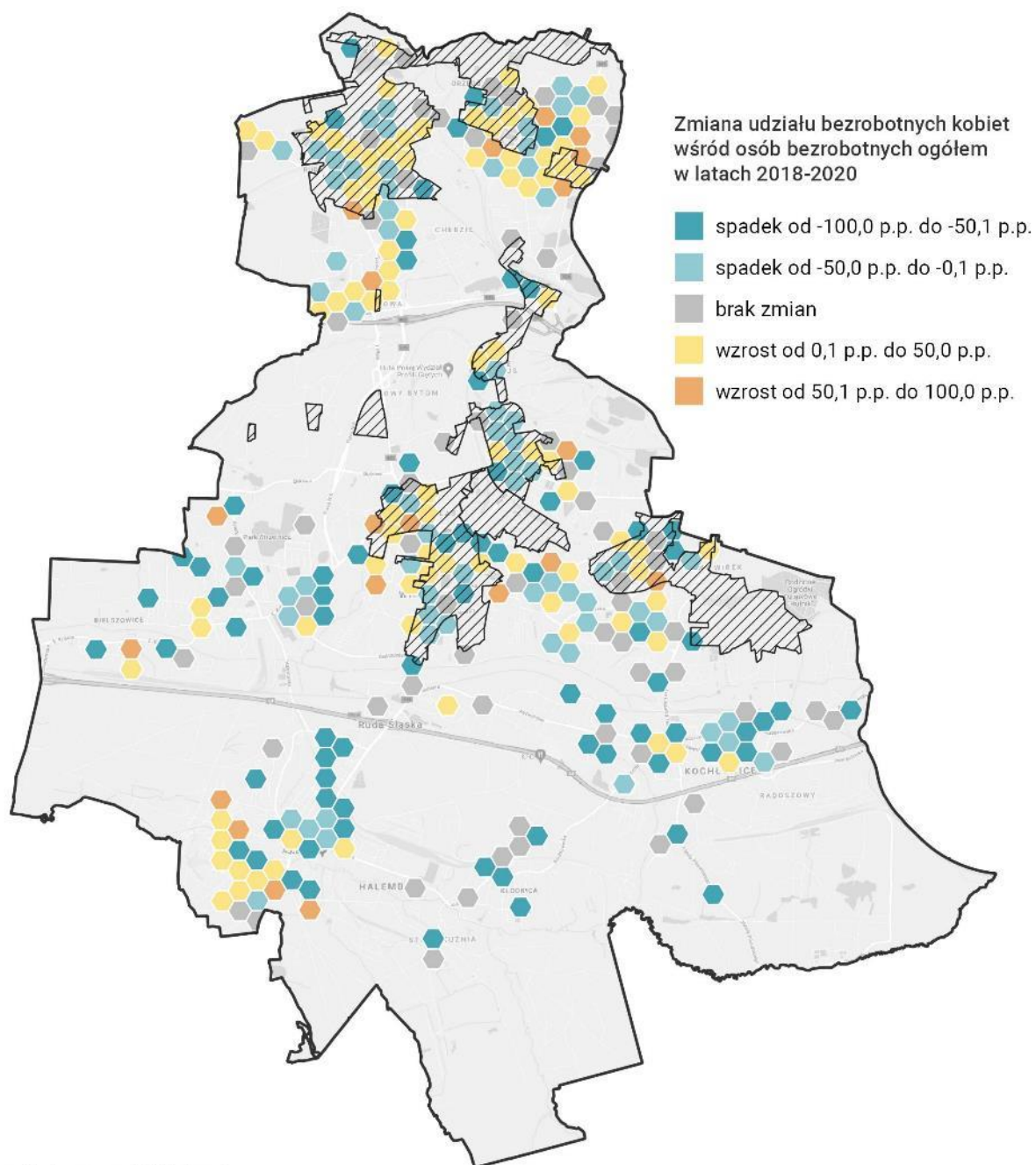
źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Rudzie Śląskiej

podkład mapowy: ©2021 Google

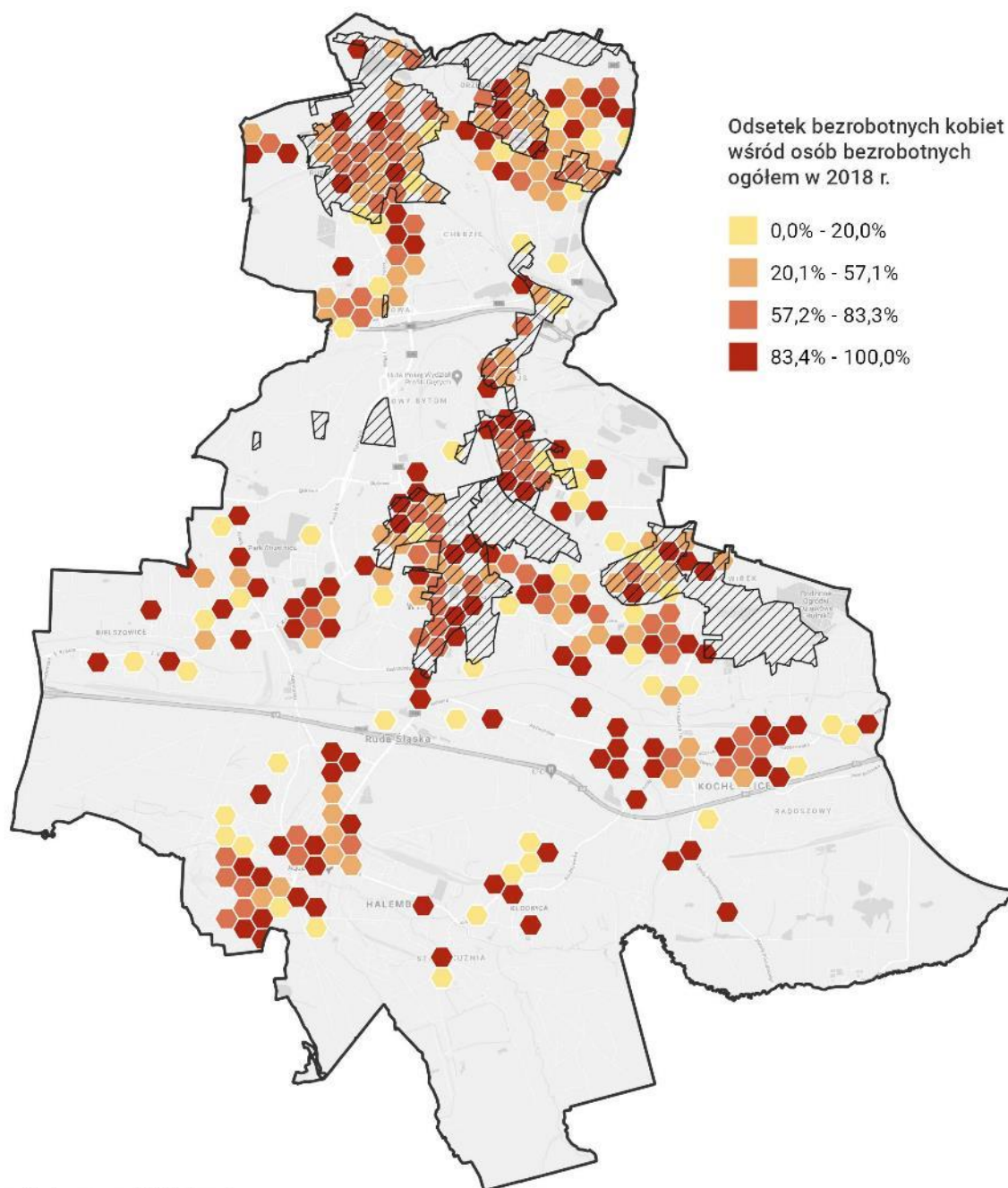
źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Rudzie Śląskiej

W badanym okresie w mieście Ruda Śląska odnotowano wzrost **liczby bezrobotnych kobiet**. W roku 2018 ich liczba wynosiła 697, natomiast w roku 2020 zwiększyła do poziomu 837. W liczbach bezwzględnych oznacza to przyrost o 140 kobiet. W roku 2018 bezrobotne kobiety stanowiły około 62% ogółu osób pozostających bez zatrudnienia, natomiast w roku 2020 odsetek ten zwiększył się do poziomu 64%. Przyrost liczby bezrobotnych kobiet szczególnie mocno obserwowany jest na podobszarach rewitalizacji ulokowanych w północnej części miasta – Ruda, Orzegów, Godula. W obszarach tych zwiększył się także odsetek bezrobotnych kobiet w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem. Na uwagę zasługuje także fakt wzrostu liczby bezrobotnych kobiet w obszarach ulokowanych na południowym zachodzie miasta – Halemba.

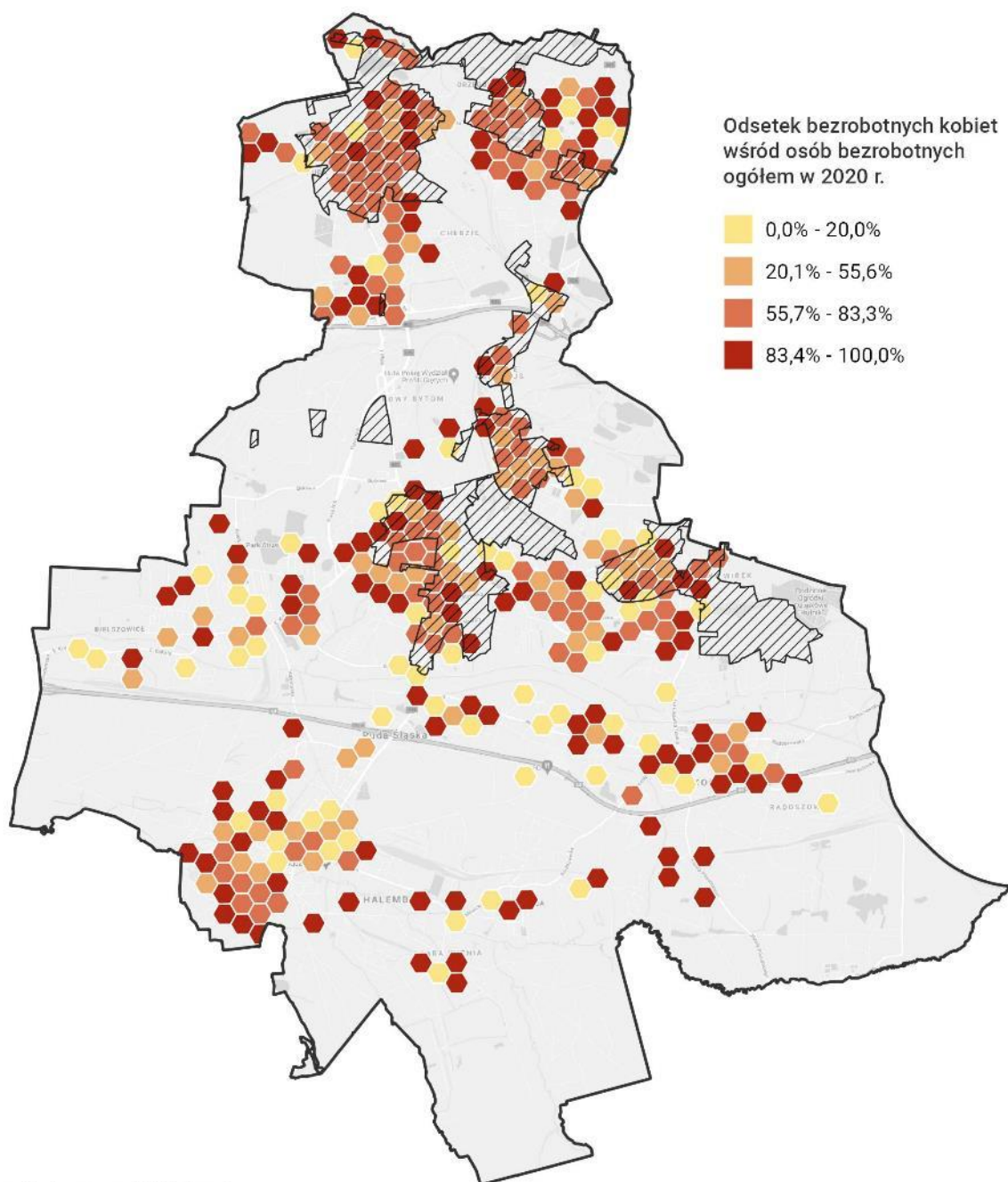
podkład mapowy: ©2021 Google

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Rudzie Śląskiej

podkład mapowy: ©2021 Google

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Rudzie Śląskiej

podkład mapowy: ©2021 Google

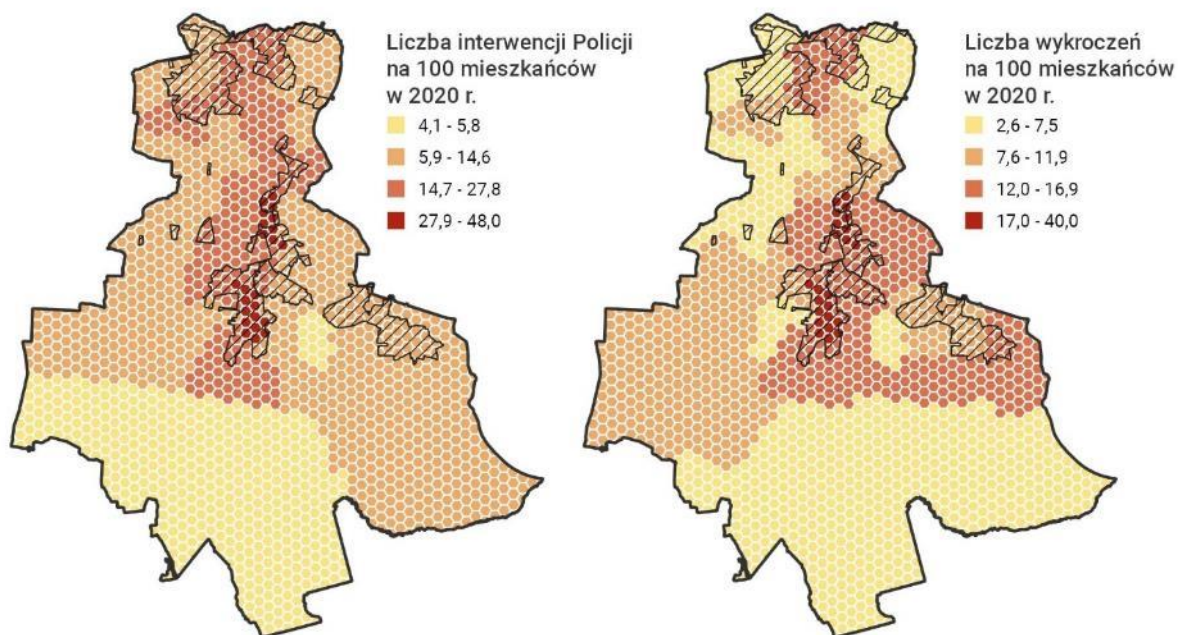
źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Rudzie Śląskiej

4. Bezpieczeństwo publiczne

Statystyki bezpieczeństwa publicznego zawierają informacje na temat liczby interwencji Policji na 100 mieszkańców w roku 2020, liczby wykroczeń na 100 mieszkańców w roku 2020 oraz liczby stwierdzonych przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2018-2020. Opracowane dane odnoszą się do rewirów obsługiwanych przez poszczególne Komisariaty Policji w Rudzie Śląskiej oraz podlegające im sektory, które nie pokrywają się bezpośrednio ani podobszarami rewitalizacji, ani dzielnicami. Są to rewiry tworzone przez instytucje policyjne, niezależne od Miasta Ruda Śląska. Z analizy wyłączono dane Komendy Miejskiej Policji w Rudzie Śląskiej, ponieważ te odnoszą się do całego miasta i nie pozwalają na zaprezentowanie zróżnicowania terytorialnego odnotowanych zdarzeń. Ze względu na brak danych na temat liczby interwencji oraz liczby stwierdzonych przestępstw w roku 2018, prezentowane są wyłącznie zestawienia dot. statystyk za rok 2020. Pełne dane wraz ze stopniem obserwowanych zmian dotyczą wyłącznie liczby stwierdzonych przestępstw.

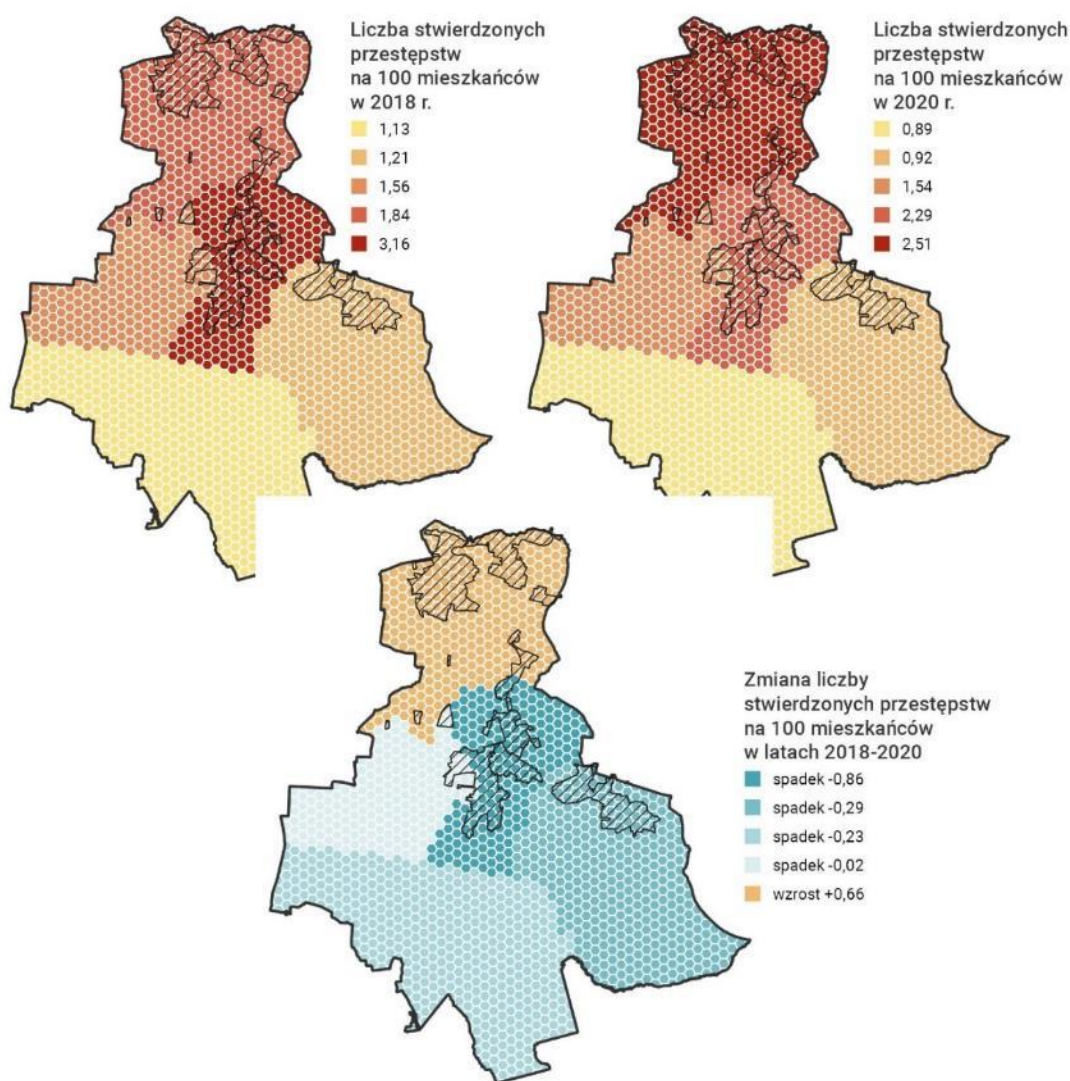
Łączna **liczba interwencji Policji** w roku 2020 wyniosła 16 181, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje średnią wartość na poziomie 12,45. Stosunkowo największa liczba interwencji Policji przypada na tereny ulokowane w środkowej i północnej części miasta, w tym w szczególności w podobszarach rewitalizacji Wirek/Czarny Las oraz Nowy Bytom.

W zakresie **liczby notowanych wykroczeń na 100 mieszkańców** obserwuje się analogiczną sytuację – najczęściej notuje się wykroczenia w centralnej i północnej części obszaru miasta Ruda Śląska, ze szczególnym uwzględnieniem podobszaru rewitalizacji Wirek/Czarny Las oraz Nowy Bytom. Przeciętnie na każde 100 mieszkańców miasta przypadało około 9,6 wykroczenia, podczas gdy na wymienionych podobszarach wartości te oscylują powyżej wartości 17,0 na każde 100 mieszkańców.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Rudzie Śląskiej

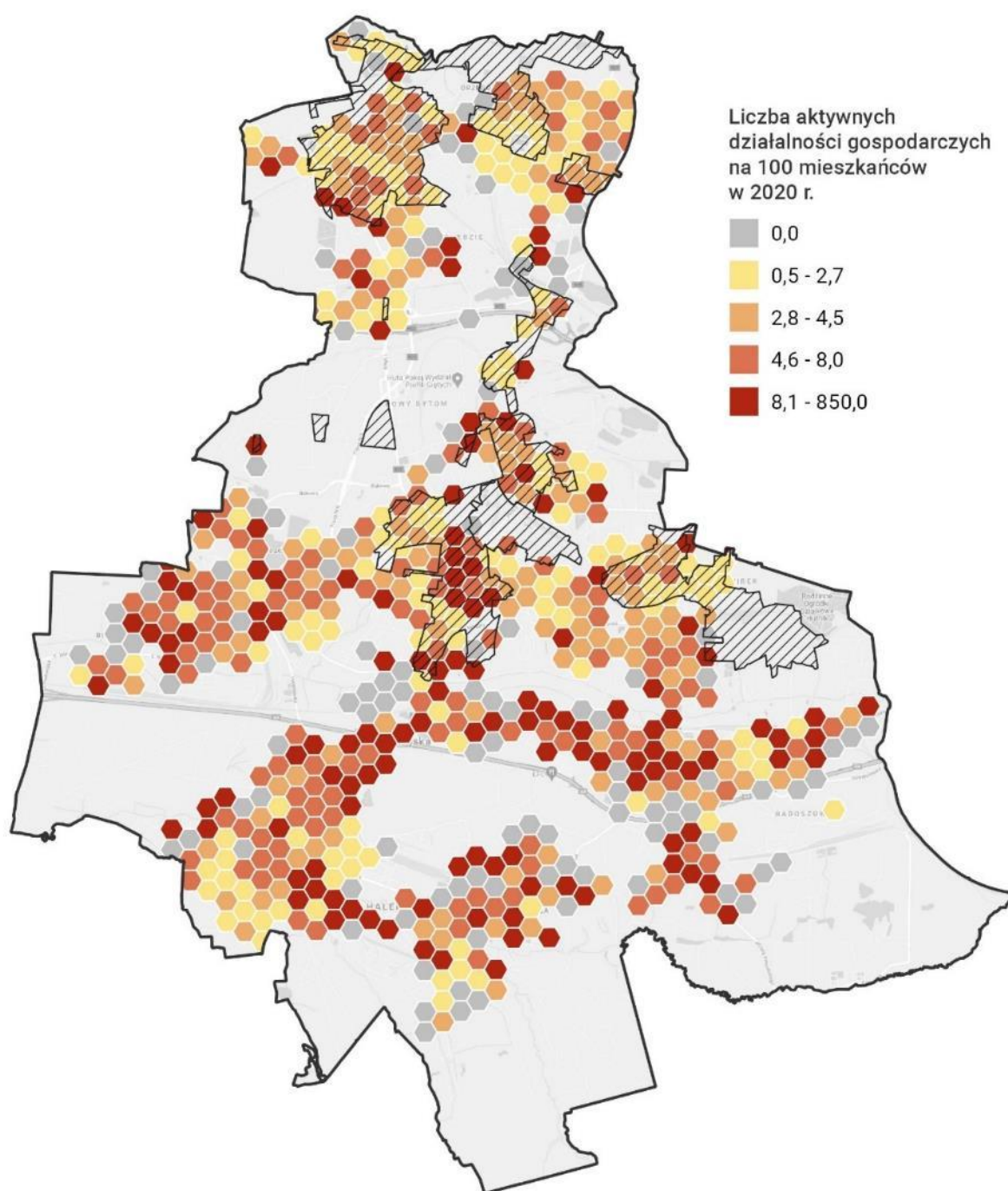
Z danych zawartych w części diagnostycznej Gminnego Programu Rewitalizacji wynika, że problem przestępczości od lat kumuluje się w dzielnicach Wirek, Nowy Bytom oraz Ruda. Przytoczone w przedmiotowym rozdziale statystyki również potwierdzają obserwowaną do tej pory prawidłowość. Jednocześnie jak wskazują zgromadzone dane, liczba notowanych przestępstw przez Komisariaty Policji stopniowo maleje. W roku 2018 łączna liczba przestępstw odnotowanych przez pięć Komisariatów Policji rozlokowanych w mieście wyniosła 2 328, tj. 1,75 przestępstwa na każde 100 mieszkańców. Dla porównania w 2020 r. łączna liczba stwierdzonych przestępstw wyniosła 2 224, tj. 1,71 na 100 mieszkańców. W liczbach bezwzględnych statystyki bezpieczeństwa zatem poprawiają się, niemniej jednak zwiększony poziom przestępczości „tradycyjnie” utrzymuje się w dzielnicach Wirek, Ruda oraz Nowy Bytom. Ponadto w układzie zmian liczby notowanych przestępstw na 100 mieszkańców mimo poprawy bezpieczeństwa w całym mieście, wzrosła liczba przestępstw notowanych w dzielnicach północnych miasta.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Rudzie Śląskiej

5. Przedsiębiorczość

Liczba aktywnych działalności gospodarczych w roku 2020 w Rudzie Śląskiej widniejących w Hurtowni danych CEIDG zawierała 5 157 podmiotów gospodarczych. Baza ta zawiera wyłącznie podmioty wpisane do bazy CEIDG zarejestrowane przez osoby fizyczne. Według zgromadzonych danych przeciętna wartość przeliczeniowa liczby aktywnych działalności gospodarczych na każde 100 mieszkańców miasta w roku 2020 wyniosła 3,97. Biorąc pod uwagę zebrane informacje można wskazać, iż liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców, jest nieco wyższa w podobszarach rewitalizacji Nowy Bytom, Wirek/Czarny Las niż w pozostałych podobszarach objętych rewitalizacją a także pozostałych częściach miasta. Obszary te w sposób szczególny kumulują bowiem tereny mieszkalno-usługowe miasta. Jednocześnie warto zauważyć, iż w duża liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowana jest także w południowej części miasta.

podkład mapowy: ©2021 Google

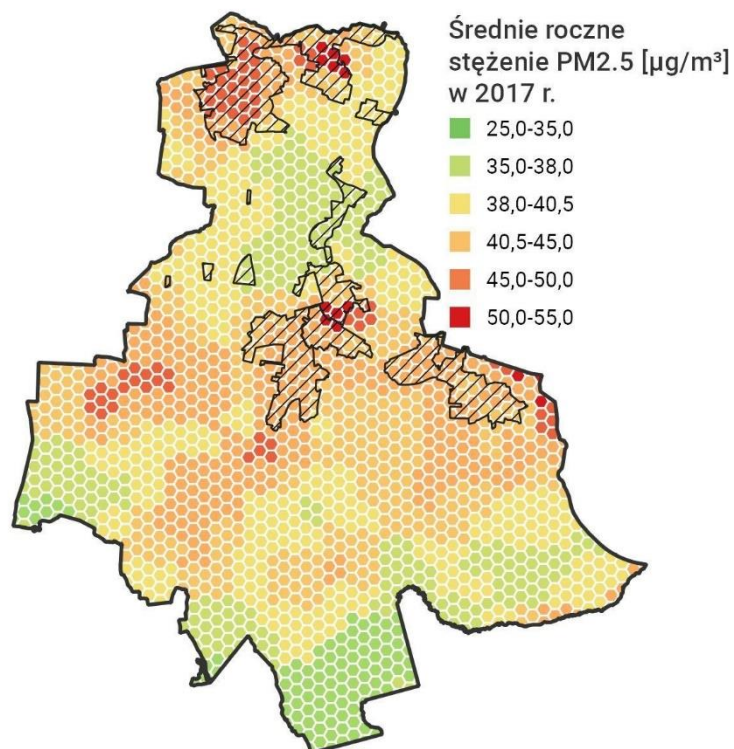
źródło danych: opracowanie własne na podstawie Hurtowni danych CEIDG

6. Środowisko

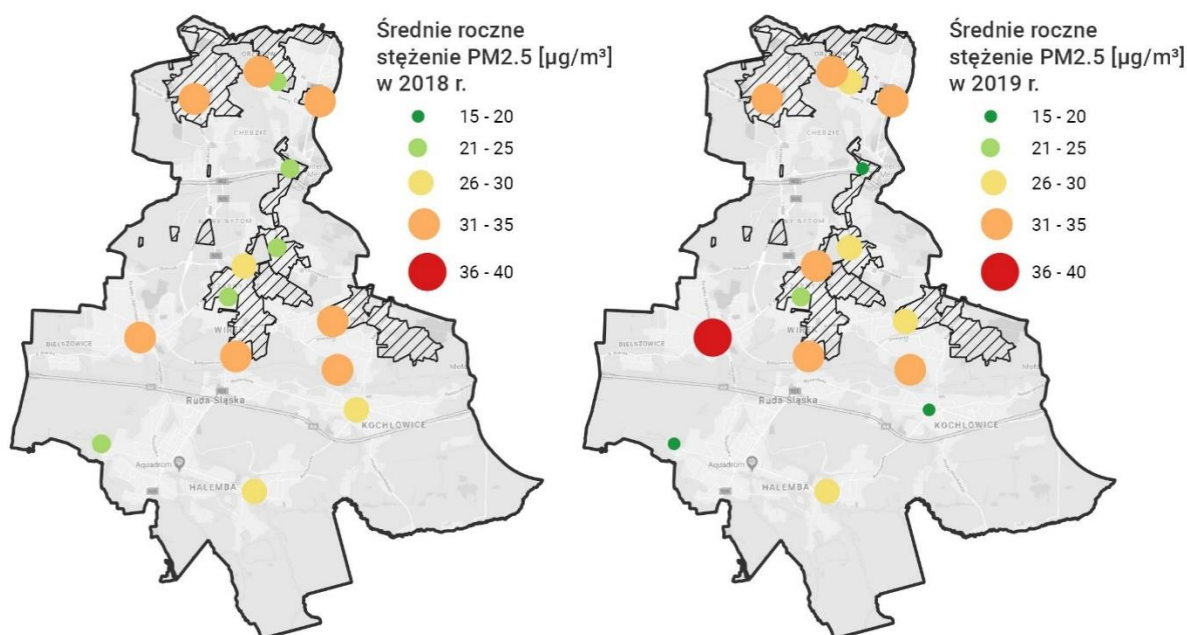
Stan środowiska naturalnego opisany został w oparciu o przekroczenia norm zanieczyszczeń w powietrzu na podstawie pomiaru pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀. Prezentowane mapy wykonane zostały w oparciu o modelowanie matematyczne przygotowane przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy oraz metodę obiektywnego szacowania.

Poniżej prezentowana jest mapa rozkładu przestrzennego średniego rocznego stężenia PM_{2,5} w mieście Ruda Śląska w latach 2017, 2018 i 2019. Biorąc pod uwagę stan zanieczyszczenia można wskazać, iż na przestrzeni lat 2017-2019 nastąpiła nieznaczna poprawa jakości powietrza o czym świadczy rozpiętość skali zanieczyszczeń dla stężenia PM_{2,5} w obu okresach – wartość maksymalna przedziałów w 2017 wynosiła 25,0-55,0 µg/m³, podczas gdy w latach 2018 i 2019 skala zamykała się w przedziale 15-40 µg/m³. Jednakże poprawa jakości powietrza dotyczyła jedynie nieznacznej części miasta a w roku 2019 średnie roczne stężenia pyłów były wyższe niż w roku poprzednim. Nadal w sposób zauważalny można wykazać koncentrację przekroczeń norm jakości powietrza w północnych i zachodnich dzielnicach miasta, co wskazuje na konieczność kontynuowania działań nastawionych na obniżenie niskiej emisji i poprawę jakości powietrza w mieście.

Co istotne w kontekście analizy jakości powietrza w kolejnych latach, należy mieć na uwadze fakt, że Miasto Ruda Śląska do 2020 r. miało podpisaną umowę z prywatnym podmiotem, którego zadaniem było rozmieszczenie czujników jakości powietrza na jego terenie, wraz z regularną kontrolą pomiarów. Umowa przestała obowiązywać, nie była przedłużona, a kontynuacja pomiarów została wznowiona dopiero w roku 2021 już z nowym operatorem. Sytuacja ta może przekładać się na pozornie dobre wyniki badania jakości powietrza w kolejnych latach.

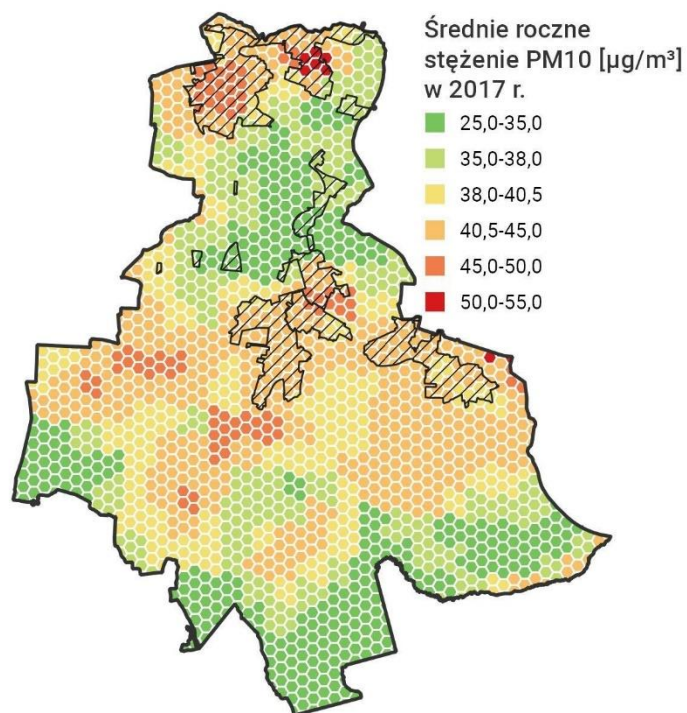

źródło danych: <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/modeling#>

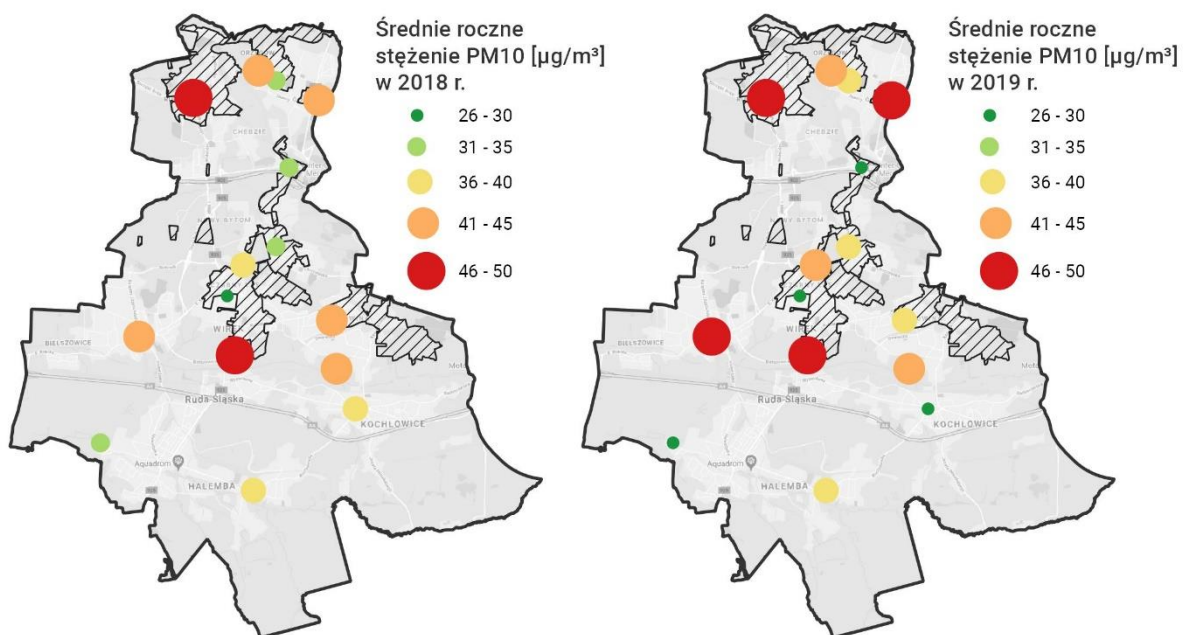

źródło danych: <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/modeling#>

W przypadku średniorocznego rozkładu przestrzennego stężenia PM₁₀, także odnotowano nieznaczną znaczącą poprawę jakości powietrza w latach 2017-2018 oraz jego pogorszenie w roku 2019. W okresie tym pogorszeniu uległa jakość powietrza w dzielnicach północnych, centralnych i zachodnich miasta, wobec czego w tych obszarach powinny koncentrować się kolejne działania związane z eliminacją zanieczyszczeń w mieście.

źródło danych: <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/modeling#>

źródło danych: <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/modeling#>

6. Wyniki badań jakościowych

Zaprezentowane w rozdziale informacje, to wynik przeprowadzonych badań jakościowych – wywiadów indywidualnych, warsztatów konsultacyjnych oraz spacerów studyjnych. Zgromadzone informacje połączone zostały w 11 punktów, które odnoszą się do miasta, procesu rewitalizacji i zmian, jakie obserwują mieszkańcy, osoby zaangażowane w proces oraz pozostali interesariusze. Przytoczone informacje to zatem z jednej strony wynik rozmów i opinii wygłaszanych przez respondentów, a z drugiej próba ich interpretacji i zrozumienia.

Mozaika czy „zlepianie”?

Słowo „miasto” nierozzerwalnie łączy się z kategorią: miejsce. Nie tylko etymologicznie, przestrzennie, ale również w wymiarze emocjonalnym – bo przecież miejsce to uczłowieczona przestrzeń. Yi Fu Tuan wyjaśniając zależności pomiędzy miejscem i przestrzenią akcentował zasadniczą, konstytutywną rolę człowieka w definiowaniu obu kategorii.

To poprzez obecność jednostek – w sensie fizycznym i kulturowym – przestrzeń staje się miastem, a więc miejscem zdefiniowanym w rytmie życia codziennego przez jego mieszkańców. To mieszkańcy wydeptują ścieżki, nadają nazwy, piszą historię lokalną i kreują standardy obyczajowe. To mieszkańcy spędzają czas wolny w swoim mieście lub też poza nim, sygnalizując tym samym gotowość do współtworzenia, korzystania lub ignorowania oferty lokalnej. I końcowo - to mieszkańcy w dużym stopniu budują strategię przetrwania miasta, poprzez działania które mają zachęcić młodych ludzi do pozostania tutaj, powrotu lub wybór tego miejsca do zamieszkania, dzięki czemu miasto ma szansę na ciągłość (następowanie pokoleń) i zmianę (nowa energia, odmładzanie kapitału ludzkiego). Czyli ma szansę trwać.

Równocześnie samorząd ma w zakresie zadań własnych cały katalog wyspecyfikowany w art. 7 Ustawy o samorządzie gminnym. Egzekutywność w działaniach rewitalizacyjnych stanowi duże wyzwanie; dlatego też dużo energii pochłania to, co niewidoczne – czyli „działania wdrożeniowe i koordynacyjne (...) Widoczna jest praca i rezultaty na tkance materialnej” – argumentuje jeden z respondentów.

Jak zatem przebiegają działania rewitalizacyjne w wytypowanych obszarach miasta, a w rezultacie: jakim miejscem jest dla swoich mieszkańców Ruda Śląska?

Rewitalizacja w Rudzie Śląskiej w jedenastu punktach.

1. Mozaika

Ruda Śląska to miasto-mozaika, złożone z 11 różnorodnych elementów, scalonych administracyjnie w całość. Policentryczność wybrzmiewa w każdej rozmowie; mieszkańcy są świadomi specyfiki miasta, są również pewni, że działania rewitalizacyjne odbywają się z uwzględnieniem wymogów ustawy oraz że widoczna jest wola i zaangażowanie samorządu. Tak też respondenci postrzegają tożsamość mieszkańców i ich zaangażowanie w działania na rzecz dobra wspólnego, a tym samym wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji.

Mozaikowość miasta stanowi jednak wyzwanie, które na etapie działań rewitalizacyjnych nie znalazło rozwiązania. Trudno też oczekiwać, że to rozwiązanie szybko się pojawi, ponieważ miasto ma swoją policentryczną specyfikę i dla części z rozmówców, stanowi to jego niewątpliwy walor – brak jednego centrum i jednocześnie wielość punktów odniesienia dla każdej z dzielnic. Są jednak kontrapunkty dla tej tezy, m.in. powtarzający się, bardzo pozytywnie akcentowany przykład udanej rewitalizacji w oparciu o przestrzeń hałdy pocynkowej w dzielnicy Wirek; koncepcja włączenia jej w plan komunikacji pn. Trakt Rudzki stwarza możliwości otwarcia dla nowej mobilności i w perspektywie integracji dzielnic. Drugim pozytywnie zrealizowanym działaniem o charakterze włączającym jest w opinii respondentów przestrzeń wokół koksowni w Orzegowie – ta „inwestycja w mocno zdegradowanej dzielnicy dała wymierne rezultaty o charakterze społecznym” – argumentuje jeden z rozmówców. Inny dodaje: „zrealizowano remont budynku, który stał się atraktorem, dominantą. A dzięki temu wokół powstały tereny zielone, plac zabaw, etc. Korzystają z tego terenu mieszkańcy – nie tylko z bezpośredniego sąsiedztwa”. Podobne oczekiwania łączone są z planowaną transformacją przestrzeni po KWK Pokój.

Kluczowe zatem pytanie w kontekście definiowania Rudy Śląskiej nie dotyczy - w opinii mieszkańców - kwestii: czy miasto jest zróżnicowane i policentryczne. Bo jest. Zasadniczym wyzwaniem jest określenie wewnętrznej komunikacji a tym samym charakteru miasta w kategoriach: „czy to mozaika, czy zlepieniec?”

2. Partycypacja

Przykładem działań włączających mieszkańców z inicjatywy samych mieszkańców jest użytek ekologiczny nad Potokiem Bielszowickim – który przez lokalnych zwany jest rzeką Kochłówką, i w tym brzmieniu stanowi reper na mapie mentalnej społeczności miasta. Szerokie działania włączające prowadzone były także w ramach działań związanych z realizacją hałdy pocynkowej, czy Traktu

Rudzkiego. Wiele wydarzeń prowadzonych było w ramach projektów nastawionych na rewitalizację podwórek.

Partycypacja nie była zdaniem badanych działaniem pozornym. Wybrzmiewają jednak opinie wygłaszane przez respondentów, iż brakuje w procesie realizacji GPR-u działań partycypacyjnych, konsultacji. W rezultacie podejmowane i finansowane wysiłki ze strony samorządu po zakończeniu prac nie zyskują nowego gospodarza, którym powinni być sami beneficjenci. To generuje kolejny problem – czyli akty wandalizmu. „Czasem lepiej zrobić mniej w ramach działań rewitalizacyjnych, ale z mocnym włączeniem mieszkańców; wówczas czują się odpowiedzialni za rezultaty – przejmują opiekę nad infrastrukturą i przestrzenią, więc nie niszczą lub nie pozwalają niszczyć”.

3. Bufory

„Miejsca pracy powstają poza obszarami rewitalizacji, głównie na terenach buforowych, pomiędzy dzielnicami. Te nowe inwestycje owszem, są kolejnymi miejscami pracy, ale przestrzennie – zamiast integrować, separują jeszcze bardziej niezintegrowane dotychczas dzielnice”.

Jak to się dzieje? To spuścizna przemysłowa Rudy Śląskiej. Bufory pustej przestrzeni pomiędzy dzielnicami tworzą się w wyniku zmian systemowych w obszarze produkcji i zatrudnienia. Dawne zakłady kończą swój żywot, część zabytkowej substancji przetrwa, ale spora ilość zabudowań, infrastruktury produkcyjnej ulega zniszczeniu lub usunięciu z uwagi na jej nieatrakcyjność. W przemysłowym mieście o policentrycznej formule, jakim jest Ruda Śląska, te przemysłowe bufory lokują się w centrum miasta, pomiędzy dzielnicami. Sama formuła miasta – mozaiki złożonej z 11 różnorodnych elementów – sprzyja istnieniu granic – pustych przestrzeni, wypełnianych tym, co w danym okresie, momencie historycznym, jest potrzebne, nowe, co stanowi wymóg epoki. Dlatego też bywa nietrwałe.

Gdy kończy się eksploatacja człowieka, do głosu dochodzi natura – zawłaszczając tę przestrzeń. Kolejna ingerencja człowieka znów zmienia przestrzeń, gdzie „przyroda sobie całkiem nieźle radziła” – tym razem lokując tutaj nowe inwestycje o lekkiej konstrukcji, które potęgują efekt separacji dzielnic. Są miejscami pracy, ale nie miejscami spotkań. Nie tworzą też zachęcających ciągów komunikacyjnych – spacerowych. W rezultacie separacji dzielnic wzmacnia się mechanizm integracji na poziomie tożsamości lokalnej dawnych wspólnot, obecnych w krajobrazie lokalnym, typu: dawne przysiółki czy kolonie górnicze. Powstają w ten sposób kolejne bufory – „nie-miejsca”.

4. Interesariusze i partnerstwa publiczno-prywatne

Kto jest interesariuszem miasta w działaniach rewitalizacyjnych? To pytanie pojawia się w wypowiedziach respondentów i stanowi duży problem, który generuje następstwa w postaci wątpliwości co do właściwego ukierunkowania zarówno inicjatyw jak też samej realizacji.

„Miasto słabo współpracuje z interesariuszami – mała współpraca z podmiotami, do których należy substancja miejska (...) problem dotyczy zarówno właścicieli prywatnych, detalistów jak i administratorów mienia państwowego czy spółek niezależnych od JST”.

„Miasto ma problem z partnerstwem publiczno-prywatnym” – twierdzą rozmówcy oceniając współpracę międzysektorową. I uzasadniają: będąc właścicielem mniejszości lokali miasto musi podjąć wysiłki zmierzające do budowania strategii współpracy, a „przedsiębiorcy są bardzo chętni, aktywni i chcieliby coś zmienić (...) a czasem wygląda to tak z zewnątrz, że miasto woli pewne tereny zostawić najemcy i mieć spokój”. Tym samym respondenci ambiwalentnie wartościują realizację działań związanych ze wzrostem atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji jak również poprawę jakości przestrzeni publicznych.

5. Punkty – nie trajektorie

Z uwagi na charakter ustawy o rewitalizacji – czyli konieczność wytypowania konkretnego obszaru i określonej liczby mieszkańców w oparciu o wskaźniki społeczne i parametry oceny infrastruktury materialnej, a także specyfikę miasta, konieczne jest zachowanie balansu pomiędzy teorią a realiami życia społecznego. Program rewitalizacji opiera się zatem m.in. na realizacji zadań we wskazanych miejscach skorelowanych z konkretnymi problemami.

Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji (cel strategiczny I GPR) jest realizowany poprzez transmisję działań ukierunkowanych na konkretne punkty na mapie społecznych zjawisk i problemów. Respondenci wskazują, iż owe „działania punktowe” są oczywiście jak najbardziej potrzebne, ale nie tworzą pomostów, są rodzajem interwencji. Nie generują działań integracyjnych w szerszym wymiarze. „Nie widzę procesu integracji – raczej dezintegracji, ale na to wpływ ma jakość przestrzeni publicznej”.

Podobnie rzecz ma się ze **wzrostem poziomu zatrudnienia i atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji (cel strategiczny II)** - „być może to się dzieje – ale chyba jedynie punktowo (...) miejsca pracy, owszem, powstają, ale poza obszarami rewitalizacji, głównie na terenach buforowych, pomiędzy dzielnicami” To jeszcze bardziej oddziela mieszkańców – gdyż wywodząc się z określonych środowisk o konkretnym kapitale społecznym zwykle znów kolektywnie trafiają do miejsca pracy po raz kolejny

definiowanego pod kątem dostępnej jakości siły roboczej. Dla inwestora jest to działanie „w punkt” – dla mieszkańców integracja wewnątrz mikrospołeczności. Dla miasta – spotęgowanie efektu policentryczności i dezintegracji.

W opozycji staje wypowiedź innego rozmówcy, który twierdzi, iż „działania punktowe wywołują efekt w postaci „rozłania się” inicjatyw” czyli przenikania dalej w pozytywnym wymiarze już bez konieczności strukturalnej interwencji ze strony samorządu, ale poprzez samoorganizację mieszkańców lub procedowanie kolejnych inicjatyw przez samych zainteresowanych. Ilustracją może być tutaj remont elewacji jednej z kamienic w dzielnicy Wirek, jego następstwem były prace wokół oficyn oraz dostosowania infrastruktury dla osób ograniczonymi motorycznymi.

6. Spoiwa relacji społecznych

Podejmowane działania rewitalizacyjne wygenerowały kolejne, strategiczne dla miasta zjawiska w obszarze kapitału ludzkiego. „Drgnęło (...) to moje doświadczenie z obserwacji uczestniczącej, gdy jestem w terenie, przemieszczam się po mieście (...) jeśli rozpoczną się jakieś działania to daje asumpt w stronę kolejnych działań, bo mieszkańcy dostrzegają walory swojego miejsca życia”.

Przykładem udanej interwencji oddziałującej na społeczność miasta jest tutaj koksownia Orzegów – wokół której - poprzez czyszczenie terenu i remont obiektów zabytkowych – „nastąpiło przywrócenie terenu mieszkańcom i włączenie go w tkankę miejską”. Co ważne – jest wspomniana koksownia owym asumptem również w przypadku działań związanych z „pomysłem połączenia z Bytomiem w formie ścieżek rowerowych”. Podobnie przytaczany jest przykład hałdy pn. Góra Antonia – definiowanej przez jednego z rozmówców jako „przestrzeń która może łączyć dzielnice Wirek i Nowy Bytom”.

7. Jednostki JST - redefinicja strategii działań na ze społecznością

JST ma możliwość realizacji działań rewitalizacyjnych – to nie tylko bowiem kwestie remontowe i działania administracyjne. Samorząd może egzekwować od swoich jednostek podległych realizację zadań statutowych. Remont budynku instytucji nie musi oznaczać jej pasywności” – inicjatywy można dostosowywać do realiów, „wyprowadzać z budynków”, realizować w terenie, w przestrzeni publicznej – aktywizując w ten sposób tych, którzy do tych budynków nigdy nie dotarli, ale również przechodniów, mieszkańców bezpośredniej okolicy, placówki oświatowo-edukacyjne.

W ten sam sposób można „oswajać” przestrzeń odspołeczną – czyli taką, która dotychczas nie sprzyjała aktywności, przebywaniu w niej ludzi. Wyrobić w ten sposób można nawyk korzystania z nowych miejsc, które miasto przeznacza na rekreację.

8. Elewacje – co poza fasadami?

Respondenci wskazują, iż „jest duży nacisk na tkankę materialną (...) rewitalizacja owszem, to proces zmian skondensowanych: społeczno-gospodarczo-materialnych, ale głównie akcentować jednak należy walor społeczny” – dla respondentów jasne jest, iż to właśnie stanowi clou działań i rewiduje założenia o skuteczności wdrażanych inicjatyw.

Pojawiające się wzmianki o fasadowości działań ilustrowane są przykładami remontów elewacji kamienic, które owszem, dają realny efekt estetyczny, ale czynnik społeczny podlega tutaj niewielkiej zmianie; a bywa, że żadnej. „Trzeba konsultować z ludźmi to, co ma być robione (...) Trzeba przekonać ludzi, że są ważną częścią tego terenu” – uzasadniają respondenci; a „podmioty wdrażające działania rewitalizacyjne są po to, by ludzi zapewniać że są kluczowi w tych działaniach” - dodają.

9. „Zależy, gdzie” – czyli o skuteczności działań rewitalizacyjnych

Czy rewitalizacja w Rudzie Śląskiej się udała? „W zakresie dziedzictwa przemysłowego – tak (...) w zakresie rewitalizacji społecznej mniej, podobnie dostępności terenów zielonych i jakości przestrzeni publicznej” – to wypowiedź jednego z respondentów.

Inny respondent mówi: „Mam wrażenie, że prace prowadzone przez miasto stymulują aktywność również w innych obszarach życia społeczności Rudy” na poparcie tej tezy można przytoczyć przykład aktywności w ramach budżetu obywatelskiego czy prace na skwerze przy placu Żywiki i Wigury w dzielnicy Ruda, zapoczątkowane remontem rzeźby Olimipjczyka, który okazał się być Górnikiem.

„Dziedzictwo przemysłowe – dworzec, koksownia, hałdę bym wymienił, ale tu sukces jest połowiczny – remont, inwestycja udana, ale utrzymanie słabe” – konieczna jest zatem nie tylko rewitalizacja rozumiana w kategoriach zmiany, ale też działań stabilizujących, form subtelного monitoringu.

10. Co się udało – czyli efekt Bilbao

Zatem: co się udało? „Trochę wszystko” – mówi jeden z respondentów, i ten pogląd przewija się przez wszystkie rozmowy. Jest więc koksownia, jest dworzec z Chebziu, jest park Strzelnica, są podwórka,

jest też Góra Antonia, widać przyływ turystów. Znamienne jest, że respondenci chętnie wskazują te miejsca, które tworzą przestrzeń wspólną, włączającą – „dzięki czemu Mieszkańcy mają gdzie się spotkać i budować wspólnotę w sposób niewymuszony”. Co ważne, te miejsca mają walor rozumiany w dwóch co najmniej wymiarach, bowiem „teraz są to lokalne perełki, gdy mieszkańcy coś zrobili to teraz dbają o oto”.

11. Perspektywy

„Wielki piec czeka na swój czas i pieniądze” – wskazuje na kolejne potrzeby respondent, odpowiadając na pytanie o kolejne miejsca potencjalnie kluczowe w procesie rewitalizacji. „Kolejny temat to kopalnia Pokój” – uzupełniają respondenci.

Ważnym tematem są „obszary potencjalnie niebezpieczne – Chebzie, os. Kaufhaus – po 21h nie chciałbym tamtędy przechodzić; okolice wieży ciśnień w Nowym Bytomiu – też specyficzny klimat, niepewny” – dodają.

Problemem jest też komunikacja na terenie miasta: „Warto pomyśleć o scalaniu dzielnic; tyle samo np. z dzielnicy Wirek czy Bykowina na PKP idzie się na nogach i jedzie MZK (...) komunikacja jest kiepska; lepiej jechać rowerem niż iść”. W rezultacie większość ludzi wybiera (przymusowo) samochód co potęguje korki i smog. Ci, którzy samochodem nie dysponują przemieszczają się pieszo. Nie wzmacnia to poczucia bezpieczeństwa i dostępności miejsc oddalonych, nie zachodzi dyfuzja mikrospołeczności ani też nie zachęca do eksploracji sąsiedztwa.

Respondenci wskazują też na deficyty w zakresie oferty umożliwiającej spędzanie wolnego czasu na terenie Rudy Śląskiej; brakuje oferty kulturalnej, ale również gastronomicznej – „żeby dobrze zjeść to trzeba jechać do Zabrza albo Gliwic”. Część respondentów wskazuje również Katowice – tym sposobem Ruda Śląska traci status „świata życia” – miejsca gdzie można mieszkać, żyć, spotkać się. Walor atrakcyjnej przestrzeni traci na znaczeniu gdy mieszkańcy w poszukiwaniu miejsc rekreacji codziennej poszukują destynacji poza swoim miastem – w jego bezpośrednim sąsiedztwie. To stanowi w perspektywie realne zagrożenie w postaci suburbanizacji Rudy Śląskiej i marginalizacji jej statusu.

7. Efekty działań rewitalizacyjnych – przykładowe zdjęcia

W rozdziale zamieszczono przykładowe efekty dotychczasowych działań rewitalizacyjnych, zilustrowane za pomocą zdjęć dokumentujących zrealizowane działania. Wybór zdjęć przedstawia wyłącznie wycinek zrealizowanych projektów.

Rysunek 2 Stacja Biblioteka – rewitalizacja zabytkowego budynku dworca kolejowego w Rudzie Śląskiej

Źródło: archiwum UM w Rudzie Śląskiej

Rysunek 3 Wernisaż - Stacja Biblioteka

Źródło: archiwum UM w Rudzie Śląskiej

Rysunek 4 Rekultywacja i remediacja terenów dawnej koksowni Orzegów

Źródło: archiwum UM w Rudzie Śląskiej

Rysunek 5 Koksownia Orzegów - plac zabaw

Źródło: archiwum UM w Rudzie Śląskiej

Rysunek 6 Trakt Rudzki - Góra Antonia

Źródło: archiwum UM w Rudzie Śląskiej

Rysunek 7 Trakt Rudzki - Amfiteatr w dzielnicy Nowy Bytom

Źródło: archiwum UM w Rudzie Śląskiej

Rysunek 8 Program Renowacji Podwórek – działania infrastrukturalne, Wirek, ul. Sienkiewicza, Odrodzenia, Tuwima

Źródło: archiwum UM w Rudzie Śląskiej

Rysunek 9 Program Renowacji Podwórek – działania społeczne, Orzegów, ul. Grunwaldzka, Hłonda, Bytomska

Źródło: archiwum UM w Rudzie Śląskiej

8. Ocena realizacji celów GPR

1. Realizacja celów strategicznych

Cel główny Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ruda Śląska do 2030 roku to „Podniesienie społecznej, gospodarczej i przestrzennej spójności dzielnic poprzez realizację kompleksowych, komplementarnych i zintegrowanych terytorialnie projektów i działań rewitalizacyjnych”. Z przeprowadzonych badań i analiz wynika, że w okresie realizacji GPR w Mieście zauważalny jest proces zmian dotyczących poprawy jakości życia mieszkańców, zmniejszenia poziomu ubóstwa, poprawy wskaźników bezpieczeństwa, a także dostępności terenów rekreacyjnych, między innymi za sprawą realizacji założeń GPR. Spójność terytorialna Miasta nadal jest jednak znaczącym wyzwaniem, wynikającym nie tyle z niewłaściwego realizowania zadań GPR, co z jego policentrycznego charakteru. Niemniej jednak badane osoby zauważają to, w jaki sposób podejmowane interwencje np. Trakt Rudzki, czy zagospodarowanie hałdy pocyknowej wpływają na integracje poszczególnych, odłączonych od siebie do tej pory dzielnic miasta. Proces ten nie został jeszcze zakończony, lecz obrany kierunek z pewnością oceniany jest pozytywnie.

Na pozytywną ocenę realizacji celu głównego wskazuje także analiza wskaźników rewitalizacji objętych monitoringiem. Każdy z 5 celów rewitalizacji (mimo wskazywanych trudności w pozyskiwaniu danych) notuje wzrosty przyjętych mierników. Ponadto korzystnie należy ocenić tempo wdrażania/realizacji przyjętych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Na chwilę obecną zrealizowanych zostało 41% przedsięwzięć rewitalizacyjnych (w tym 16 z 40 przedsięwzięć podstawowych), a kolejnych 45% znajduje się w trakcie realizacji. Oprócz tego wdrożona została znaczna część projektów dodatkowych, które nie zostały uwzględnione w GPR. Łącznie na realizację zadań związanych z wdrażaniem GPR przeznaczono co najmniej 120 mln zł w ramach realizacji przedsięwzięć określonych w GPR oraz około 20 mln na realizację przedsięwzięć dodatkowych spoza GPR, lecz związanych z prowadzoną w mieście rewitalizacją. Wobec powyższego poziom realizacji zarówno wskaźników jak i przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie wskazuje na istnienie zagrożeń dla zaplanowanego procesu, perspektywą bowiem jest rok 2030. Może to co prawda oznaczać, konieczność aktualizacji i dookreślenia nowych przedsięwzięć w ramach GPR.

Z uwag przytaczanych przez respondentów związanych z realizacją celów GPR na szczególną uwagę zasługują informacje dotyczące punktowości interwencji oraz niskiego poziomu partycypacji społecznej. Interwencja rewitalizacyjna w swej naturze jest punktowa, ale jej zadaniem jest oddziaływanie na szerszy kontekst społeczny, przestrzenny, gospodarczy i środowiskowy. Z zebranych informacji wynika, że to oddziaływanie ma miejsce, o czym świadczą zarówno wskaźniki monitoringu, jak i poprawiające się wskaźniki społeczno-gospodarcze. W dalszym ciągu jednak konieczne jest

podejmowanie działań nastawionych na poprawę funkcjonowania podobszarów rewitalizacji, ponieważ mimo zachodzących na ich terenie zmian, wskaźniki społeczno-gospodarcze nadal są niższe od średnich dla pozostałych części Rudy Śląskiej. Nadal także obserwuje się niższy poziom integracji mieszkańców podobszarów rewitalizacji w porównaniu do pozostałych części miasta. Należy mieć jednak na uwadze, iż obszary rewitalizacji z zasady odznaczają się wyższymi wskaźnikami problemów społecznych, niż pozostałe części miasta. Proces integracji i włączenia społecznego mieszkańców, trwał zatem będzie dłużej niż w pozostałych dzielnicach.

Jak oceniane są pozostałe cele rewitalizacyjne? Generalna ocena jest bardzo pozytywna, zarówno na poziomie wskaźników jak i relacji mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji. Oceniając dotychczasowe zmiany wskazuje się bowiem, że niemal wszystkie przyjęte cele rewitalizacji odnoszą pozytywny skutek. Wskazywano wprost na poszczególne projekty takie jak koksownia, dworzec w Chebziu, park Strzelnica, rewitalizacja podwórek, czy Górę Antonia. W sposób istotny przybyło miejsc, w których mieszkańcy mogą się spotkać i budować wspólnotę, integrować się, a Miasto zyskuje swój charakter. Pozytywnym odniesieniem do wdrażanych zmian są także oczekiwania dotyczące dalszych inwestycji w mieście np. zagospodarowanie KWK Pokój.

Poniżej skrótowo odniesiono się do każdego z 5 celów strategicznych określonych w GPR.

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji, zintegrowania wspólnot sąsiedzkich i społeczności lokalnych.

W ramach realizacji celu 1 przyjętych zostało 6 kierunków działań koncentrujących się wokół wsparcia rodzin, poprawy jakości edukacji, wzrostu zaangażowania społecznego, zwiększania szans na rozwój osobowy, aktywizację zawodową oraz działania socjalizacyjne. W oparciu o zgromadzony materiał można wskazać, że realizacja założeń celu 1 na obecnym etapie realizacji GPR znajduje się na wysokim poziomie, o czym świadczą wartości wskaźników przypisanych do monitorowania postępów realizacji celu. Każdy z nich notuje poprawę efektów podjętych działań. Wśród projektów o charakterze społecznym, zrealizowana została część przedsięwzięć dotyczących przestrzeni publicznych, które sprzyjają nawiązywaniu i utrzymywaniu więzi sąsiedzkich i społecznych – dotyczy to w szczególności projektów modernizacji i estetyzacji przestrzeni wspólnych budynków, czy tworzenia nowych przestrzeni publicznych na terenach poprzemysłowych. Na uwagę zasługują także działania o charakterze ponaddzielnicowym, takie jak Trakt Rudzki, które pozwalają na integrację mieszkańców policentrycznego miasta. Oprócz tego znaczna część projektów o charakterze stricte społecznym, animacyjnym i aktywizacyjnym, znajduje się na etapie realizacji, co w przyszłości posłuży zapobieganiu zdiagnozowanym problemom dezintegracji i wykluczenia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Cel strategiczny 2. Wzrost poziomu zatrudnienia i atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji.

Drugi z celów strategicznych koncentruje się wokół wzmocnienia struktury gospodarczej miasta dzięki poprawie atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji, co docelowo ma sprzyjać rozwojowi firm lokalnych oraz podniesieniu atrakcyjności gospodarczej obszaru. Realizacja założeń celu strategicznego prowadzona jest na wysokim poziomie, o czym świadczą wskaźniki realizacji celu – utworzone zostały co najmniej 184 miejsca pracy, przeprowadzono 116 warsztatów, szkoleń oraz kursów. Wsparciem objęto co najmniej 81 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach prowadzonych programów szkoleniowych. Wraz z programami aktywizującymi i prozatrudnieniowymi, podjęte zostały zadania nastawione na podniesienie atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji, w tym projekty nakierowane na rewitalizacji centrów historycznych dzielnic czy tworzenie nowych przestrzeni publicznych.

Cel strategiczny 3. Modernizacja starej zabudowy mieszkaniowej i jej bezpośredniego otoczenia w centrach dzielnic.

Cel strategiczny 3 nastawiony jest na podniesienie standardu mieszkań oraz części wspólnych przestrzeni budynków, a także poprawę warunków mieszkaniowych w rewitalizowanych częściach miasta. Zdiagnozowany w GPR problem konieczności radykalnej odnowy oraz wzbogacenia infrastrukturalnego mieszkań i osiedli jest stopniowo realizowany. Prowadzone są działania związane z modernizacją energetyczną budynków, likwidowane źródła niskiej emisji oraz przedsięwzięcia nakierowane na modernizację i estetyzację przestrzeni wspólnych osiedli. Uzupełnieniem działań nakierowanych bezpośrednio na poprawę jakości mieszkań i osiedli, są działania związane z rewitalizacją i modernizacją historycznych centrów dzielnic, a także projekty takie jak zagospodarowanie hałdy pocynkowej, remont dworca kolejowego w Chebziu, czy zagospodarowanie terenów po koksowni w Orzegowie. Realizację celu 3 można zatem ocenić pozytywnie.

Cel strategiczny 4. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz terenów zieleni urządzonej, w tym terenów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych.

Realizacja celu 4 nastawiona jest na zachowanie i zwiększenie dostępności terenów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych, poprawę jakości i funkcjonalności, a także tworzenie nowych przestrzeni publicznych o wysokich walorach rekreacyjnych. Cel ten realizowany jest w najbardziej zauważalny sposób w mieście i spotyka się z bardzo pozytywnym odbiorem społecznym. Przykładami udanej realizacji są między innymi działania związane z rekultywacją hałdy łączącej dzielnicę Wirek i Nowy Bytom, zagospodarowanie terenów po koksowni w Orzegowie, czy zagospodarowanie terenów w ramach projektu Trakt Rudzki. W ramach kolejnych etapów rewitalizacji w mieście, planuje się

zagospodarowanie terenów po kopalni „Pokój”. Działanie to w istotny sposób uzupełni prowadzone do tej pory prace rewitalizacyjne, których powierzchnia objęła już co najmniej 15 ha (w oparciu o dane z realizacji wskaźników monitoringu).

Cel strategiczny 5. Kreowanie nowych aktywności zachowujących, eksponujących i rozwijających dziedzictwo kulturowe i postindustrialne miasta.

Cel 5 obejmuje działania nakierowane na zachowanie, udostępnianie, wprowadzenie do życia społecznego oraz ożywianie dziedzictwa kulturowego i postindustrialnego poprzez kreowanie nowych aktywności. Zawiera on w sobie elementy wymiaru kulturowego, a także sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Realizacja celu przebiega prawidłowo o czym świadczą jedne z najbardziej emblematycznych projektów rewitalizacyjnych, w tym projekt dotyczący dworca kolejowego w Chebziu, czy zagospodarowania terenów po koksowni w Orzegowie. Oprócz wymienionych projektów, korzystną realizację przyjętych założeń potwierdza wskaźnik wzrastającej długości ścieżek rowerowych, łączących historyczne centra dzielnic Rudy Śląskiej. W ramach kolejnych etapów rewitalizacji w mieście, planuje się adaptację Wielkiego Pieca Huty Pokój i przystosowanie go do nowych funkcji.

2. Ocena według przyjętych kryteriów ewaluacyjnych

Biorąc pod uwagę stan zaawansowania prac związanych z realizacją zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji należy wziąć pod uwagę, iż prowadzona ewaluacja, jest ewaluacją śródkresową. Zgromadzone zatem informacje i opinie, warunkowane są przede wszystkim odczuciami jakie towarzyszą mieszkańcom i interesariuszom w odniesieniu do aktualnego stanu zaawansowania prac. W chwili obecnej często podkreślano fakt, iż trudno jest jednoznacznie ocenić rzeczywiste efekty rewitalizacji, ponieważ wiele działań jest jeszcze w trakcie realizacji, lub nie przyniosły jeszcze pożądanych efektów – dotyczy to w szczególności działań społecznych. Poniżej przedstawiono ocenę procesu rewitalizacji w odniesieniu do klasycznych kryteriów ewaluacyjnych - trafności, efektywności, skuteczności, użyteczności i trwałości założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, która w opiniach badanych osób określana była zdecydowanie pozytywnie.

Trafność

Pierwszym z przyjętych kryteriów ewaluacji GPR było kryterium trafności, którego celem było uzyskanie odpowiedzi na pytanie o to, czy cele programu odpowiadają potrzebom mieszkańców i gminy?

W świetle zgromadzonych danych przeważa pozytywny odbiór realizowanych przedsięwzięć i przyjętych kierunków działania. Wśród kluczowych przedsięwzięć w największym stopniu odpowiadającym potrzebom zdefiniowanym na etapie wyznaczania kierunków działań GPR wskazywano projekty już zrealizowane, w tym wymieniane już projekty takie jak koksownia Orzegów, dworzec w Chebziu, park Strzelnica, rewitalizacja podwórek, czy Górę Antonia. Na pozytywną ocenę zasługiwały także projekty społeczne, animacyjne i aktywizacyjne, na które nadal zapotrzebowanie jest bardzo duże.

Efektywność

Kolejnym z przyjętych kryteriów ewaluacji, była efektywność, która zmierza do pozyskania informacji o tym, czy zakładane cele osiągnięto najniższym możliwym kosztem? Ponieważ prowadzona ewaluacja, jest ewaluacją śródkresową, nie wszystkie przyjęte założenia zostały już zrealizowane. Jednakże na uwadze należy mieć fakt, iż przy planowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji uwzględniono możliwość finansowania części przedsięwzięć z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego, krajowych funduszy europejskich, środków celowych będących w dyspozycji poszczególnych Ministerstw oraz ze środków regionalnych i lokalnych. Dzięki temu część przedsięwzięć otrzymała dofinansowanie ze środków zewnętrznych. Bez pozyskania części środków, niektóre przedsięwzięcia są niemożliwe do sfinansowania ze środków własnych Gminy.

W trakcie realizacji założeń GPR wskazywano na fakt, iż w okresie jego realizacji na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozyskano kwotę ponad 116 mln zł, bez których podjęcie działań zaplanowanych w ramach GPR nie było by możliwe. Łącznie na działania rewitalizacyjne, wraz z projektami spoza GPR przeznaczono około 140 mln zł. W kontekście efektywności często poruszano także problem niektórych przetargów, w trakcie których ze względu na zmieniającą się koniunkturę gospodarczą i otoczenie prawno-ekonomiczne powodowało znaczący wzrost kosztów realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Koszty te nie były możliwe do przewidzenia na etapie tworzenia założeń GPR, gdy sytuacja rynkowa znajdowała się na zupełnie innym etapie.

Skuteczność

W ramach kryterium skuteczności, agregowano dane na temat tego, czy osiągnięte rezultaty odpowiadają przyjętym założeniom. W tym kontekście bardzo często wskazywano na fakt, iż aktualna ocena realizacji przyjętych założeń, nie jest oceną końcową lecz śródkresową, dlatego trudno jednoznacznie odnieść się do tego, czy osiągnięto lub czy osiągnięta zostanie pełnia założonych rezultatów. Bez wątplenia w trakcie prowadzonych prac badawczych respondenci wskazywali, że zmiany zachodzące w mieście są zauważalne. Wiele przedsięwzięć zostało w pełni lub już częściowo

zrealizowanych, choć na pełne efekty i ich ocenę należy jeszcze poczekać. Niemniej jednak o progresie świadczą nie tylko wartości pozyskanych i przeznaczonych środków na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ale także wartości wskaźnikowe dotyczące realizacji celów GPR.

Użyteczność/oddziaływanie

Kryterium użyteczności zmierza do uzyskania odpowiedzi na pytanie czy efekty programu są korzystne dla różnych grup odbiorców? W chwili realizacji badania ewaluacyjnego trudno o jednoznaczną odpowiedź na to pytanie, gdyż wiele z podjętych do tej pory przedsięwzięć rewitalizacyjnych, to przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym (projekty twarde), których efekt wpływu na odbiorców, mierzyć można będzie dopiero po dłuższym okresie czasu. Z wypowiedzi uczestników procesu badawczego wynika jednak, że miasto w sposób istotny się zmienia, a podjęte działania rewitalizacyjne dostarczają odpowiedzi na zdiagnozowane problemy. Przykładem mogą być przedsięwzięcia dotyczące modernizacji przestrzeni publicznych, Trakt Rudzki, zagospodarowanie terenów przemysłowych, działania w obrębie podwórek. Zmiany te są zauważane przez mieszkańców i w sposób istotny zmieniają ofertę miasta.

Trwałość

W odniesieniu do kryterium trwałości założeń GPR należy wskazać, iż znaczna część podjętych przedsięwzięć (w szczególności projektów „twardych”) albo została już zrealizowana, albo znajduje się na etapie realizacji, zatem istnieje duża szansa na to, iż ich efekty utrzymają się przez długi okres po zakończeniu Programu. Jedynie projekty związane z aktywizacją mieszkańców, mogą być mniej trwałe, co wynika głównie z charakteru projektów społecznych. Duża część z nich w celu utrzymania oczekiwanej trwałości wymagała będzie kontynuacji w kolejnych latach.

9. Wnioski i rekomendacje

W oparciu o przeprowadzone prace badawcze i analityczne, można wskazać następujący katalog wniosków i rekomendacji, który z kolei można podzielić na wnioski i rekomendacje dotyczące realizacji/wdrażania założeń GPR, uwag do konstrukcji dokumentu oraz podsumowania dotychczasowych efektów prac wraz z propozycjami na lata kolejne.

1. Wnioski z analizy statystycznej i dotychczasowego wdrażania GPR

1. Problem z dostępnością danych statystycznych, ich spójnością, aktualnością i sposobem agregacji. Zaproponowany w dokumencie system gromadzenia danych okazał się niepraktyczny, przez co trudno jest w wielu miejscach o jednoznaczną ocenę efektów wdrażania przyjętych założeń.
2. Wskazane problemy dotyczą zarówno agregacji danych realizacji wskaźników, jak i agregacji danych związanych z obserwacją zmian zachodzących na podobszarach rewitalizacji.
3. W dokumencie brakuje danych bazowych agregowanych w zestawieniu tabelarycznym, które pozwoliłyby jednoznacznie stwierdzić jaki jest poziom obserwowanych zmian. Nie można odnieść się wprost do wartości wskaźnikowych dla wskaźników z początku realizacji zapisów GPR, więc ocena nie jest pełna i jednoznaczna.
4. Poziom wdrażania przyjętych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazuje, że dotychczasowe tempo prac nie niesie ryzyka wypełnienia zobowiązań przyjętych w dokumencie. Co istotne szeroka lista projektów rewitalizacyjnych określona w dokumencie, poszerzona została o dodatkowe działania, które również wdrażane są w bardzo dobrym tempie.
5. Równomierne wdrażanie podjętych przedsięwzięć. W zasadzie w każdym z podobszarów rewitalizacji albo zrealizowano już część przyjętych założeń, albo są one na etapie realizacji.
6. Nieścisłości w danych zawartych w sprawozdaniach z realizacji GPR utrudniające analizę – np. nie przy każdym z projektów podano wartości pozyskanych środków, dlatego nie można jednoznacznie ocenić, jaka wartość środków została przeznaczona do tej pory na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych w mieście.
7. Brak baz danych statystycznych wykorzystanych na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, który spowodował konieczność przygotowania tychże baz od nowa. Ze względu na brak danych bazowych, analiza ograniczyła się wyłącznie do dostępnych danych za lata 2018 i 2020, co nie w pełni oddaje obraz zmian jakie zaszły na obszarze rewitalizacji.
8. Mimo podjętych działań rewitalizacyjnych, poszczególne podobszary rewitalizacji nadal się wyludniają. Sytuacja ta może wynikać z nadmiernej koncentracji na tych terenach problemów społecznych oraz faktu, iż działania rewitalizacyjne nie przyniosły jeszcze pożądanego skutku. Ponadto jak wykazano w analizie, wszystkie miasta na prawach powiatu w województwie śląskim oraz całe województwo śląskie mają silne tendencje do wyludniania się. W przypadku znacznej części miast, tempo wyludniania się prognozowane przez GUS jest wyższe, niż średnia dla całego województwa. Dlatego mimo podejmowanych działań rewitalizacyjnych, może okazać się, że proces ten nie zostanie zatrzymany, a co najwyżej uda się go spowolnić.

9. Poprawa sytuacji w zakresie wykluczenia społecznego. Maleje liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Jest to jednak trend zarówno ogólnomiejski jak i ogólnopolski, zatem trudno jednoznacznie wskazać na to, iż poprawa następuje w skutek podjętych działań rewitalizacyjnych.
10. W latach 2018-2020 nieznacznie wzrosła stopa bezrobocia rejestrowanego. Zjawisko to nasiliło się najprawdopodobniej w skutek pandemii Covid-19. Większe nasilenie problemu bezrobocia w mieście obserwuje się na terenach objętych rewitalizacją, co wskazuje na konieczność podejmowania dalszych działań interwencyjnych w tym zakresie. Istotne jest także to, że wzrost bezrobocia dotyczy w większym stopniu kobiet niż mężczyzn.
11. Mimo poprawy sytuacji w zakresie bezpieczeństwa publicznego, nadal obserwuje się wzmożoną liczbę notowanych zdarzeń w statystykach policyjnych, na części rewitalizowanych terenów. Problemy te dotyczą w szczególności podobszarów najgęściej zaludnionych – Ruda, Wirek, Nowy Bytom. Sytuacja ta wymagała będzie dodatkowych działań naprawczych.
12. W aspekcie statystyk dotyczących jakości powietrza, można wskazać na częściową poprawę jakości powietrza w latach 2017-2018. Jednocześnie w roku 2019 średnioroczne stężenia pyłów PM_{2,5} oraz PM₁₀ były wyższe niż w latach poprzednich. Problem jakości powietrza dotyczy w szczególności północnej, centralnej i zachodniej części miasta, co wskazuje na konieczność kontynuacji działań zmierzających do eliminacji źródeł zanieczyszczeń. Ponadto analizując jakość powietrza w Mieście w kolejnych latach na uwadze należy mieć fakt, iż w 2020 r. przestała obowiązywać umowa Miasta z firmą zewnętrzną na rozmieszczenie czujników powietrza i jego analizę. Kontynuacja już z nowym operatorem nastąpiła dopiero w 2021 r. Sytuacja ta może wpływać na zaburzenie dokładności pomiaru parametrów powietrza.
13. Z zebranych danych wynika, że ogólna ocena zmian zachodzących w mieście w trakcie wdrażania zapisów GPR wypada bardzo korzystnie. Świadczą o tym wszystkie zgromadzone na potrzeby analizy wskaźniki. Potwierdzeniem tej tezy są także wyniki badań społecznych, z których kluczowe wnioski i rekomendacje omówione zostały poniżej.
14. Z przeprowadzonych badań wynika, iż jednym z ważniejszych wyzwań Miasta wynikających z jego policentryczności, jest konieczność rozbudowy i dostosowania systemu komunikacji wewnętrznej – pieszej, rowerowej i zbiorowej. Jest to jeden z elementów rzutujących na jego funkcjonowanie i wewnętrzną integrację. Stanowi także znaczne wyzwanie dla mieszkańców.
15. Jednym z istotnych wyróżników miasta, jest jego architektura i industrialny rodowód. Oczekiwania mieszkańców wskazują, na konieczność prowadzenia działań nastawionych na rewitalizację i modernizację zarówno zabytkowej tkanki mieszkaniowej, jak i dalszego inwestowania w rewitalizację przestrzeni pozostałych po funkcjonujących na jego terenie obiektów jak np. KWK Pokój. Upatruje się w tym szans, które mogą wpłynąć korzystnie na postrzeganie miasta zarówno przez jego mieszkańców, jak i turystów. Jest to także element budowania lokalnej tożsamości. Wśród dobrych przykładów dotychczasowych działań wskazywano na remont dworca kolejowego w Chebziu, czy tereny po cynkowni. Zagospodarowane na nowo tereny, pozwoliły także w opiniach badanych na oddanie na potrzeby mieszkańców nowoczesnych przestrzeni publicznych i rekreacyjnych.

2. Rekomendacje zmian w dokumencie GPR oraz procesie rewitalizacji w Mieście

1. **Hierarchizacja podobszarów rewitalizacji z punktu widzenia możliwości efektywnego prowadzenia procesu rewitalizacji, a w szczególności realnych zasobów finansowych.** W chwili obecnej co prawda w każdym z podobszarów rewitalizacji prowadzone są działania rewitalizacyjne, jednakże ich efektywność może być większa, jeśli działania te skupione zostaną na kluczowych obszarach miasta.
2. **Ustrukturyzowanie projektów wpisanych w GPR poprzez: stworzenie przedsięwzięć kluczowych oraz wiązek projektów.** Innymi słowy należy poprawić czytelność i w konsekwencji komunikowanie procesu rewitalizacji w oparciu o priorytety rewitalizacyjne. Obecnie duże projekty inwestycyjne są przemieszane z projektami o znikomym znaczeniu. Trudno w niektórych podobszarach rewitalizacji zauważyć, jakie działania są działaniami kluczowymi, jaki ma być główny kierunek zmian.
3. **Urealnienie diagnozy delimitacyjnej.** Warto oprzeć się na tradycyjnym podziale na dzielnice a dopiero na etapie analizy pogłębionej sięgać po narzędzie GRID. W aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej stosowanie bardzo szczegółowej analizy jest bardzo kosztochłonne i bez systemowych możliwości jej prowadzenie jest nieefektywne. Analiza GRID powinna być narzędziem wyznaczania granic i przejścia: z zasięgu terytorialnego obszaru zdegradowanego na obszar rewitalizacji. Delimitacja powinna opierać się w pierwszej kolejności na prostej analizie porównawczej w oparciu o szeroki katalog wskaźników. W drugiej kolejności należy zbudować system informatyczny, oprogramowanie, a po trzecie przejść na poziom analizy GRID.
4. **Monitoring – konieczność wprowadzenia rozwiązania systemowego istniejącego w sposób realny w strukturach operatora rewitalizacji.**

Aktualna analiza ewaluacyjna wskazuje na mnogość wskaźników oraz bardzo duże trudności operacyjne związane z pozyskaniem danych wejściowych. Z ewaluacji wprost wynika, że prowadzenie monitoringu zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji wiąże się przede wszystkim z barierą pozyskiwalności danych dla podobszarów rewitalizacji, które statystycznie nie funkcjonują w praktyce agregowania danych przez samorząd lokalny. Ustawa narzuca konieczność monitorowania procesu rewitalizacji z kilku poziomów:

1. Poziom projektowy, który nie stanowi problemu gdyż odpowiedzialność na nim spoczywa na realizatorze działań.
2. Poziom wskaźników realizacji celów (realnej zmiany zachodzącej w obszarze rewitalizacji), najczęściej wskaźniki rezultatu, które w sposób faktyczny praktycznie nie są monitorowane.

W związku z powyższym jedynym realnym remedium na zwiększenie efektywności zbierania danych jest dokonanie zmiany systemowej w obrębie struktury samorządowej tzn. obligatoryjne zbieranie danych z uwzględnieniem na istniejące podobszary rewitalizacji w każdym obszarze działalności samorządu m.in. ewidencja ludności, działalność gospodarcza, planowanie przestrzenne etc. Co ważne, nie ma możliwości uproszczenia procesu poprzez zbieranie danych dla całych dzielnic, ustawodawca oczekuje monitorowania procesu na zdelimitowanym obszarze rewitalizacji. Jeżeli wykonalność rekomendacji będzie zagrożona jedynym rozwiązaniem jest ponowienie delimitacji i oparcie się o podział dzielnicowy, który ułatwia pozyskiwanie danych, a w części funkcjonuje.

Wobec powyższego rekomenduje się stworzenie wąskiego katalogu wskaźników przypisanych do celów, które umożliwią rzeczywiste monitorowanie zmiany. Katalog wskaźników można oprzeć o formularz zaproponowany przez Główny Urząd Statystyczny – formularz SG-1 dotyczący rewitalizacji. Wśród wskaźników zawrzeć można/należy te, zawarte w dziale 7 formularza – Wybrane efekty rewitalizacji, w tym np.:

- liczba uczestników zajęć z zakresu aktywizacji zawodowej (np. w ramach kursów i szkoleń)
- liczba przeprowadzonych zajęć, szkoleń, warsztatów lub podobnych przedsięwzięć ogółem
- liczba utworzonych miejsc pracy
- liczba podmiotów gospodarczych, które skorzystały z bezpośrednich form pomocy (szkolenia, dofinansowanie)
- liczba mieszkań, w których wymieniono źródła ciepła (np. kolektory słoneczne, ogrzewanie gazowe)
- liczba nowych budynków infrastruktury społecznej
- liczba budynków infrastruktury społecznej, w których przeprowadzono prace adaptacyjne lub remonty
- liczba powstałych lub zmodernizowanych przestrzeni do uprawiania sportu lub rekreacji
- powierzchnia zrewitalizowanych terenów zielonych w ha
- liczba wyremontowanych budynków zabytkowych

Oprócz ograniczenia liczby wskaźników należy ograniczyć, dookreślić/dodać definicje mierzonych wartości i wskaźników, a także uzupełnić je o dane, które w sposób mierzalny pokażą tempo zachodzących zmian i nie nastroczą trudności w ich agregowaniu.

5. Aktywizacja Komitetu Rewitalizacji.

Na etapie aktualizacji / zmiany GPR należy uaktywnić Komitet Rewitalizacji jako podmiot uczestniczący na wszystkich etapach prac oraz środowisko inicjujące pewne działania. Komitet Rewitalizacji powinien być odpowiedzialny za komunikowanie działań rewitalizacyjnych w każdym wymiarze (przy wsparciu Urzędu Miasta). Do zadań Komitetu Rewitalizacji mogą należeć między innymi działania związane z partycypacją interesariuszy – komunikowanie o zmianach/planach, nadzór nad formami ogłaszania działań partycypacyjnych itp. Wsparciem działań rewitalizacyjnych mogą być także konkursy grantowe na realizację zadań społecznych w obszarze rewitalizacji. Członkowie Komitetu Rewitalizacji mogą np. brać aktywny udział w ocenie składanych wniosków dotacyjnych (w ramach dotacji z budżetu miasta), a także służyć wsparciem doradczym/ merytorycznym na etapie realizacji przedsięwzięć, aby były one zgodne z duchem rewitalizacji.

6. Konieczność kontynuowania interwencji rewitalizacyjnej.

W oparciu o przeprowadzoną analizę statystyczną, wskazuje się na konieczność podejmowania dalszych działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu mieszkańców. Podobna sytuacja dotyczy statystyk bezpieczeństwa. Mimo, iż ogólna sytuacja w Mieście ulega poprawie, konieczne będzie dalsze utrzymywanie działań prewencyjnych polegających na minimalizowaniu liczby przestępstw i związanych z nimi zagrożeń. Rewitalizacja przynosi powolną poprawę w omawianych zakresach, lecz statystyki występowania problemów społecznych na podobszarach rewitalizacji, nadal są wyższe od przeciętnych dla pozostałych części Miasta.

7. Komunikacja i mobilność mieszkańców.

Policentryczność miasta wymaga wsparcia zintegrowanego systemu komunikacji wewnętrznej, umożliwiającej w perspektywie: wzrost mobilności mieszkańców, ułatwienie opracowania strategii rozwoju osobistego mieszkańców (łatwiejszy dojazd do pracy, edukacji, kultury) przenikanie mieszkańców w obszary dotychczas przez nich nieuczęszczane. Wskazane jest redefiniowanie strategii komunikacyjnej we współpracy z Pełnomocnikiem Prezydenta Miasta ds. transportu publicznego oraz oficerem rowerowym w zakresie zarówno autobusowej jak i pieszo-rowerowej celem rozwoju sieci funkcjonalnych połączeń w obrębie miasta wraz ze ścieżkami łączącymi Rudę Śląską z terenami ościennymi.

8. Materialne dziedzictwo historyczne.

Ruda Śląska posiada zasoby kultury materialnej, które mogą stanowić zarówno atrakcyjne oferty usługowo-mieszkaniowe, jak również ofertę kulturalną dla turystów. Wsparcia wymaga budowanie strategii miasta promującego swoje dziedzictwo w postaci zabytków, które już dziś wymagają strukturalnej interwencji, by uchronić je od zniszczenia. Potrzebne są więc działania dokumentacyjne, promujące i upowszechniające tradycję i kulturę Rudy Śląskiej poprzez m.in. eksponowanie obecności zabytkowej architektury w pejzażu miasta.

9. Przestrzeń publiczna – jakość i oferta.

Miasto cierpi nie tyle na deficyt przestrzeni wspólnych, co na ofertę dobrze zorganizowanych miejsc spotkań mieszkańców, zapewniających wysoką jakość przestrzeni publicznych. Załączki tej oferty zapewniają zrealizowane do tej pory działania rewitalizacyjne. Co istotne miejsca te nie muszą stanowić wyłącznie przestrzeni dedykowanych rekreacji czy kulturze. Mogą być to trasy komunikacyjne czy tereny skupione wokół kluczowych instytucji w mieście, gdzie mieszkańcy pojawiają się realizując strategie życiowe. Wsparcie takich miejsc poprzez nadanie im funkcjonalności (ławki, huśtawki, etc.) spowodować może zatrzymanie tam przechodniów i wzrost bezpieczeństwa, a tym samym redefinicję przeznaczenia. Oprócz tworzenia/modernizacji przestrzeni publicznych, koniecznym może okazać się animowanie życia społecznego w ich obrębie, poprzez organizację zajęć, wydarzeń, inicjatyw etc. Przestrzenie te zostaną z czasem oswojone przez mieszkańców.

10. Dywersyfikacja oferty społeczno-kulturalnej.

Mieszkańcy w poszukiwaniu przestrzeni i warunków do spędzania czasu wolnego korzystają z propozycji miejscowości ościennych. Ta migracja kulturalna potęguje obniżenie poziomu kapitału kulturowego Rudy Śląskiej ale również spadek atrakcyjności miasta w perspektywie potencjalnych inwestorów i przedsiębiorców oferujących usługi gastronomiczne czy rozrywkowe. Do tego dochodzi brak oferty dla osób młodych-samodzielnych. Wskazywano na próżnię pomiędzy stwierdzoną ofertą dla dzieci i młodzieży a kategorią 40+.

11. Gentryfikacja i izolacja.

Miasto funkcjonuje w oparciu o utrwalony koloryt lokalny w postaci administracyjnie połączonego systemu mikrospołeczności. Tożsamość miasta jest więc sumą tożsamości mniejszych jednostek o charakterze nieformalnym. Punktowe działania rewitalizacyjne mogą stanowić przyczynek do gentryfikacji stref potencjalnie atrakcyjnych. Równocześnie problemy komunikacyjne i bufora zagospodarowane przez nowe inwestycje potęgować mogą społeczną izolację poszczególnych społeczności.

12. Nowa energia Miasta – remedium na problemy społeczno-demograficzne.

Konieczność działań na rzecz zatrzymania młodych ludzi w mieście: niż demograficzny i niewystarczająca oferta społeczno-kulturalna miasta działają na niekorzyść społeczności Rudy Śląskiej. Ekspozowanie walorów miasta przy jednoczesnym wsparciu rozwoju oferty mieszkaniowej i rekreacyjnej wydaje się być ważnym kierunkiem w podejmowanych działaniach na rzecz poprawy standardów życia i wzmocnienia kapitału ludzkiego. Działanie to może nie tylko ograniczyć negatywny trend wyludniania się miasta, ale także może przysłużyć się do tworzenia jego nowej marki. Ruda Śląska posiada potencjał miasta dobrego do życia, które w kontekście osadzenia w Aglomeracji Górnośląskiej, pozwala mieszkańcom na szerokie perspektywy rozwojowe odnoszące się do dostępności miejsc edukacji, kultury, pracy, usług, handlu etc. Miasto dobrze skomunikowane z otoczeniem oraz z rozbudowaną ofertą wewnętrzną, opartą o własne zasoby, historię, atrakcyjne miejsca zamieszkania, może stać się magnesem do pozyskiwania nowych mieszkańców, lub ograniczenia migracji osób zamieszkujących je do tej pory.

10. Spis tabel i rysunków

Tabela 1 Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych	12
Tabela 2 Odsetek zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych	12
Tabela 3 Projekty podstawowe w rozbiu na podobszary rewitalizacji	13
Tabela 4 Projekty uzupełniające w rozbiu na podobszary rewitalizacji	13
Tabela 5 Zestawienie środków wydatkowanych na realizację projektów rewitalizacyjnych do końca 2020 r.	15
Tabela 6 Zestawienie wskaźników postępu realizacji celów strategicznych GPR	41
Rysunek 1 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Ruda Śląska	9
Rysunek 2 Stacja Biblioteka – rewitalizacja zabytkowego budynku dworca w Rudzie Śląskiej	75
Rysunek 3 Wernisaż - Stacja Biblioteka	75
Rysunek 4 Rekultywacja i remediacja terenów dawnej koksowni Orzegów	76
Rysunek 5 Koksownia Orzegów - plac zabaw	76
Rysunek 6 Trakt Rudzki - Góra Antonia	77
Rysunek 7 Trakt Rudzki - Amfiteatr w dzielnicy Nowy Bytom	77
Rysunek 8 Program Renowacji Podwórek – działania infrastrukturalne, Wirek	78
Rysunek 9 Program Renowacji Podwórek – działania społeczne, Orzegów	78